

ગુલબંકાવલીની વાર્તા.

— ૧૦૩ —

૨૦૮૮

મંગલાચરણ.

દોહરા.

- શ્રી ગણપતી આરાધ્યો, પુણ્ય એક કરજોડ; ૧
સહુ મળી કરજોડ કરો, કોઈમાં દેશો ખોડ.
સરસ્વતી મા કરજોડ કરો, વાણી આપો શુદ્ધ; ૨
ખોટું ખર લેતો નથી, કૃપા તમારી બુદ્ધ.
પ્રથમ હજીદેવને પરજીમ, જેની મુજ પર સાહાય; ૩
કરજોડ કરો હું કરગર, આ ગ્રંથ આજતો થાય.

ઓપાઈ—સીરકરતાન નામ એક ગામ, જલદસંગ રાજનું નામ; રાજ અલાયે રૂડી પેર, ઘણી અલખતછે તેને ઘેર; વરણ અદારે વાસો રહે, શાભા ઇંદ્રના સરખી લહે; રાજને પ્રધાનજ સહી, તે પણ અતી ડાહ્યોછે તહીં; તે રાજને રાણી એક, તેહ તણે શું કહું વિવેક. તેને પુત્ર પ્રગટ્યા ત્યાં આર, તેની શાભાનો નહીં પાર; ફરી પુત્ર જનમીઆ એક; તેના લેખ કર્યા વીવેક, જોશીએ રાજને કહ્યું, તે લેખમાં એક કોતક થયું; તારે રાજ ખાલ્યા વાણ, કહો જોશીજી ચતુરમુજણ. સાંભળીને જોશો કહે રાય, તે લેખનો કહું મહીમાય; પુત્રનું મુખ જોશો જાહેર, આંખે અંધ થશો તાહેર. તારે રાજ ચમક્યો મન, જોશી કહે તે સત વચન.

દોહરા—રાયે વજીર તેડાનીઓ, કહી માંડીને વાત; કહો વજીર હવે શું થશે, કાજ શું કરવું લાત. ૧ પુત્રનું મુખ જોવું નહી, શુંછે પુત્રનું કામ; મુકો એને વન જઈ, ના આવે આ ઠામ. ૨ વજીર તમે ચોકી કરો, ના મુકશો વીજી એહ;

જાળવજી જુગતે કરી, સાચુ કહુંછું તેહ. ૩ વજીર ત્યાંથી
સંચ્યો, ગયો તે વનમોજાર, ખાર ગાઉ ઉપર જઈ રહ્યાં,
જાતન કરતાં અપાર. ૪

ઓપાધ—એ વાતતો અહીંથી રહી, ઘેર રાજાની શી ગત
થઈ; વજીર ગયા પછી શું થયું, પેર તેહની પ્રતે લહું. એક
સમ પોતે રાજાન, નીકળ્યા મીઠાપાનીએ વન; ભુપ બેઠો
વાડીમાં જઈ, ખાનપાન કરેછે સહી. પછી નીકળ્યો મર-
ગીયા ખાર, સાથીપોતે તેજ્યા સાર; સાથે સાથી તેને સહી,
શિકાર રમવાની ઈછા થઈ. મરઘ દીઠું એક વનમોજાર,
સાધ્યું બાણ મુક્યો તોખાર; જાણે ધાયલ કંઈ આવે લાગ,
નાસે હરણ તેનો ના તાગ. પુંડે તે મેલ્યો તોખાર, નાસે વન
કેરી મોજાર; સાથી સૌ પછવાડે રહ્યા, રાજા હરણી પુંડે
ગયા. સાત જોજન નાહું તે જાણ, તે હરણના લીધા
પ્રાણ; અથ રાખ્યો ઉભો તે ઠામ, થઈ ગયું રાજાનું કામ.
પુત્ર પાંચમો તાજલ નામ, જોણે નીજ તજાવ્યું ગામ; મુખ
જાએ અંધજ થાય, જાણી કહાડ્યો જંગલમાંજ. એક દિવસ
પ્રધાનજ સહી, શીખના વચન કુંવરને કહી; તેથી ક્રોધ
અડાવી કરી, આવ્યો સુત વન જામતો કરી. તેતો જોગ આ-
વીને મળ્યા, લખ્યા લેખ ટાળે નહી ટળ્યા; દીઠો આવતો
રાજકુમાર, જાણે બીજી ઇંદ્ર અવતાર. ધન ધન એ જ-
નુની તન, જેની કુખથી થયું રતન; દ્રષ્ટ ભરી જોએ જોટલે,
રાજા અંધ થયો તેટલે.

છાપા—ટળસે ભુંડી ભુખ, કંઈક ઉદ્યમ કરવાથી, ટળશે શત્રુ-
મી ભેદ, દેશ પરદેશ ગયાથી; ટળશે દેહમાં રોગ, રોજ ઓસડ
કરવાથી; ટળશે દુર્બળ દેહ, ગ્રહો જપતપ કરવાથી; પુન્યેતો
પાપ ટળે સહી, મહાજનો કહેછે કથી; કવીજન મુખ વાણી
કહે. લખ્યા લેખ ટળતા નથી. જા્ય જોરાવર શરણ, મેર ઉ-

પર જઈ ખેસે; ખેસે ગીર ગફાય, જનમ દશ કે વીદિય; ખેસે
જો પાતાલ, આપ આકાશે જનમે; જનમ શેષને શરણ, રહે
રચેદળ માંહે; જોગી થઈ જંગલ જનમે, અનેક ઉપાય કરી
કથી; કર્વાજન કહે સત કરી માનજો, લખ્યા લેખ ટળતાનથી.

કુહા—પુત્ર જાણે કાંઈ રાજવી, રાય જાણે કુમાર; દ્રષ્ટે
દ્રષ્ટ ખેડની મળી, ત્યાંથી આવ્યો અસ્વાર. ૧ નજર ભરી,
ને નહીંયું, અંધ થયો અંધને રાય; લખ્યા લેખ આવી
મળ્યા, શસ્ત્ર ખોટાં કેમ થાય. ૨ રાજાએ મન વીચારીયું,
એ સુત મહારો જાણ; જોશીએ કહ્યું નિરચે થયું, મેં નિરચે
કર્યું પ્રમાણ. ૩ શોકાતુર મનમાં થયો, તેને કુખ તણો
નહીં પાર; જાવા મારગ સુજે નહીં, વજીર આવ્યો તે ઠાર.
૪ પ્રધાન જે પોતાતણો, બુધબળ જેનું નામ; પુત્રને શોધ-
વા નીસરયો, આવી પોહાયો તે ઠામ. ૫ આવીને ઉભા
રહ્યો, કરા દંડપ્રણામ; રાજા કાંઈ નથી દેખતો, વીચાર્યું તે
ઠામ. ૬ રાજા કેમ નથી ખાલતા, મેં તમને કરેલા પ્રણામ;
તમને અડસટે ઝાળખ્યા, ક્યાંથી આવ્યા આ ઠામ. ૭ રા-
જા કહે શું ખાલીએ, અંધ થયો હું જાણ; રાજપુત દીકો
અહીં. તેહ પુત્ર નીરવાણ. ૮ છુટો કેમ મુક્યો તમે, અહીં
કેમ આવ્યા આપ; મારી શીખ માની નહીં, નજ્યાં કરેમનાં
પાપ. ૯ શોકાતુર સરવે થયા. સુણી આવાં વચન; પછે
તેડી આવ્યા પુર વીંચે, સેના સહીત રાજન. ૧૦ વારતા
ચાલી પૂર્વાએ, પામ્યા સરવે કુખ; પાપી પુત્ર પેદા થયો. દીકું
તેનું મુખ. તાહે તાહે સહિયો કરે; વરણ અરોઢિ લોક; નીચા
કરે સહુ પુત્રની, ધરેછે મનમાં શોક. ૧૨ રાજા ચાલી ઘેર જ-
યા; તેને કુખ તણો નહીં પાર; ભરી સભા ખેઠો સહી, વરવે
કરેલા જુહાર. ૧૩ જોશી પંડીત ને વેદીયા, વધદને વીષ
આપાર, આશરવાદ દીધા સહી, મુખ ખાલ્યો તે ઠાર. ૧૪ શા-

સ્વ વચન સાચાં થયાં. અંધ થયો હું આંખ; પાછાં નેત્ર
આવે મુને; એવોછે ઉપાય. ૧૫ ત્યારે વીપ્ર સહ બોલોયા,
વર્ષદકશાસ્ત્રનું કામ; પુછો તેડી ધનવંતરી, તે પુરે મનહામ.

ચોપાઈ—વચન વીપ્રનાં મનમાં ધરી, વર્ષદ સભા રાત્ર-
એ કરી; મુલક મુલકના હકીમ જેહ, તેડાચા સંઘયાણી તેહ;
બરી સભા સહુ બેઠા સાથ, રાત્ર બોલ્યા બેડી હાથ; કયે
પ્રકારેપામું આંખ, શાસ્ત્ર પ્રમાણે પુરો સાંખ; મારે ધનવંત-
રી સહુ તમો. નશ્વે દરીને બોલ્યા અમે; એમ કહીને તમા-
વ્યુ શીશ, ત્યારે વર્ષદ બોલ્યા દશ વીર; અનેક ઉપાય કરશે
રાય. તોયે આંખ સારી નવ થાય; લખીત વાનએ નીશ્વે
યઈ, દેખતો કરનારી છે તહી, ગુલનંકાવલી પુશપત્ર સાર,
તે મળે તો થાય કરાર, સાત જનમનો અંધો હોય, અડધે
પુલકે નજરે બેય; તે મળે તો કામજ થાય, બાકી બીજો
નથી ઉપાય; એવાં વર્ષદનાં સુણી વચન, હરખ્યું બાણું રા-
ત્રનું મન. બોળ કરાવી અપરેમ પાર, સોધવા મોકળ્યા ઠા-
રો ઠાર. જે જે લાવે બંકાવલી બાળ, તે નરને હું કરૂ ની-
હાલ; ધન બંડારે બરાવું વાસ, વજર કરીને રાખુ પાસ. શસ્ત્ર
માણસ થયાં તૈયાર, સોધવા નીકળ્યા ઠારો ઠારે પહાડ પર-
વત જોયા બહુ ઠામ, પણ ન મળે બંકાવળી નામ; પુરવ
પશ્ચિમ ઉતર દક્ષણ સહી; કાંઈ જોવામાં બાકી નહી, નીરાશ
યઈ પાછા આવીયા, કાંઈ બાળતો નથી લાવીયા; લાચાર
યઈ બેઠાસહ સાથ, ત્યારે ઘશ્યા રાત્રએ હાથ. અરે દંઢવ્ય
આતે શું થયું વર્ષદવચન તો મીઘ્યા ગયું ક્યાં જવું હવે શું
કરૂ, દેહ ત્યાગ કરીને અર; અંધ તણો ધીક અવતાર, લાચાર
યઈ બોલ્યો તે ઠાર.

દોહરા—લાચારે યઈ વાણી કહી, ત્યારે ઉઠ્યા સુત ચારે;
પાસે જઈ ઉભા રહ્યા, કરી તાતને જીવાર; ૧ ઓશીગણ

થાશું અમો, બત્રીસ લક્ષણા તંત; અંધવત્રીને લાવીએ, મુખ
 બોલ્યા એમ વચન. ૧ ચતુરાઈએ સોધી લાવીશું, ઓશી-
 ગણ થાશું તાત; રજા આપો અમને તમે, બોલ્યા સભા-
 માં વાત. ૩ રાજા કહે હું અંધ થયો, વળી તમે જાવછો
 તન; હવે ધીરજ કેમ ધરી શકું, કેમ વાળીશ મુજ મન. ૪
 થોડા દીવસમાં આવશું, નીશ્ચે કરીશું કામ; માટે રજા
 આપો તમે, આ વેળા આ હામ. ૫ નથી આશરો બીજા
 તણો, સરવે બીચારા રાંક, અમ વીના કામ થાય નહી,
 એ નીશ્ચે આડો આંક. ૬ સભા સરવે વાણી વદે, એ બ-
 ત્રીસ લક્ષણા તન; લાવે તેમાં સંદેહ નહી; એમ બોલ્યા સરવે
 વચન; ૭ ધીરવીર મહા પ્રાક્રમી, બુધ શીરોમણ સાર; એ ચ-
 તુરાઈથી પેદા કરે, એતો ગુણભંડાર. ૮ તારે રાજાએ હીમત
 ધરી, બોલો તેણે હામ; લ્યો બળનો અતી ધણો, સીધ
 કરો એ કામ. હરતી પાંચ અધરાવતી, પાંચસે અસવાર;
 બળનો આપો અતાઘણો, કહેતાં ન આવે પાર. ૧૦ શુભ
 મહુરત જોઈ નીસર્યા, કુચ મુકામે જાય; એ વાત રહી
 એટલે, બીજી કહું મહીમાય. ૧૧

ઓપાઈ—તાંજલમુખને અપરજ થઈ, પીતા અંધ થયો
 મુજને જોઈ; તેની ચરચા મહારે જોવી સહી, એ વાતમાં
 સંદેહ નહી. મળ્યા જંગલમાં મુજને તાત, સાચો માની કું-
 વરે વાત; ધીકાર પડ્યો મહારો અવતાર, મુજ શીર બેઠી
 મોટી ગાળ. ધીકાર પડ્યું એ માહાશૂર, જઈને પકડું
 મોહોટ કુપ; શું મુખ લેઈને હુંતે કર. માટે વીજ આપને
 મર. એ વીચાર કર જોલે, કાસદ એક આવ્યો તેટલે; તે
 જે મુખથી વાણી કહી, રાજાના કુંવર આવ્યાંકે અહીં, બે-
 કાવળી લેવા કારણે, ઘર તજી નીકળ્યા બારણે; તે મળે તો
 રૂકુ થાય, આંખે દેખે રૂડો રાય, એવાં વચન કાસદનાં સુ-

શ્રી, ખુશાલો વાધો મનમાં ધણી; વીચાર કર્યો પોતાને
મન, હું જઈ મળુ મુજ બાંધવજન; પુછી પાર હું તેનો લઉં, તે
પ્રમાણે હું પણ જાઉં; તુરો ઉપર થયો અસવાર, માર્યો ઘોડો
નવ લાગી વાર. મુકામ કરો રહ્યાતા જ્યાં. તાજલમુખ આવી
પોહ્યાઓ તહાં; ઘોડા મધે ઘોડો સહી, કોઈએ તેને ઝોળખ્યો
નહી. એક સમયદ તેના લશ્કર મહી, તેણે પુછ્યું કુંવરને
જઈ; કોણછો તને બાળે વેશ, કેમ નીકળ્યાછો પરદેશ; તારે તે
નર બોલ્યો બોલ, જાણે જીવ્યા અમરતની તોલ. પંચી મુ-
સાફર છીએ અમે, પુછોછો તે સુણજી તમે; નથી બાઈબંધ
સજનસાય તમ શરણે આવ્યા ઝાલો હાથ; તારે બોલ્યા સમ-
યદ સહી, ચિંતા કીકર કરવી નહી; સુમે રહો અમારી પા-
સ, લશ્કર સાનીધ કરજી વાસ.

કુહા—એમ અરસ પરસ વાતો કરે, રહ્યા તેની સાથ;
પ્રાતઃ કાળે ત્યાં થકી; સેના સંઘાયે જાય. ૧ ધણા પંચ કાખ્યા
સહી, એમ કરતાં આળ્યું એક ગામ; દેરા તંબુ તાણીયા,
કોધા સરવે મુકામ. તે નગર તણી શાભા ધણી, કહેતાં ક-
હી નવ જાય નવ નવા મહેલ શાભી રહ્યા, દીસે ધણી શા-
બાય. ૩ રાજ તાંનો સતવાદીઓ, પ્રજા તણો પ્રતીપાળ, કુ-
ખ નહી તે દેશમાં, શાભા અપરમપાર. ૪ તારીફ શુણી
એવી શહેરની, હરખ્યા સઉ તે ઠામ; ચાર બાઈ તે ચતુર
નર, જોવા ગયા તે ગામ. ૫ દરવાજા પોળને બારીઓ,
ગલી કુંઓને બજાર; જળહળ જોત ઝળકી રહી, શાભા ઠા-
રોઢાર. ૬ જોતા જોતા આવીઆ, જ્યાં છે ભરેલા બજાર;
ત્યાં એક મહેલ દીઠો સહી, તેની શાભાનો નહી પાર. ૭ જળ
ઝર્યાં રાવટી, સહુ મના કારી કામ; ચક્ર નાંખ્યો છે જરી
તણો, જાણે ઈંદ્ર પુરીનું ધામ. ૮ દોલ દીઠો એક બારણે
ત્યાંકાં છે સુંદર કામ; પાં સુંદર નાર એક અવનવી, અ-

આ બહુ અવાસ; ચારે બાઈ મહા ચતુરછે, પુછે તેડીને
પાસ. ૬ આ મલછે કોણ તણો, કોણછે એની જાત; આ
ઢોલ મુખ્યો શા કારણે, એ સંદેહ સરખી વાત, ૧૦

ઓપાઈ—એ રીતે ચારે બાઈયા વાત, તારે જોડ્યા પેલે
હાય; એતો ગુણકા કેરછે દાર, રાજ દવારથી શાભા સાર.
દેવાંગનાછે સુંદર રૂપ, નાગ કન્યાથી શાભા અનુપ; પદમણી
હંસની અંતની નાર, તેતે ગણતી નથી લગાર. જાણે જલક
જળહળ જોત, ઉદોકાર શામે ઉદ્યોત; મોહની રૂપછે સુંદરી,
પ્રથવી ઉપર એક અવતરી. લાખી ગુણકા એનુંનામ, ઘે-
હેલું કીધું સઘણ ગામ; લાખરૂપઈ આ આપે જોહ, મુખ વી-
નતાનું નીરજ તેહ. પ્રથમ દ્રવ્યના ઢગલા કરે, પછે ડાંડિયા
કરમાં ધરે; એક લાખનો એકજ નાદ, વીનતાને કાને પડે સાદ.
મુણી સાદને દેછે માન, દાશી સાથે મોકલેછે પાન; તેડી
જામયે મહેલની મહી, જે કેહેશે તે કરશે તહો. દ્રવ્ય હોય
તો નાદજ કરો, નહિતો મારગ માંહી પરવરો; એવાં દાસીનાં
મુણી વચન, વિચાર કરવા લાગ્યા મન. એટલો તોલ રાખે
સુંદરી, જોવી એને નજરે બરી; લાખરૂપઈયાનો એક ઢોલ,
તે પ્રમાણે જોવું તોલ. પાસે દ્રવ્ય તેને શી વાર, ચારઢગલા
કરયા તે દાર; પછે ડાંડિયા લીધા હાય, અવાજ કરયા
ચારે જણે સાથ. લશ્કરે પડ્યું પાદરે સહી, ચારે આબ્યા
ગુણકાને તહી; તાજલમુખ રહ્યા લશ્કરની પાસ, ચારે
આબ્યા ગુણકાને અવાસ.

દોહરા—કીધા નાદ ચારે જણે, થયું વીનતાને જાણ;
પ્રસન્ન થઈ ઘણું કામની, ખાલી મુખે વાણ. ૧ કો નરે આવી
પહોતા સહી, દાશી દો જઈ માન; તેડી લાવો મુજ આ-
ગજે, આપો ફાફળ પાન. ૨ એવાં વચન દાસી મુણી, ઉ-
તરયા તેનીવાર; સોળ સંખ્યાએ શાબતા, તેની શાબાનો નહિ

પારે. ૩ જુહાર કરેલા નીચી વળી, બોલી મુખથી વાણ; બલે
પધારેલા રાત્રી, જોજી ચતુર સુખણ. ૪ શેડાણી મારો
તેડ સહી, તેણે મોકલ્યાં બીડાં પાન; ચતુરને ચતુર મળે,
એમ કહીને દીધું માન. ૫ તેડી ગઈ તે તારણી, ચારે ચતુર
સુખણ; બેઠક મથે લાવી સહી, ત્યાં શામે ઉઠીઓ બાણ. ૬
પાટ પરવાળીતણો, જડીત હીંગોળા ખાટ; એ વિધ કરમાએ
રચના રચી, ઘણી શાભાએ ઘાટ. ૭ એક વીનતા બેઠી
દીઠી તહીં, તેની શાભાનો નહિ પાર; જેવી કાંને મુણી હતી,
તેવી સુંદર નાર. ૮ મરઘા નેણી કઠી કેશરી, શામે શુકલ
અવતાર; જાણે વીનળી ઝગકી રહી, વદન કમળ આકાર. ૯
ધણી અપળતા નારની, બુધતણી બેડાર; સાળવરસની સુંદરી,
દેખેએ ચતુરનર ચાર. ૧૦ વીનતા ઉઠી ઉભીયઈ, બોલી હાથ
વચન; બલે આબ્યા પ્રથવીપતી, ઘણું રીઝ્યું માફ મન. ૧૧

ઓપાઘ—વીનતા ઉઠી ઉભી થઈ, જોતાં ચારની શુધ નવ
રહી; આપી ખુરશી દીધાં માન, તે વીનતાએ આખ્યાં પાન.
કંઠે નેત્ર અપળતા કરી, ચીત ચારેનાં લીધાં હરી; ચારે ચ-
તુરાઈ ભુલી ગયા, જોઈ વીનતાને બાકુળ થયા. વીનતા બોલી
મધુરી વાણ, બલે પધારેલા ચતુર સુખણ; કાંઈ આસા હમને
દીજીયે, તમે કહો તે આજો કાજીએ. એવાં વચન વીનતાનાં
સુણી, ચારે જાણે વાણી જાણી; લાખ રૂપકયા લ્યોછો તમો,
તે કારણ પુઝીએ અમો. તારે વીનતા બોલી વાણ, સુણજો ચારે
ચતુર સુખણ; મહારે રમત રમવાના કોડ, પરકુ પેહેલી નરશુ
હોડ. ચોસર તણી રમતએ જેહ, રમત રમવી આણી નેહ;
જો હાશતો સરવે દઉં, દાસ થઈ તેની પાસે રહું. જો નર
હારે આ ઠાર, તો તો કાઢી મુકુ બહાર; હારેતો દ્રવ્ય મુકીને
જાય, જીતે તો મુજ સ્વામી થાય. અતરીસ લક્ષણ તેનું છે
કામ, મુરખ શું સમજે આ ઠામ; એવાં વચન વીનતાનાં

સુણી, વીમાશણ થઈ ચારેને ધણી. ગમે તેવી પણ આ-
ખર નાર, એને જીતવાં કેટલી વાર; વારાફરતી રમશે સહી,
જે જીતશે તે વરશે લેઈ. એવા મનમાં કર્યો વીચાર,
માંડી બાજી નવ લાગી વાર.

દોહરા—માંડ્યા પાટ કુંચન તણા, ચતુરંગી સોગટી સાર;
વીનતાએ ત્યાં મુકીયાં, આવીને બેઠી નાર. ૧ બીલાડીને શીર
દીપક ધર્યો. પછે બોલી મુખથી વાણ; હવે વારાફરતી રમો
સહી, તમોજો ચતુર મુખણ. ૨ જીતે તેની હું તારણી, હારે
તેના લેઉ દામ; એમ કહી બેઠી સહી, વીનતા તેણે ઠામ. ૩
એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, રીસ ચડી અપાર; તે મધિથી
ઉઠીઓ, બેઠો સનમુખ નાર. ૪ ધણે ઠેકાણે ફર્યા તમો, તે
આજ મુકશે મામ; એમ કહી પાસા ગ્રહા, નાંખ્યા તેને
ઠામ. ૫ સાચવે નજર એક એકની, નાંખ્યા જોઈનેદાવ; ચા-
તુરી ચલાવે યોગણી, રાખી મનમાં બાવ. ૬ ગમે તેવી કરે
ચાતુરી, પણ પડે છે અવળા દાવ; વીનતાની જીત બાજી
થઈ, તેને હાડે હરખ ન માય. ૭ એક હાથ બાકી રહ્યો,
જો પડે પાસા પોતાર; તોતો જીતે તારણી, હારે રાજકુમાર. ૮

ચોપાઈ—પડ્યા પોતારને જીતી નાર, રાજકુંવર હાર્યો તે
હાર; ઉતરી ગયું પછે મુખનું નીર, આધા જઈને બેસો વીર.
બીજો બાંધવ ઉઠ્યો સહી, વીનતા સનમુખ બેઠો જઈ; તેણે
પાસા લીધા હાથ, રમવા લાગ્યો વીનતા સાથ. તે પણ
હાર્યો જોતાં સહી, તેની હુંથ પણ પોતી તહી; તારે ત્રીજો
બોલ્યો વાણ, ઉઠી બેઠો ચતુરમુખણ. મુજને કોઈ જીતી
ન જાય, નથી મુંઝ બાધી કોની માય; એમ કહીને પાસા
લીધ, રમત હતા તે જરૂરી કીધ. ધણી ચાતુરી કીધી સાર,
તે પણ હાર્યો ન લાગી વાર; ચોથાએ ચતુરાઈ બહુ કરો,
તે પણ જીતી લીધી મુંઝરી. ચારેતરનાં ઉતર્યાં માન, હજવા

पञ्चा नम पीपण पान; रांडना जुत्ता जंशु झाक, हसणे
 पुरना सधण लोक. जेवो मनमां कर्यो वीयार, करी रमवा
 मांड्युं ते हार; अयार लाजनी पाडी होड, सोण लाज ला-
 राया ते हार. सोण यारने लावे सही, नहिलो सोणनी आ-
 शा नहि; जेम वीयारी पोताने मन, रमवाने जेडा ते दन.
 वाराकरती हारचा यार, जुती गुणुका नव लागी वार; हा-
 रेचा जुवारी जमल्यु रमे, जुधी लष्ट थर्ध ते समे; वणी म-
 नमां कर्यो वीयार, वीनता प्रते जाल्या यार. हाथी घोडा
 धनने माल, लज्जी आप्युं तेजे ततकाण; हारीये तो सरवे
 हीजुजे, जुतीजेतो ताडणी लीजुजे. जेम कही रम्या ते
 हार, ते पण जुती लीधुं नार; कांर्ध होड काढो आ हार,
 नहिलो नोकजो मेलेलनी आहार. सुणी वयनने लाग्युं दुप्प,
 जाल्या यार जण ते मुप्प; जोथी रमत रमीजे जेमो, क-
 रीजे होड ते सुणुजे तमो. जे हारीजेतो थर्धजे गुलाम,
 नहिलो तने करीजे जे हाम; जेम कहीने रमीया तही, वी-
 नता ते पण जुती गर्ध. जंज्या थर्धने जेडा तही, पछी
 वीनताजे वाणी कही.

दोहरी—हारया यारे अतुर नर, हाथी घोडा धनने माल;
 जुलाम जत लज्जी आपीयुं, पछे डेद कर्या ते हाम. गर्ध
 वात ते गांदरे, लश्कर पड्युं ते हार; हारचा यारे राजवी,
 जुती गुणुका नार. र जुलाम थर्ध तेतो रेखा, नव पोती
 मननी आश; जेके अरथ सरयो नहि, छेक थया नीराश. उ
 जेवी वात सरवे सुणी, पाग्या मनमां दुप्प; नाहु लश्कर
 लां थकी, उतरचां सरवनां मुप्प. ४ ताजल मुप्प रेखो
 जेकलो, जाडीज तज्युं हाम; दुप्प धरी मनमां रेखो, शुं
 करवुं हवे काम. ५ नाम जाल्युं यारे जांधवे, लगाडी कु-
 ञने लाज; जुलजंकावणी लावतां, करे जुलामी काज. ६ परे-

મધર પ્રતાપથી, જીવું ગુણકાની જાત; છોડાવું મુજ જાતને,
 પછી લખીત પદારથ વાત. ૭ કરત; હરતા કીરતાર તું, મુ-
 જથી કાંઈ નવ થાય; એમ વીચારી મન વિશે, આવો નગરી
 માંહ. ૮ શરી ચક્રિયાને આવડી, જોયા એક બજાર; ફરતો
 ફરતો આવિયો, એક અમીરને દાર. ૯ મેટો મેહેલ નવ
 ટુંકીનો, દુવારે બેઠા દરવાન; દીડો તેને રાજવી, દીધાં ઝાઝાં
 માન. ૧૦ કોણ દેશથી આવીયા, શુંછે તમારૂં નામ; બત્રિસ
 લક્ષણા દીસો તમો, શું ધારોછો કામ. ૧૧ તારે રાજ કુંવર
 મુખ્ય મોલીઆ, અમો મુસાફર જાત; આ મેહેલછે ભાઈ
 કોણ તણા, એટલી પુછુંધું વાત. ૧૨ તારે દરવાને વાણી
 વહી, એ અમીર તણુછે પામ; બુધી ઘણી બહુ ચાતુરી,
 ઘેર ઘણાછે દામ. ૧૩ તારે રાજકુવર મુખ્ય બોલિયો, એક
 કરો મુજ કામ; અમીરને જઘને કહો, એક મુસાફર આઓ
 મુકામ. ૧૪ ઉમેદવાર મળવા તણો, ઘણી ઇચ્છા મનમાંય;
 હુકમ કરોતો આવીએ, એમ કહો જઘને ત્યાંય. ૧૫

ઓપાઈ—હેવાં વચન દરવાને સુણી, ગયો ત્યાં અમીરના
 બણી; સનમુખ રહીને કરી સલામ, પછી અરજ કરી તે
 કામ. મુસાફર એક આઓ દ્વાર, તેમાં રૂપછે અપરમપાર;
 બત્રિસ લક્ષણોછે જાત, તેણે એક કહાવીછે વાત. અમીર
 સાથે મળવુંછે સહી, એવી તેણે વાણી કહી; એવાં દરવાનતાં
 સુણી વચન, હરખું તે અમીરનું મન. તેડી જાવો મારી
 પામ, મોકલ્યો તેડવા તરત દાસ; આઓ શ્રેષ્ઠ તેનીવાર,
 કરજોડીને કર્યા જીહાર. અમીર અમારા તેડે ત્યાંય, બેઠા રંગ
 મેડોને માંહ; માટે આજો હમારી સાય, એમ કહીને જોડ્યા
 હાથ. સમા કરી બેઠાએ જ્યાંય, રાજકુંવર જઘ પહેર્યો
 તાંહ; રાજ રીતથી કર્યા જીહાર. અમીર રીઝ્યો અપરપાર.
 મુખ્ય શોભે જાણે ઉગ્યો સુર, હેવું રાજકુંવરનું નુર; ઘણી

દાખાને રૂપ વિશાળ, તે જોઈને અમીરને ઉપયુગ વહાલ. પાસે ખેસાડી દીધું માન. મુખ્યાં આગળ ફેરફાર પાત; ક્યાંથી આવ્યા ને ક્યાં રહે, કામકાજ અમ સરખું કહે. બાળ-પણામાં જોખન વેશ, કેમ નીકળી આવ્યા પરદેશ; રાજકુંવર મુખે ખોલ્યો ખોલ, જાણે જીવ્યા અમરીત તોલ. પૂર્વ દેશ વસુધું અમો, પુછોછો તો મુણ્ણે તમો; જાણે ક્ષત્રી કેરા તન, નથી માતપિતાને સમન. ઊંચુ આભ નીચી ધરતી સહી, એ વિતા બીજુ કોઈ નહી; ઉમેદવાર ચાકરીનો જાણ, જ્યાં અંજળ ત્યાં રહેશું નીર્વાણ. જે કરમાવો તે કરવું કામ, બત્રીસ લક્ષણ માં નામ; એવાં વચન અમીરે મુણ્ણી, ખુશાલી વાધી મનમાં ધણી. મુજ પાસે તમે મુખે રહે, મન ગમે તે મુસારો લહે; આવપીઓ ને મોજો કરો, શહેરબજારમાં મુખે ફરો. એમ કહીને રાખ્યો પાસ, પોતી મનડા કેરી આશ.

દોહરા—એકાંત જગા આપી સહી, ત્યાં ઉતર્યો રાજકુમાર; ભાજન કરે મન ભાવતાં, જઈ ખેસે દરબાર. હાસ વીનોદને આતુરી, કરે રાગને રંગ; ચતુરાઈ ચલાવે યોગણી, જઈ અમીરની સંગ. ૨ સેતરંજ ગંછકો સોગરાં, રમે અમીરની પાસ; એક ઘડી વીજો મુકે નહી, તેને મન હુલાશ. ૩ પાછલો દિવસ ઘડી રહે, તે વખત નીસરે બાહાર; બજારમાં ફરી ફરી, ઘેર આવે રાજકુમાર. ૪ એમ કરતાં દીન વીત્યા બહુ, પછી કંઘો મન વીચાર; આમ ખેતી રહે સીધી નહી, અમીરના ધરમોઝાર. ૫ એક સમ ખેલ્યો સહી, અમીર પ્રતે તે વાત; સોદામર એક મીવચી, પ્રીત ધણી મુજ બ્રાત. ૬ બખે ઘડી જાયા તણી, મહારો મનમાં હામ; હુકમ હોય જો તમતણો, તો જાઉ તે મુકામ. ૭ અમીર કહે મુખે પરવરો, એ વાતે મુજ મન; ઝાઝાવાર કરશો નહી, એમ ખોલ્યા મુખ વચન. ૮ વાંચ કહીને નીસર્યો, ફરે તે ન-

ગરમાંથી; ચોસર રમેછે ચતુર નર, જાળને તેને ત્યાંય. ૯ માન
 દીધું સર્વે મળી, પુછેછે સમાચાર; ઘટે તેવા ઉતર કહ્યો,
 સઉ હરખ્યા અપરમપાર. ૧૦ ચાર ઘડી ભેઠો સહી, જોયો
 સન્નજોખ્યાત્ર; જુહાર કીધો સર્વેને, ઉઢ્યો પોતે તનકાળ. ૧૧
 ચતુર નર જોડ્યો સહી, આવળે નીત આ દામ; આ મુ-
 કામછે તમતણે, એમ કહીને કરી સલામ. ૧૨ પાછો
 આચો મુકામ તે, કર્યો ભાવતાં ભોજન; પછી અમીરને
 રીજવ્યો, એટલે આયમ્યા દન. ૧૩ રજની વિતી
 રંગમાં, ઉઢે થયો સવાર; તણુ પોહાર કરી ચાકરી, ગયો
 મીત્રને દાર. ૧૪ ચોસરની બાજુ રમે, ભલા ખેત્રાડી સાથ;
 માગ્યા દાવ લાવે સહી, એવા એના હાથ. ૧૫

ચોપાઈ—ભલા ભલા નર આવે તહીં, કોઈ તેને જીતી
 જાય નહીં; મુકાવે સઉના હંકાર, એવા ખેત્રાડી અપરમપાર.
 ઘણા દીવસ મરત રમીઓ સહી, સાજુત રમત કીધી તહીં;
 પછી વીચાર્યું મનમોજનર, હવે જાઉં ગુણકાને દાર. તેના
 ઘરની ચરચા જોઈ, મારા મનનો સંદેહ ખોજી; કોણ પ્રકારે
 જીતે નાર, તેનો પુછી કહાડું પાર. ભેદ પરપંચ કરશું આજ,
 તોતો સરસે માંડું કાજ; નહીં તો કામ થવાનું નથી, હીમત
 મુકે શુંથાય કથી. એવું વિચારી મનની માંહ, ગુણકાના ઘર
 આગળ જાય; નીકળી ઘરમાંથી એક નાર, ઘણી વૃદ્ધે
 અપરમપાર. જોજોકા કરમાં ગ્રાહી ખરી, મદમાતી ચાલે સું-
 દરી; એક ચતુર નર ઉભોછે બહાર, તેને પુછી જોયું તે
 દાર. આ વૃદ્ધ ડોશીની કાય, નથી ચાલતા એના પાય; સ-
 જન સહેાદર છેકે નહી, વૃદ્ધપણે દુખ પામે સહી. એવાં
 કુવરનાં સુણી વચન, હથીને જોડ્યા તે મન; આ લાખી
 ગુણકાનો ધામ, એના ઘરમાં ઘણાંછે દામ. તે આ ડોશીને
 છે હાથ, એમને પુછી કરેછે વાત; સહુ મુસાફરને લાવે

અહીં, રંડાને દયા નવ આવે મનમાંહી. તેવાં કુળ ભાગવે છે કાય, તમો શુભલો વારતા રાય; તમો જનતે મુસાફર સહી, આજ છોને કાલે નહી. એમ કહીને હરખો તે ઠાર, મનમાં હરખ્યો રાજકુમાર; સલામ કરી ત્યાંથી પળ્યો, આગળ જઈ ડોશીને મળ્યો. જઈને ચોળું નામ્યુ શીશ, દંડવત કર્યા દસ વીસ; પછે તજસવા માંડ્યા પાય, રૂદન કરેછે ઘાડે રાય. ડોશી અચરજ થઈને રહી, મુખથી તેને વાણી કહી; કોણ છેરે બાઈ તુંતો દીન, શાકારણ તું કરે રૂદન. સુરાપાન કર્યું છે કાય, તેથી રૂદન કર્યુંછું માય; મારો ચરણ તળાંસે આજ, પુત્ર સરજ્યો તારો કાજ. કોણ જનની ને શુંછે નામ, ક્યાંથી આવ્યા આણે ઠામ; એવી વાત પોતે આત ધરી, ડોશી પ્રતે વાતજ કરી. ડોશી મુણીને હરખી મન, સાથે લેઈને ચાલી તન; માથે તેણે ફેરવ્યો હાથ, સુખે રહ્યા તન મારી સાથ. ખાનપાન કરાવ્યાં સહી, પછી તેને વાણી કહી; અમો જશું માતાજી આજ, પરાધીન ચાકરીને કાજ. પુત્ર જવા થયો તૈયાર, બોલી ડોશી તેણીવાર; જનવ પુત્ર વળી આવજો કાજ, એમ કહી વળાવ્યા બાળ. ત્યાંથી આવ્યો અમીરને ઘેર, તે વાતની કોઈ નવ જાણે પેર; અમીરનું કરેછે કામ, મીત્ર સાથે રમે તે ઠામ. વળી ડોશી પાસે બેસે જઈ, મધુ-રીવાણી બોલે સહી; માતાજી ફરમાવા કામ, હુંછું પુત્ર ત-મારો જાણ. મુજને આશરો તમારો સહી, મારે માથે બીજુ કોઈ નહી; ઘણાં બોલે મધુરાં વચન, તેમતેમ ડોશીનું હરખે મન. એક ઘડી જે મોડો જાય, ડોશી અન પાણી નવ ખાય; દુખે તારે સુખી થાય, એવી વશ કરી તે રાય. અંક સમે ડોશીની પાસ, આગળ મુકી મેહોર પચાસ; મહીનો અ-મીરે આપ્યા તેહ, તમ આગળ લાવ્યોછું એહ. અર્ચ પા-ણીને જોઈએ સહી, તે માટે હું લાવ્યો અહીં; એમ કહીને

આપી હાથ, ડોશી બોઝી કુંવરની સાથ. કેટલા કાળ જીવીશું
 હામ, મારે દ્રવ્યનું શું છે કામ; મારી પાસ ઘણાં છે દામ,
 જોઈએ તે લેજો આ હામ. કુંવર કહે મારે માથે તમો, જે
 જોઈએ તે લેશું અમો; પુત્ર જે લેઈ આવે ધન, માતા
 સાચવે કરી જતન. પુત્ર કહે માતાજી રાખો તમો, તમ
 આશરે જીવું છું અમો; એવી વાણી મધુરી બણો, તેમતેમ
 ડોશી હરખે ઘણી. જોગીને વશમાં સહુ જેમ, રાજાને વશ
 ડોશી તેમ; જેમ સર્પને વશ કરે ગાંડી, તેમ કુંવરે ડોશી
 વશ કરી. અંધ જેમ પામ લોચન, તેમ પુત્ર જોઈ ડોશીનું
 હરખે મન; ઘણા દીવસ ગયા છે વહી, ત્યારે રાત્રી કુંવરે વાણી
 કહી. પુરૂષ ચરીત કયું તેવાર, વીરનારી કહું આકાર, બોલ
 જન સાંભળજો સહી, કવીએ એવો વાણી કહી.

દોહરા—એક સમે ત્યાં બેઠ જણાં, એકલાં વન મોજાર;
 ત્યાં એક કુપ દીકો સહી, તેમાં જળ તણો નહિ પાર. આ
 જળ મધ્યે હું પડું, તું જોજો મહારી માત; પાછા પગ અહીં
 નહિ ધરું, તું નિશ્ચે જાણજો વાત. ડોશી ઘણું મન કલકલી,
 ભાઈ એ શું બોલ્યો બાલ; પુત્ર કહે કરતક કર્યાં, ખરી
 વાત તું બોલ. ત્યારે ડોશી મન રીઝી ઘણું, આનંદ ફેલો અંગ;
 કરવા લાગી વારતા, તે ચતુરનરને સંગ. પુત્ર તું જે માગે
 સહી, તે આપુ તને દામ; તું પડશે ત્યારે હું પડીશ, શું સ-
 રશે એમાં કામ. પુત્ર કહે માતા સુણો, તમો આપો ધન અ-
 પાર; એક વાતનો સંદેહ મુને, તે જાણજો આ વાર. તમ
 વીના ભાગનાર નહિ, મારા મનની બાંત; ત્રીજી માણસ
 સાથે નથી, બેઠાં છઈએ એકાંત. ડોશી કહે સુણ દીકરા, શું
 સંદેહ તુજ મન; તે બાગુ આણી ઘડી, વળી લ્યો ઝાઝુ ધન.
 એમ કહી વચનજ આપીયું, સંધે બાગુ આ હામ; રાખી
 વાત કર અમો, તો સાક્ષી શ્રીરામ. ત્યારે તે નર બોલીને,

સાંભળ મારી વાત; લાખા જીતે સરવને, તે બાગો મનની
ભાંત. બલા બલા નરે હારીઆ, કોઈએ ના જીતી નારે;
કોઈ જીતી શકતું નથી, તે સંધે મને અપાર. કરોડપતી કી-
કરે કરેલા, રાખે ધણીએક તોર; કોણ હજીની ઉપાશના, કોણ
તરણી શીર જોર. નથી દ્રવ્ય મારી કને, મને નથી રમવાનું
મન; શેહેજ વાત કુચું અમો, એમ બોલ્યો મુખથી વચન.

ઓપાઈ—તારે ડોશી બોલી બોલ, સાંભળ દીકરા એનું
તોલ; એ વાત વીરતાએ અમો, કોઈ આગળ નવ કહેશે તમો.
કદાપી જશે ત્રીજે કાન, તે વાતે ઉતરશે માન; કેહેશે ઘર
મારચું ઘરની થઈ, એટલી એમ મુજને છે સહી. પુત્ર કહે
પ્રતિજ્ઞા કરું, ખસાહત્યાદીક પાતીક ધરું; કરું કાઠી કોઈ આ-
ગળ વાત, તો કોટી ગહહત્યાદીક પાપ. એવી પ્રતિજ્ઞા કરી
જ્યાં, ત્યારે ડોશી બોલો ત્યાં; લાખી પાસે કાંઈ વિદ્યા નથી,
નથી હજી માથે સરવથી. પાસાએ વીનતાને હાથ, બરે છે
મોટા સાથે બાથ; બીજી એક કરે છે ઉપાય, તેથી નર સહ
હારી જાય. એક બીજાડી પાળી છે નાર, તેને કેળવી અપર-
મપાર; દીપક તેને માથે ધરે, પછી રમત તે જતરી કરે. નવ
હાલે ન ચાલે મંજર, ઠરી ઠામ બેસે છે ઠાર; બીજા ઊંદર
પાળે છે જાણ, ધણા કેળવ્યા છે નીરવાણ. બીજાડી પાસ
બેસે સહી, મુખ આગળ પણ આવે નહિ; ઊંદર બીજાડીનો
ત્યાં મેળ, ગુણકા નરશું માંડે બેલ; મનગમતા દાવ જોઈએ
જેહ, બીજાડી સામુ જીવે તેહ. ગરદન ફેરવે તેનીવાર, દીપક
ઝાંખો પડે તે ઠાર; ઊંદર પાસા ફેરવે સહી, તે પ્રકારે જીતે
તહી. બીજી વિદ્યા કાંઈ પાસે નથી, સત કરી માનો સરવથી;
રાજકુંવર ત્યારે રીઝ્યો મન, માતાજી એ સત વચન. સંદેહ
મનનો બાગ્યો સહી, ડોશીને પાએ લાગ્યો તહી; ગયા ઘેર
પોતાને તનકાળ, ડોશીને ધણું ઉપયું વહાલ. આપી ઝવેર

હીરાની માળ, ત્યાંતો કુંવર થયો નહાલ; કરે ચતુરાઈ તણા
વીચાર. લીધુ દ્રવ્યને નીકળ્યો બહાર. બરીબજારે થઈને જાય,
દીઠો રમારી ઉભા ત્યાંય; એક નોળીયાનું બચ્ચું સાર, વેચવા
ઉભા બરે બજાર. એથી જીતવાનો તે નાર, એવા મનમાં કર્યો
વીચાર; માટે લઉ તેને હું અહીં, આપી મુલને લીધો સહી.
બાંધ મધ્યે ધાલ્યો તેણીવાર, તેને કેળવ્યો અપરમપાર.

દોહરા—સોગડી મારે હાથની, કે ચડપ નીકળે બહાર;
મુઝકને પકડે સહી, સાત કરતાંવાર. ૧ દગડી મારે હાથની, તારે
જઈ કરે શીકાર; એ રીતે તેને કેળવ્યો, દીન થગાદસવાર.
૨ પડી સલામ જઈને કરી, અમીર કેરી પાસ; જમવાને
મુજને તેડીયો, માટે રજા આપો આસ. ૩ મીત્ર હમારો
એકછે, તે તણુછે લગ્ન; બીજો સવાલછે મુજ તણો, તે કહું
હું મુખ વચન. ૪ લગ્ને જાવુંછે માહરે, તેની ચંતા મુજને
યાય; કીરપા કરો મુજ ઉપરે, તો મુજથી જવાય. ૫ એવાં
વચન અમીરે શુણી, આપ્યાં વસ્ત્ર અપાર; આબુશણ
ધણાં શાબતાં, કેહેતાં ન આવે પાર. ૬ અમુલ્ય સીરપેચ
આપીઓ, જીને જરીના તાર; શાઝનેડો સવાલાખનો, રજા
જડીત એક હાર. ૭ પગના તોડા સોના તણા, કોટમાં મો-
તીનો હાર; કડાં સાંકળાં વીંટીઓ, પેહેરચા એવા શણગાર. ૮
પ્રતીબીંબ બીજી પ્રગટ્યું, જાણે જળહળ જોત; જાણે કામ-
દેવ પ્રગટ થયો, અને શોભે ઉદ્યોત. ૯ અમીર જોઈને રી-
ઝીઓ, આપ્યો એક તોખાર; અશ્વે બેશીને પરવરચો, મીત્ર
તણે દરવાર. ૧૦ વચન અમીરનાં સુણી, કુવરે કર્યો જી-
હાર; અથ બેશીને પરવરચો, તે ગયો ગુણકાને દ્વાર. ૧૧

ચોપાઈ—સમી સંજએ ઉતરયો તે ઠાર, ગયોલા ખીના
મહેલ મોજાર; જાણે ઉગ્યો જેવો સુર, એવું નીરખ્યું નરનું
નુર. દરવાન પણ જોલી નવ શમ્યો, પોતે ચાલ્યો ઘરમાં ધ-
સ્યો; જઈ મેડીએ ચડ્યો સહી, વીનતા બેઠી દીઠી તહી.

વીનતા ઝાંખી જીતામાં થઈ, શુદ્ધ બુદ્ધ તેમાં નવ રહી; દીકું
કામલુગાઈ મુખ, ગુણકા જીતાં પામી મુખ. જાણે ઇંદ્રતણે
અવતાર, ઘણું રૂપને શોભા સાર; નથી માનવી સાથે કોઈ,
કારણ રૂપ દીસેછે નેઈ. આપી આસન ઉભી નાર, હસી
બોલી વચન તે હાર; કોણ દેશ તણાં છે ભુપ, રાજ તેજ ર-
ઠીઆણુ રૂપ. કેમ આવ્યા તમો મારે ધામ, શું ધાર્યું છે મ
નમાં કામ; હુકમ તમારો માથે લીજીએ, જે કોહાતે હાજર
કીજીએ. તારે કુંવર બોલ્યો વાણ, સાંભળ વીનતા અતુરસુ-
જાણ; અમો મુસાફર આવ્યા આ ગામ, અમીરના ઘરમાં
કર્યો મુકામ. ખુશી તમારી સુણી અપાર, ઘણી સુધડછે
લાખી નાર; રમત રમી જાણેછે બહુ. જે જાય તે હારે સહુ.
સુણી વાતને હરખ્યુ ચીત, રમવાને જાણું અચીત; પરદેશી
મુસાફર આવ્યા ઘેર, કરી રાજઈ રૂડી પેર. એવાં મધુરાં
સુણી વચન, ખાન પાન મુક્યાં તે દન; ભક્ષ ભોજન ક-
રાવ્યું સાર, પછી બોલી મુખથી નાર. મેંતો નીચમ લીધો
એક જાણ, તે વાતનું કહું મંડાણ; રમવાનો રાખે અભીલા-
ખ, તે લાવે રૂપીયા લાખ. પ્રથમ તે નર દગજો કરે, પછે
તે મડી ઉપર ચડે; હાઈ તો દાઘી થઈ રહું, જીતુંતો લા-
ખરૂપીયા લઈ. એવો નીચમ છે મારો સહી, તમો કહોતો
રમીએ અહીં; વચન માંડે મીઠ્યા નહિ થાય, તે વાતે ઘટે
મહીમાય. જીતાનો વાળેછે દોલ, એવો વીનતા બોલી બોલ;
લાખરૂપીયા આગળ ધરે. તે નર રમત જારી કરે.

દોહરા—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, બોલ્યો રાજ કુ-
માર; હંકાર રાખે અતીવ્રજો, તને કાણુ વરસે આ હાર. ૧
ઘણા સાથે જીતી સહી, તોએ ના સરીયુ કાજ; પરમધરના
પ્રતાપથી, જીતું તુજને આજ. ૨ ઘણા નર તે જીતીયા, ક-
હણુ છે આજનું કામ; અતુરાઈ કરજે યોગણી, જમ પોએ
મન હામ. ૩ મુદ્રીકા આપી કરતણી, સવાલા ખનું માંહી નંગ;

વીનતાની આગળ ધરી, આણંદ આણી અંગ. ૪ નેઈ વીંટી
અમુલ્યની, હરખી મનમાં તે ઠાર; માંડી બાજુ તેણે સન્ન,
રાજકુંવરને નાર. ૫ બીલાડી માથે દીપક ધર્યો, તારે અ-
મક્યો પોતે મન; નીશાની સાચો મળી, કોશીનાં સત વચન. ૬
મુખકને દીઠો સહી, થયો તદા અન્નણ; રમત તે જતરીકરો,
લીધા પાસા પાણ. ૬ જાણી નેઈને હારીયાં, દેઝ અબળા
દાજ; ઝોઠે રહી પોતા તણા, જીતી ત્યાં ગુણકાજ. ૮ પો-
બારમાં આવીરહી, બાજુ ત્યાં તેણીવાર; આવેપોબાર વીનતા
તણા, હરે રાજ કુમાર. ૯ એવું મન વીચારીયું, બીલાડી
સામુ તે હામ; તારે મુસ્તક તેણે ફેરવ્યું, વીનતાને પોચો હામ.
૧૦ દીપક જોતામાં ઝાંખો થયો, નાંખ્યા પાસા તે નાર; ઊં-
દરે પાસા ફેરવ્યા, પોબાર કર્યા તે વાર. ૧૧ જીત્યાનો જથ્થ
વાધીયો, હાર્યા તમે ચતુરસુજાણ; ચતુરાઈ યોગણી
દાખવી, એમ ખોલી વીનતા પાણ. ૧૨

ઓપાઘ—એવાં વીનતાનાં મુણી વચન, બીજી રમત
માંડી રાજન; હાર જીતમાં મુક્યો હાર, રમવાલાગ્યાં નરને
નાર. ધીરવીર બેઠો તે હામ, નાંખે પાસા મુખ લઈ નામ;
બત્રીસ લક્ષણ જે નર કહેવાય, કોઈનો ગાંબ્યો તે નવ જાય.
ભલાભલા નર મુકે મામ, કોણ માત્ર એ વીનતા નામ;
એક હાથ ખાલી નવ જાય, જવા માગે તેવા પડે દાવ.
ધણી ચતુરાઈ વીનતા કરે, પણ એકે અર્થ નાસરે; વીનતા
પામવા લાગી હાર, દીપક સામું જોયું તે ઠાર. કુંવરે પાસા
નાંખ્યા જેટલે, મંજરીએ શીથ ફેરવ્યું તેટલે; ચડપ હંદર
નાસર્યો સહી, પાસો અવળો કંધિા લઈ. કુંવરે સોગટીમારી
તે વાર, નીકળ્યો કરધી નોળીઓ ગહાર; હંદર તણી ઝાલી
કોટ, નાઠી બીલાડી મહેલી દોટ. સાતમે ઘેર જઈને ઠરી,
રમત ભંગ તેવળા કરી; રાજકુંવરને ચઢીછે રીસ, ક્રોધ કરી
આલ્યો તે દીશ, તારી અક્કલ ઉપર ઉઠી વાટ, કંચન તણા

તેં મુક્યા પાટ; તારી બુદ્ધી પગની પાનીએ વથી, રાંડ જાતને
અકલ કથી. ઘરમાં દીવી સરખી નથી, બીલાડી સ્ત્રી દીપક
સવથી; મુકો હીરા ઝવેર કે લાલ, થાય અજવાળા ઝાકઝમાલ.
નીકરે આવો મારી પાસ, આજ કરવાનો તુજને દાસ;
જાણી જોઈને હાથો તુજ સાથ, હવે તો ધસવા પડશે હાથ.
એમ કહી કાઢી એક મણી, જાણે શેખા પ્રતીર્ષીય તણી;
બાણું વીનતા કેરું જોર, પડી ખીસી આણી તેને ઠોર. હૈડ
ફુપ ને મોઢે હથી, એ વાતમાં ચીંતા કથી; હવડાં હોડ
હારીને જશે, જશે માલને ફુખીયા થશે. મુજ આગળ
કંઈક હારી ગયા, તે નરના ઢેકાણાં ન થયાં; એવી ગતી
તમારી સહી, શે ઉદ્યમ હવે કરવો અહીં. મેં બલા બલા
દીઠા રાજન, તે સૌ હારી ગયા માજન; કોઠની ગાંજ હું
નવ ગઈ, અથાગ નર આવ્યા અહીં. તમે બાળ્યો મારો
હંકાર, સીતેર લાખ જીત્યા આ ઠાર; માટે આજ રમવાનાં
કોડ, પાડવી આજ તમણું હોડ. સીતેર લાખ જીતું તો લઉં;
હાથો ધસકામત દેઉં, એમ કહીને બાજી ધરી, રમત હ-
તી તે જરૂરી કરી. ધણી ચતુરાઈ કરેતે નાર, જીત્યા બાજી
રાજકુમાર, ઉતરી ગયું વીનતાનું મુખ, ધણું તે મનમાં પા-
મી ફુખ. ચંદ્ર આમમાં પેસે જેમ, વીનતાનું વદન થયું છે
તેમ. નીચું જોઈને વીનતા રહી, ત્યારે કુંવરે વાણી કહી. વ-
ળી કાંઈ હોય મનમાં કોડ, તોતો પાડો બીજી હોડ; હાર્યો
જીગારી ખમણુ રમે, લાખા મુખ બોલી તે સમે. ધન મા-
લ મુજ પાસે નથી; એક વાત રમુ સરવથી, અમીર ઉમ-
રાવ રાજ તન, યુદ્ધામ કરી રાખ્યા ભાવન; તેની હોડ માફ
અમો; જીતોતો લઈ જાવ તમો, રાજકુંવર હરખો તે ઠાર,
માંડી બાજી નવ લાગી વાર; પરમારથનું કરવું પુનઃ જોડા-
યું રાજકુંવરના તન. પ્રભુ લાજ રાખ્ખે માહરી; એમ કહી
ને રમત જરૂરી કરી; તે બાજી જીત્યો જાણ; વળીતે બોલ્યો

મુખથી વાણ; ખીન્નુ હોયતો ફરમાવો કાજ; લેશ માત્ર ન
ધરણી લાજ. નીચું જોઈ વીનતા રહી, ગદ ગદ કંઠે વાણી
કહી; સરવે વરતુ હારી આ ઠામ, નથી કાંઈ મીલકતનું
નામ. નસીબો મુજ આગળ કંઈ, માહારી કાયા હું હાડમાં
ધરું; જો જીવુંતો સરવે લઉં, હાડું તો દાસી થઈ રહુંતે પણ
કબુલ કરચું તે સાર, માંડી બાજી નવ લાગી વાર; રાજકુંવર
બાગ્યશાળી સહી, તે પણ બાજી જીત્યો તહીં.

દોહરા—વાન્ન વજડાવ્યાં જીતનાં, હારીગુણકા નાર; વાત
ચાત્રી તે પુર વીજી, ગલી કુંચીને બજાર; વીનતા કર જાડી
રહી, બોલી મુખથી વાણ, હુંતો દાસી તમ તણી, જે કહોતે
કંઈ પ્રણામ. હું હારી જીત્યા તમો. આ લોની અથ ભંડાર;
કુંચી સહ આગળ ધરી, તે વેળા તે દાર. ૩ કોણ નગરછે
તમતાણું, કોણ તમારો તાત, રૂપે રવી સરીખડા, વળી કોણ
તમારી માત. ૪ ખલ્લા વીજીનું રૂઢ તમો, ધરચું માનવ રૂપ,
હંકારે બાગ્યા માહરો, પધાર્યા દેવ સરૂપ. ૫ સંવે બાગો
મન તણો, કરો તમારી દાસ; પતી વરતા હું પદમણી, શેવા
કંઈ રહી પાસ. ૬ કોઈ નરનો કર અડક્યાં નથી; એ વાતે
સુરજ સાખ; કોહોતો દેખાડું પારખું, એમ બોત્રી વીનતા
લાખ. ૭ મેં ધારચું તું મન વીશે, મુને જીતે તે બરથાર;
તે ઈછા મહારી પુરી થઈ, મુજ બાગ્ય તણો તહી પાર. ૮
ઈશ્વર આણ આ વાતમાં, જીહુ બોલું આ દીશ; કોટી ભ-
મહત્યા મુજને, પ્રથવી પાય મુજ શીશ. ૯ સાચો વાત તમો
કહો, પુરો મનતા કોડ લાખેણો લાવો લીજીએ, આપણ
જીગતે જોડ. ૧૦ રાખી વાત જો તમે કરો, તો મુજ હત્યા
તમ શીશ; આશાભંગ મારી થશે, ફુલાશે જીગદીશ. ૧૧

ચોપાઈ—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, રાજકુંવરે વાણી
બણી; મહારી વીતગની કહુધું વાત, સાંભળજે તું ચાત સં-
સાત, જે પોતાને પડીયું ફુજ, તે સરવે માંડી કહું મુખ. તા-

હરે વીનતા વીલાસે મન. ધણુ દુખ ધરીતે તન. ત્યારે રા-
જકુંવરે કહ્યું નાર, મારા મનના કહું વીચાર; એક મોટી
મનમાં આશ, જ્યું ગુલખંકાવળીની પાસ. ત્યારે ગુણકા
બોલી વાણ, સાંભળ રાજા અતુરગુણણ; ખંકાવળી નામે
પરીછે સાર, તેની શોભાનો નહીં પાર. તેની વાડીમાં ફુલછે
સહી, તેની શોભાનો પારજ નહીં; પ્રયત્નમાં તે ફુલછે એક,
ધણી શોભા તેની છેક. શહસ્ત્ર પરી તેની રક્ષા કરે, રાત દી-
વશ તેની પાછળ ફરે; લક્ષ રાક્ષસ વળીછે રખવાળ, જે વી-
કરાળ સરીખા લાલ; ફરતો કોટછે તેને સહી તે મધે વાડીછે
મહી; એક ઝાડને એકજ ફુલ. શોભા જોતાં દીનકર અતુલ.
પૃથ્વીમાં એકી નાગ પ્રમાણ, ઉપરજક્ષણી શીરજાણ; ગ-
ર્ગને એકી પરીતણી. તેની શોભા શી કહું ધણી; ચંદ્ર સુ-
રજ નવ દેખે સુખ, ગુલખંકાવળી નામેછે સુખ. વીકટ
વાટછે તે સરવથી, કંઈ થકી જવાતું નથી; ધણાં વીધન
રગ્તામાં થાય, કેઈ પેરે ત્યાં જાશે રાય, કોણ માત્ર માનવ-
ની કાય, દેવ દાનવથી નવ જવાય; માટે તજે જવાતું નામ,
મહારા મનના પુરો હામ; એવી વીનતાની વાણી સુણી, રાજ-
કુંવરે વાણી ભણી; જીવ ગએ ન મુકુ મામ, હુંતો જવાનો એણે
હામ; કાળા માથાનો માનવી સહી, તેને કંઈ જીતી જાય
નહી. મુકી જેટલાં મનનાં હાડ, ઢોળી પાડે મોટો પહાડ; બુદ્ધી
માણસ જેવી જાળમાં નથી, નીશ્ચે માનજે સરવથી; માટે
ત્યાં જવાનો નાર, નવ જવાય તો ધીક અવતાર. તમો નામ
હામ બતાવો બાળ, તે લેઈને આપું તતકાળ; કેદી લોક દુ-
તા જેટલા, મુકી મેં દીધા તેટલા અર્માર ઉમરાવના જે
કુમારે તે સરવેને કહાણા બહાર; વસ્ત્ર આબુશણ આપી સા-
ર, વીંદાય કર્યા તેને તે વાગ; હસતાં કર્યાં સરવનાં સુખ,
ધણાં દોહતા ટાળાં દુખ, ધણી આશીશ દીધીછે સાક્ષાત;
તે ઉપર એક કહુંદું દ્રષ્ટાંત.

દોહરા—આહ્વાણ એક જાતે સહી, તેમાં વિદ્યા અપરમ-
 પાર; અન ન મળે પુર પેટને, પુત્ર પુત્રી પરીવાર. ૧ ઉપવીત
 દેવું પુત્રને, વળી દેવું કન્યાદાન; જીરે બેશી મન વીજી; કેમ થાશે
 ભગવાન. ૨ દ્રવ્ય મારી પાસે નહિ, કેમ રહેશે મુજ લાજ; પર-
 દેશમાં જાવું સહી, જાત્રુ જઈને રાજ. ૩ બેશી રહે સીધી નથી,
 નીશ્ચય કરેયું મનમાં; વીનતા પ્રત્યે વાણી કહી, અમો જાણું
 પરદેશ માં. ૪ દ્રવ્ય લઈને આવશું, વીનતા આણે કામ; ક-
 ન્યાકાળ જાએ કુંવરીતણા, વળી કેમ થાશે આપણુ કામ. ૫
 શાસ્ત્ર વચન કેમ લોપીએ, બેસે મુજ શીર ગાળ; માટે જાત્રુ
 કોઈ રાવને, લાવું અતીથે માલ. ૬ એવાં વચન વીપ્રતાં સુ-
 ણી, નારીએ આજ્ઞા દીધ; શુભ મહુરત જોઈ નીસરવા,
 કામ કરવાને સીધ. ૭ દેશ તજીને નીસરયો, હું જાવું અહરથની
 પાસ; આશરવાદ જઈને કરું, તો પુરે મનની આશ. ૮

ઓપાઈ—એમ વીચારી ચાલ્યા વહી, પ્રભુ આશા મારી
 પુરે સહી; દીવસે કુચ રાતે મુકામજ થાય; એમ ફરતોફરતો
 આહ્વાણ જાય. ચાળીસ જોજન ગયા રશીજન, ત્યાં એક દીકુ
 મોહોટુ વન; વનરપતી ત્યાં બાર અઢાર, નમી રહી તેની
 બારે ડાળ. એક મારગ ખીજી નહિ વાટ, ઘણો મનમાં થાય
 ઉચાટ; શેહિર થાય વરૂને વાઘ, ઘણો સાદ કરે ત જંગ.
 નવ રહી આહ્વાણ ડેરી ધીર, હીમત રાખીને ચાલ્યો વીર;
 ભવીષ્ય હશે તે અનશે સહી. એમ વિચારી ચાલ્યા વહી. અ-
 ડધે જંગલ ગયો જટલ, એક કહિતક દીકું તેટલે; વજર પાં-
 જર લોહાનું દ્વાર, તે મધ્યે વાઘ દીઠી તે દાર. બાર હાથ
 દીસે વીકાળ, તે દીઠી જાણે આશિ તતકાળ; પુંછ પછાડે
 તેમાં રહી, આહ્વાણ આવી પોહિઓ તહીં; ગડગડીને ઉસોતાં,
 આગળ નવ ચાલે તેના પાય. પાછું ડગલું ભરાવું નથી, મન
 વીચાર કરેછે કથી; નીચે વાઘ આવનાં મુજ કાય, મનના
 મનોરથ રહ્યા મનમાં. હમણા ન કરી મુકે દોટ, ઝડપ આ-

લશ મારી કોટ; નવ ચાલે નવ હાલે પાય, આકુળબાકુળ
મનમાં થાય. તે સારફુલને માયા થઈ, મુખ થકી તેને
વાણી કહી; અરે ભાઈ તું પંથી જન, આવ્યતને નવ કંઈ
વિધન. એ વાતે સાક્ષી શ્રીરામ, સતે કરી માનો આઠામ.
જીવતદાન આપો મુજને આજ, હુંતો સારીય તારાં કાજ;
પ્રાણજીને આત્મો વિધાસ, ગયો તે પીંજરની પાસ. કર્ણો-
ડીને ઉભા રહ્યો, તારે સારફુલે ખાલજ કહ્યો; ઉઘાડ દાર
હું નીસરું બહાર, કરીય તુજને ઘણો ઉપકાર. વિપ્ર કહે એ
અચરત વાત, કોણે પીંજરમાં ઘાલ્યો વ્રાત; વિસ્તારીને
કહોજી તમો, તારે પછી ઉઘાડુ અમો.

દોહરા—તે વારે સારફુલ ખોલીઆ, સાંભળ પંથીજન;
જેતો મારગ પાડીઆ, સંતોજ્યું મુજ મન. ૧ પશુપંખી કે મા-
નવી, સઉનો કરતો આહાર; કોઈ માનવી માયાનો મળ્યો,
પડ્યો પીંજર આ ઠાર. ભક્ષ ભોજન એમાં બરી, હું કરવા
બેઠો આહાર; દાર બંધ તેણે કર્યું, કેદ કર્યો આ ઠાર. ૩
સાન કરી તેને મુને, તે થયો સવાયો શર; વજર પીંજર હું
પડ્યો, એકે નવ મુજ પેર. ૪ ક્ષુધાતરશ પીડે ઘણી, જીર
બેઠો આ ઠામ; મારે ભાઈ કહોડો મુજને, હું જીવું તમારે
નામ. ૫ આંખે આંસુ ધારા પડે, એમ કહીને કરે રૂદન;
વિપ્રને દયા આવી ઘણી, પછી બોલ્યો મુખ વચન ૬ હુંતો
કાહાડુંધું તુજને, પરમારથ પ્રમાણ; કદાપી ખાવતું મુજને,
તે વાતે સાક્ષી આણ. ૭ સુરજ ચંદ્ર બે સાખીઆ, શ્રીરા-
મચંદ્રની સાખ; બીજી પ્રતિષ્ઠા કીધી ઘણી, સત શહસ્ત્રને
લાખ. ૮ તે વારે પ્રાણજી રીજીઆ, માથું પોતાનું મન; દાર
બંને ઉઘાડિયાં, તે વેળા તે દન. ૯ નીકળ્યો વાઘ તેમાં
થકી, બોલ્યો મુખ વચન; ક્ષુધા પીડેજે મુજને, હું ખાઈશ
તાંડે તન. ૧૧ તારે પ્રાણજી બોલીઆ, એથી બોલ્યા વાણ;
પરમેશ્વર વચમાં ધર્યા, તે સમ ખાધાજે જાણ. ૧૧ વચન

તાહરું મિથ્યા કરે, ધીક ધીક તુજ અવતાર; પ્રાહ્મણ હતા
ક્યાં છુટશે, સમગ્રે મનમાં સાર. ૧૨

ઓપાઈ—સારફુલ ત્યારે બોલ્યો મુખ, શનિ પીડા ધરેએ
ફુપ; ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, એ વાતમાં સંધે નહિ.
માટે તુજને ખાવાનો બ્રાત, નીચે માનજે સાચો વાત;
પ્રાહ્મણ કહે મિથ્યા થાય, મહા પાપી તું કહેવાય. સત
પ્રમાણે કહું છું હું, ચીત ધરાને સાંભળિ તું; વધાસધાતનું
મોહોટુ પાપ, નિચે માનજે આપો આપ. ગુણ પછ
અવગુણ કરે, તે નર તો નરકે સંચરે; શારફુલ કહે હું માનું
નહિ, કાંઈ સાખ પુરાવો અહીં. ભટજી કહે સાખ પુરાવું
હું, મારો સાચે આવ્યને તું; જુઠી પડું તો મુજ કાયા દઉં,
સાચો થાઉં તો મારગ લઉં. વણ પુછે જે આશો મુને, તોતો
ગઉં હવાએ તુને; શારફુલ કહે સાચો થાઉં, તો તુજને જવા
ન દઉં. એમ કહી જે ચાલ્યા જાય, આવ્યો વડ એક મા-
રગ માંહે; ગોરધંબીરે છે તેની છાંય, શીતળ પવન આવે છે
ત્યાંય. ત્યાં જે જણ ઉભા જઈ, ત્યારે વિપ્રે વાણી કહી;
તારી કાયાએ અપરમપાર, માટે એક પુછવો વિચાર. તારે
તે વડને વાચા થઈ, મુખ થકી તેને વાણી કહી; શે ક-
જીઓએ તમારે જાણ, વિસ્તારીને કહે નીરવાણ. ત્યારે પ્રા-
હ્મણ બોલ્યો વાત, કરગરવા લાગ્યો વડની સાથ; પોતાની
સરવે વાતજ કહી, તે સમ્રાજી વાણી વડે લહી; માહારો વાંક
હોય તો મુજને કોહો, નહિતો મુજને જવાદો.

કોહરો—ત્યારે તે વડ બોલીઓ, કહું મુજ પીતકની વાત; તે
સાંભળતાં ભાગશે, ખેડના મનની બ્રાત. ૧ ગંભીર કાયા
માહરી, શીતળ વાયુ વાય; પશુ પંખીને માનવી, બેશીને
મુખી થાય. ૨ વિશ્રામ કરે મારા થડે, સમાયું તેનો તાપ;
ઉપકાર માહરો અતી ધણો, તું સાંભળ પ્રાહ્મણ વાત. ૩
કોઈ ચુંટે કાયા માહરી, કોઈ ચુંટે માહરો પાન; કોઈ ડાળી

છેદન કરે, તું સાચે સાચુ માન. ૪ ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, એમાં જા સંદેહ; લખ્યા લખ મટે નહિ, તે ભાગવ તારી રહ. ૫ એવાં વચન વડનાં સુણી, પ્રાહ્મણ થયો મન ભંગ; સારફલ હતો તે સજ થયો, આનંદ પામ્યો અંગ. ૬ સાચી વાત મારી મળી, તું જીઠો પડ્યો આ ઠાર; હવેતો ખાઈ મુજને, નવ લગાડું વાર. ૭ તારે પ્રાહ્મણ બોલીઓ, નહિ માનું એ વાત; બીજને પુછો જઈ, પડી કરજો મારો ધા- ત. ૮ વણું છનસાઈ મારે મુને, તે હત્યા એસે તુજ; સારફલ કહે વળી વેક શું, ફુએ વળી ભુંડી ભુખ. ૯

ઓપાર્શ્વ—પુછો કોઈ બીજને જઈ, એમ કહીને ચાલ્યા વહી; સરોવર શુંદર દીઠુ જ્યાં, પેલા જઈને ઉભા ત્યાં. મ- નના મનોરથ મનમાં રહ્યા, દહવને ન આવી દ્યા; જળવીદ માતા છો તમો, ભેદ ભાગો ફુખ્યા છછએ અમો. ત્યારે સ- રોવરને વાચા થઈ, મુખ થકી તેને વાણી કહી; શું ફુખછે ને શુંછે કામ, આઆછો કેમ આછો કામ. ત્યારે પ્રાહ્મણ હરખ્યો મન, સંક્ષેપે કહ્યું તે દન; મટિ ન્યાય ચુકાવો જાણ, જેમ બચે પ્રાહ્મણના પ્રાણ. એનો વાંક હાવતો શિક્ષા દો, મુજને પાધરો જવાદો; વાત કરી એ ઉભા તહો, પછે સ- રોવરે વાણી કહી.

દોહરા—સરોવર કહે વીપ્રને સાંભળ મારી વાણ ભરીખ્ય તે મટિ નહી, જે કરને લખ્યુ પ્રમાણ ૧ પ્રથમ વાત મા- રી સુણો વીતછે મારી કાય. તેતો વાત સુણ્યા થકી, સંદેહ મનનો જાય. ૨ સરોવર સુંદર હું સહી, અમરીત સરખુ નીર પીએજળ આવી કરી શીતળ થાય શરોર. ૩ અનવીના જાય અધઘડી જળ વીના ન જાય પળ એક; એવા ગુણ- છે માહરા, તમો સાંભળજો વીવેક. ૪ પશુ પંખીને માનવી સરવે તરપતયાય; તે અવગુણ મુજને કરે, તે સાખી રહું- ધું આપ. ૫ કોઈ દંત ધાવન કરે, કોઈ આવીને નાહ્ય કોઈ

મળ મુત્ર ધ્રુવે, તે અમુધું મારી કાય. ૬ ગુણ પછવાડે અ-
વગુણ સહી નીચે આડો આંક, સુખ દુખ કાયા ભાગવે,
તેમાં સારફલનો શા વાંક. ૭ એવાં વચન તેનાં સુણી, પ્રા-
ક્ષણ પામ્યો દુખ; સારફલ રીતે અતીઘણો; બોલો પછે
મુખ. ૮ હવેતો આર્થ તુલને, જુઠો પડો ત્રીજીવાર, સાચી
વાત મારી મળી, બક્ષ કહે આ વાર. ૯ ત્યારે લાચાર થ-
ઈ પ્રાક્ષણ કરે, હું હજી મેળવું દ્રષ્ટાત; હું હાર્યો જીત્યા
તમો, તે બાગી મનની બ્રાંત. ૧૦ હવે ફરી વચન બોલું
નહી, તું કહેતે કહે પ્રમાણ હવે ત્રીજું વચન મળ્યા કહેતો
ઈશ્વરની મુજ આણ. ૧૧ તે વારે સારફલ બોલીઓ, વળી
જુઠો પડીશ આંધ; ત્રીજીવાર હું ચુકવાનો નહી; એમ કહી
ને મારગ જાય; ૧૨ વળી આગળ આલ્યા સહી એક દીકું
શીયાળ; પ્રાક્ષણ વાઘ ઉભારેલા, બોલ્યા મુખ તતકાળ. ૧૩

ચોપાઈ—તે વારે વાચા શીઆળને યઈ, મુખ થકી તેને
વાણી કહી; ગુણ અવગુણ તણીછે વાત, પછી બાથે મ-
નની બ્રાંત ત્યારે પ્રાક્ષણે વાણી કહી, વીતક વાત તે સરવે
સહી; તમો કહેા તે કરેશું અહીં બેઠે જણ ઉભાછે સહી.
શીઆળ બોલ્યો મુખ થકી વાત આનો મનાતી નથી; ન-
જરે જોઈ તો માનું વાત, પછી ન્યાય કહે મુજ જાત, જુઠો
સાચો કોણ હશે ન્યાય અન્યાય મુજથી કેમ થશે. કયો ઠામ
તે પાંજર સહી કેમ એ કમજ પડ્યો તો તહી કઈ રીતે ઉ-
ઘાડ્યું ખાર મુજને દેખાડો તે દાર; ત્યાર પછી ચુકવું ન્યાય
મુખથી વાત તે કેમ મનાય; એવાં વચન શીઆળનાં સુણી
વાઘને રીસ ચડીછે ઘણી, વડને જળ કરતાં ડાહ્યો તું, આ-
બ્ય ઢેકાણું દેખાડું હું. જોયા પછી ચુકાવું ન્યાય, એમ ક-
હી ગયા ત્યાં બોલેલું માર રેહકાણ; આ પાંજરમાં પેઠો
જાણ, એ પંથીએ ઉઘાડ્યું સહી ગુણ પાછળ અવગુણ
અહીં, બોલ વેણેયા કહુધું તુને, મુખ ઘણી લાગીછે મુ-

ને, મુખ જુવાની કોહોછો તમો. ન્યાય અન્યાય કેમ ચુકવું
અમો; નજર જોડતા ચુકાવું અહીં, નહીનર મારગ જાણ
વહી, તમો પેસો પીંજરે મોજરે, આજ્ઞાણ વળી ઉઘાડે દ્વાર,
તોતો નજરે જોઈ અહીં પછી ન્યાય ચુકાવું સહી, એવાં
વચન શીઆળનાં સુણી પેડો પીંજરમાં તેની ઘડો; વીપ્રને
કહે તમે દોની દ્વાર, એ કહે ત્યારે ઉઘાડજો ધાર; દીધા બા-
રણાં સાંકળ સાથ; શીવાળ મુંખથી બાધ્યો વાત, જે રીતિ
તમે કહ્યું તું સહી; તે રીતિ તમે બોલો અહીં. ઉઘાડ ભાઈ
તું આણે દ્વાર, હું તુજને કરીશ ઉપકાર, ગુણ પછવાડે અ-
વગુણ સહી, તારે હું ઉઘાડું નહી.

દોહરા—વચન સુણી શીઆળનાં; વાઘને પડી મન કા-
ળ, દગો કરીને ધાત્રીઓ હું આણીશ તારો કાળ. ૧ તું શું
આતો મુજને, બળ હોયતો નીકળ બાર, સનેહ કરી તને કા-
હાડીઓ ધીક ધીક તુજ અવતાર. ૨ આજ્ઞાણનો જીવ બ-
ચાવીઓ, વળી અદલ ચુકાવો ન્યાય; ગુણ પછવાડે અવ-
ગુણ સહી, તું ભાગવ તારી કાય. ૪ એમ કહી ત્યાંથી ચા-
લીઓ; શીઆળ ત્યાંથી જાય; આજ્ઞાણ પાછો પરવરજો; કેવો
ચુકાવો ન્યાય. ૫ જગત જગત કોડે કરો, જાઓ તમારે
ગામ; વગર વીચર્યું કરતાં રમિ; આજ પછી તમે કામ. ૬
આશીશ દીધી શીઆળને આજ્ઞાણ પંચ પળાય, ઉપરીત
દીધું પુત્રને, વળી પરણાવી કન્યાય. ૭ નાહાતા ઉપર નવ
બુલવું. નાહાનો શીઆળવો એહબુદ્ધએ જીતીઓ વાઘને ક-
ળી ન શકે તેહ; ૮ તમો જીતશે સરવને, કોણ માત્ર પરી
જાત, પરમધર પ્રતાપથી, લાવો ફરી વીખ્યાત. ૯

ચોપાઈ—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, લાચાર થઈને
વાણી બણી; જાઓ કહેતાં જીવ કપાય, માટે સિદ્ધ કરી
આવો રાય. આવશે ત્યારે થશે સુખ સહેજ, તમો આવશે
તારે રંગની રેલ; આવશે તારે નીકળીશું બહાર, તે જાણજો

તમે નિરધાર. જ.પમાળા મેં કરમાં ધરી, સરવે સુખ તબ્યું
 સુંદરી; પરપુરુષ તે બાંધને બાપ, નિધે માનળે આપો.
 આપ, તમ કારણ લઈ બેઠી જોગ, મુક્યાભાવતા સઘળા
 ભોગ; મરવા ઉપર રીજ્યા અમો, ઉતાવળ કરોતી તમો.
 બાર વરસસુધી જોયું વાટ, પછી કરીયું દેહનીંધાત; અવર
 પુરુષ કરવાની નથી, સત કરી માનળે સરવથી એમ કહીને
 નામીયું શીશ, રાજકુંવર ઉઠ્યા તે દીશ; જોઈ શુકનને પંથે
 પળાય, નગર થકો નીસરેયો બાહાર. લીધું પછી જોગીનું
 રૂપ, પ્રતિગીર્મનું પ્રગટ્યું નુર; ભરમ લેપન કર્યું છે કામ,
 વજર કછોટો વાળ્યો રાય. સેક શેઝાં સોંગી ગળામાં સહી,
 જેસ્ટીકા તુગડી કરમાં ગ્રહી; મનમાં બીતો નથી લગાર,
 જંગલમાં ચાલ્યા રાજકુમાર. મહા અરણ્યવેતી ચાલ્યો જન્ય,
 રાત પડે ત્યાં મુકામજ થાય; માણસ નામે જંગલમાં નહિ,
 ઝાડને આગરે એસે જઈ. દુખે પંથે વીતેછે રાત, વળી પંથે
 ચાલે પ્રભાત; સાત માસ ગયા અમ જાણ, જંગલ આબ્યું
 એક નીરવાણ. ઘણો ભોંછે અનેક જાત, ત્યાં મુકી નવ શકે
 કોઈ પાગ; કુંયાર કાશકીને ગોખર સહી, તે ઉપરથી ચા-
 લવું તહિ. બીજી વનસ્પતી બાર અઢાર, ઘટાધુમ થઈ ત્યાં
 સાર; ક્યાં ઉઘ્યો ક્યાં આયમ્યો સહી, એવું વન બયાનક
 તહી. અંધકાર નવ સુજે બાણ, પશુ પંખી બહુ મળીઆ
 જાણ; શબ્દ સારફલ શીઆળના થાય, તે દેખતામાં કુંપે
 રાય. ઘણા શબ્દ મોટા વિકરાળ, નાગના શબ્દ નીસરે બ-
 હાર; ફળ જળ તણુ નહિ નામ, કૂઠે કાંટા પેસે પાય. મર-
 તુકાળ જંગલનું નામ, કોઈ ધાલી શકે નહિ હામ; દેવદાન-
 વથી નવ જવાય; કોણ આશરો માનવની કાય, દસજોગનનું
 જંગલ જાણ. જે જામ તે છાંડે પ્રાણ, તે મધે ચાલ્યો વીર;
 ઘણું દુખ પામ્યો તે શરીર, હીમત પોતે મુકતો નથી. મહા
 દુખે ચાલ્યો સરવથી, વળી મનમાં કરે વિચાર; ચતુરાઈ

કરી મેં જીતો નાર, એતો પરમશ્વરનો ખ્યાલ. પડે પારકે
આણે કાળ, લખીત વાત થાશે તેહ; એમ કહી આણે છે તેહ.

દોહરા—શરીર સમગ્ર જડાઈ ગયું, નિકળે રૂધીર નીર-
ધાર; લાખ વાંછુની વેદના, ભાગવે છે તેને ઠાર. ૧ પગ
તળીઆં તરવાઈ ગયાં, છેદ પડ્યા આ ઠાર; પગ ધરતીપર
નવ ધરે, દુખ તણી નહિ પાર. ૨ મુખ તરશ પીડે ઘણી,
વળી કાંટા ભાગે પાય; હીમત મન નથી મુકતો, આલ્યો
જંગલમાં જાય. ૩ વાઘ વરે ગાળે ઘણા, ડરતો નથી કાંય;
લખ્યું હશે મારા કરમમ; જે થવાનું હશે તે થાય. ૪ એ
ભેથી ડરવું કશું, વિચારયું પોતે મેન; દુખે પાપે આલે નહિ,
શું કહું મુખે વચન. ૫ સાત દિવસ એમ વહી ગયા, તે
જંગલ મોજરે; દશ જોજનનું વન સહી, તે મુકીને નીસરયા
ખહાર. ૬ સુરજ તણું દરસન થયું, ત્યારે હરખ્યા રાજન મન;
પાહાડ એક નજરે આવીયો, જોતામાં ગયો છે ગગન. ૭
જ્યાં પાહાડ ત્યાં જળ સહી, એમાં શો વિચાર; દુખે પાપે
જળે ત્યાં, ત્યારે મળશે અમરીત આહાર. ૮ એમ વીમા-
શી આલીયો, જળ વિના જીવડો જાય; પાહાડ સમીપે આ-
વીયો, ત્યાં એક અચરત થાય. ૯ જુએતો તે પાહાડ નથી,
એક રાક્ષસ વિકાળ; લાંબા ઓડાની ગગતી નથી, બેઠું ગ-
ગને વિશાળ. ૧૦ જડરૂપમાં ત્યાં થઈ ગયો, અર્ધતન ટું
શરીર; વિકરાળ વદન ખીલામાયુ, કઈ તરેહ રાખુ ધીર. ૧૧
અરે જીવ તું કેમ ડરે, મરવું એકજ વાર; એમ વિચારી
મન વીશે, નમીને કર્યો જીહાર. ૧૨

ચોપાઈ—નમી કરીને લાગ્યો પાય, ત્યારે રાક્ષસ આલ્યો
કાંય; ક્યાંથી આવ્યા આણે ઠામ, નવ આવે માનવનું નામ.
દેવ દાનવથી નવ અવાય, તો કોણ માત્ર તું માનવી કેહે-
વાય; મારે કીરમતે આપ્યો એહી, એ વાતમાં સંદેહ નહિ.
નીત પશુતા કરીએ અહાર, ઘણાં વરસ થયાં તે ઠાર; મા-

નવી આવનાની ઇચ્છા થઈ, તેતો આજ સંપૂર્ણ થઈ. મારે
આજ જીવનું સારથક થયું. તારી કાયાનો સ્વાદ જ લઉં;
એવાં રાક્ષસનાં મુણી વચન, રાજકુંવર બોલ્યો તે દન. એ
વાતે ધણું હરખ્યું મન, મુખે આગ્યોને તન; ઘણો ખુશી
થયો હું આજ, એક પલક તે વરસજ થાય. નયો દુખ
વેઠાતુ કાય, જો તું મરી કાયા ખાય; તો જીવ નીકળી સ-
રગે જાય, પરદુખભંજન મારા તમો. પહેલાં થાઓ દુખ
પામું અમો, એવાં રાજકુંવરનાં મુણી વચન; તવ રાક્ષસનું
હરખ્યું મન, ઘણી કાંતી ને રૂપ વીશાળ. વાણી મુણતા-
માં ઉપચું વાહાજ, મધુર વચનથી વાણી કહી; આવ તુને
નહી ખાઈ અહીં, મરવું તો કોઈને નહીં ગમે. શા મારે
મોત માગો આ સમે, જાળપણમાં જોખન કાય; કેમ આ-
વ્યા જંગલની માંહ, પરમેશ્વર વચમાં દરમયાન. નહી
ખાઈ એ તું નીચે માન, એમ સમ આધા તે ઠાર; આવ
પાસે કરીશ ઉપકાર, પાંચ દીવસ પરીણા રોહો. દુખ હોય
તે મુજને કહો, હાવું રૂપ તમારું સાર; શોભે તમારે નીત્ય
અહાર, તે આંખીને હાજર કરે. વચન તમારું મસ્તક ધરે,
રાજકુંવર કહે સાંભળો તાત; કહું મારા આધાની વાત,
મેઉં ઘડી તણો સહી જાણ. બળી સરક્સ સાકર નીરવાણ;
તે તણા અમો કરીએ અહાર; તે ક્યાંથી આ જંગલોત્તર.

દોહરો—એવાં વચન રાક્ષસે મુણી, હરખ્યો અપરમપારક
ચાર ઘડીમાં લાવું સહી, તું બેસી રહે આ ઠાર. એમ
કહીને પરવર્ષો, કાણું નવ લાગી વાર; પોઠ જાતીતી વણ-
જારા તણી, જઈ પડ્યો તે મોજાર. રાક્ષસે માયા કરી, તે
સર્વ સમેટી લીધ; પાછો ફરીને આવ્યો, કામ કરીને શીધ.
અન વચ્ચતા ઢગલા કર્યા, ઘી સાકર બહુ ખાંડ; કરીયાણું
વિવિધ પ્રકારનું, તાંબા પીતળનાં બાંડ. ૪ રાજકુંવર વિરમ
થયો, જે જોઈએ તે ત્યાં; ઉત્તમ નહીં કશી વાતનો, વિરમ

થયો મનમાં. ૫ ખાનપાન ગમતું કરે, તું મહારો મીઠા-
ખાન, ચીંતા મનની પરહરો; તને આપીશ જીવત દાન. ૬
બક્ષ ભોજન વિધિવિધનાં, કર્યાં બત્રીશ પાક; ભાતભાતની
સુખડી, કર્યાં સુંદર શાક. ૭ રાજકુંવર પાછો ખોલીઓ, તું
ખીતા હું તન; એક અરજ છે માહરો, કોતો ખોલું વચન. ૮
ત્યારે કહે કહે તમો, નવ ડરશો મન લગાર; જે ઇચ્છા
તારા મન વિશે, તે કહે મુજ ને આ ઠાર. ૯ ત્યારે કુંવરે
કરી વિનતી, જમીએ ખેતીને સાથ; એતો ઉમેદ છે મુજને,
કહું છું જોડી બે હાથ. ૧૦ બીજી વિનતી તમ દાસની, અ-
ભંગ તમારી કાય; બીક ઘણી લાગે મુને, તો મુખમાં કેમ
ખવાય. ૧૧ એવાં વચન મુખે કહ્યાં, ત્યારે હરખ્યો રાક્ષસ
મન; હશી કરીને ખોલીયા, તું સાંભળ પંથી મન. ૧૨ મારી
માયાનો પારજ નથી, તુજ કારણ માનવ થાઉં; આ જાત
માહરી તજી, તુજ પાસે ખેશી ખાઉં. ૧૩ એમ કહી થયો
માનવી, ક્ષણું નવ લાગીવાર; જાણે બીજી રાજવી, થઈ
જોભા અપરમપાર. ૧૪

ચોપાઈ—રાક્ષસે માયા પોતાની કરી, પાહાડ જેવી કાયા
પરહરી; થયો માનવી દેવ ધરપ, અચરજ પામ્યો પોતે
ભુપ ત્યારે હશી ખોલ્યો રાજન, હવેતો હરખ્યું માફ મન.
એમ કહીને પીરશી થાળ, જમાવ તે ખેડા તતકાળ અમ-
રત વરતુ આગળ ધરો, આરોગ્યા પછે પેટજ ભરી; બત્રીસ
વાતાની સુખડી સાર, વારા ફરતી કરે છે આહાર, ઘણાં
શુધ્ધ ખાય છે પાન, ખેડા ખેડે જાણુ ધરીને માન. ૪ વાત
ચીત કરી બે ઘડી એમ કરતાં હતાં રાતજ પડો, નીરબે
થઈને ચુતા તહો, એમ ચાર પોહારે રજની ગઈ. પ્રાતસ
કાળે ઉઠયા ખેડે જાણુ કીધાં બનોએ દંત ધાવન; વળી બ-
ત્રીસી રસોઈ કરી; જમીયા બન્યો પેટજ ભરી, બમણો સ-
જાત પડી બીજે દન, તેમ તેમ રાક્ષસ રીજે મન શો દીન

મોદીક કો દીન કંસાર, કો દીન શીરો પુગી આહાર; કો દીન વેદમીન સુખડી; રાક્ષસ તણી ભાગી ભુખડી; સાત દીવસ થયા તે કાર, રાક્ષસ રીતે અપરમપાર; સ્વાદ ઇંદ્રીએ તે વથ થયો મુખ થકી તે નવ બોલીએ રાક્ષસ મનમાં કરે વીચાર; રાજકુવરને કહ્યું તે વાર; હવે તમે ધરાયા અહીં, હું પ્રધું તે કોહાની સહી.

દોહરા—રાક્ષસ મુખથી બોલીયો; સાંભળ માનવી જાત; શાક્રમે તું નીસરયો તે કહો મુખ વાત. કોણ જાતે તા-હરી, કોણ માત કોણ તાત; બાળપણે વનમાં ભમો, શાક્રમે મુજ ભરાત. માંડી વાત મુજને કરો હું બાગુ તાર કુખ; ઇંદ્ર આણુ એ વાતમાં, વીસતારી કહો મુખ. રાખી વાત ભાઈ તું કરે, તો ઇંદ્રની તુજ આણુ; સાચે સીધી છે સહી. માટે સાચી બોલ વાણુ. ૪ ભાગીથ કુખ હું તા-હર, બ્યાં મુધી ઘટમાં પ્રાણુ સત વચન છે માહર તું સાંભળ ચતુર સુજાણુ, ૫ વચન આપીયું તે રાક્ષસે; તે લીધુ કર મોજાર; પછિ કર જોડીને બોલીએ, તે વળા રાજકુમાર. ૬ સીરકરતાનનો રાજ્યો તેહ તણો હું તન, મુજબંકાવળી જોવા તણી ઈછા માહરે મન. ૭ રાજ પાટ સરવે તજ નીકળો છું હું બાહાર, ફરતો ફરતો હું આવીયો તમો તણા ધરનાર. ૮ હવે રજા આપો મુજને; તો જાલું મારગ સીધ; તમો સમ આધા મુજ આગળે વચન આપુ મુજ નીધ. ૯ વીગત વાત માંડી કહી મહેતો તમ સાચ; વચન પાળો તમ તાણું થયો કરા પ્રમાણુ. ૧૧ એવાં વચન અવળે સુણી, રાક્ષસ સગ મન ભંગ; કરમે કર અડકાડીયો, બોલ્યો તેને સંગ. ૧૧

ચોપાઈ—બોલ્યો રાક્ષસ મુખથી વાણુ, સાંભળ માનવી ચતુરસુજાણુ; તે કુલ કાંઈ રસતામાં નથી, સાચી વારતા કહું છું કથી. બંકાવળી નામે પરીછે સહી, તેની શાભાનો પારજ નહી; તેની વાડીમાં એછે કુલ, ઘણી મુઘડને વસતુ

અમુલ્ય તેની રક્ષા કરવા રહુછું હું. સત્ય કરીને માનજે તું.
 અદારહત્તર હું સરખા સેનાપતી, તેની સેનાની શું કહું ગતી;
 એકસો આસઃ એકી જાણ, એક અદાર હત્તર નીરવાણ,
 તમે કેઈ પેરે જાણો તહીં, મુજને ચિંતા થાશે અહીં; તેના
 આપનું બહુછે સેન, ત્યાં તમે જાણોજ કેમ. માનવીથી જ-
 વાએ નહિ. માટે તમે ત્યાં જાણો નહિ; ત્યાં સહિ રાક્ષસ
 રક્ષા કરે, પવન સરખો નવ સંચરે. જમીનપર એકી વોંછુને
 નાગ, ગગને સ્ત્રી પરીની જાત; કરતો કોટ રાક્ષસનો તહીં,
 દેવતા થકી જવાય નહિ. ચંદ્ર સુરજની દ્રષ્ટી નવ જાણ, તે
 કુલ તુજથી કેમ લેવાય; પ્રથમ એકી મહારી સહી, મહારી
 નજરે દીકુ તહી. તે કેમ આવશે તાહારે હાથ, રાક્ષસ કુખ
 ધરે મન સાથ; હવે વચન માઝ મિથ્યા જાણે, એ કારજ
 કેઈ પેરે થશે. તેનો ગુણ કીધોજ અપાર. અમરત વસ્તુ
 કરાવી અહાર; માઝ વચન જો મિથ્યા થાય, ધીકાર પડ્યો
 અમારી કાય. ધીકાર પડ્યો જો જાણ વચન, ઘણું પસ્તા-
 ળું મારે મન; જીવ જવા મુખી કરવાનો કાજ, ખાંલ અ-
 હાની રાખી લાજ. ભક્ષ ભોજન કરોની તમે, એક રા-
 ક્ષસ તેડી આણીએ અમા; એવાં વચન રાક્ષસનાં મુણી.
 રસોઈ સીધ કરી યોગણી. ચાર ઘડીમાં કરી તહયાર, ચતુર
 નરને શાન્તી વાર; પોતાની વાણીએ કર્યો જુહાર, એક
 રાક્ષસ આઓ તે ઠાર. જુહાર કરીને ઉભા સાર, વાત
 કરવા લાગ્યો તે ઠાર; રાજકુંવરને દીકો જેટલે, રાક્ષસ મુખ
 બોલ્યો તેટલે. એ માનવરૂપ ક્યાંથી લાવીઆ, એ ઉપર કેમ
 રાખી દયા; ઘણી સફોમળ તેની દેહ, મન તણો બાગો સં-
 દેહ. કેમ રાખોછો હેતજ ધરી, એવી વાણી તોણે આચરી.
 દોહરા—એવાં વચન તેનાં મુણી, બોલ્યો મિત્ર વચન;
 એ દેવથકી અધીકછે, મેંતો આપ્યુ સત્ય વચન. ૧ એના
 મુણનો પારજ નથી, એણે આપિયો અમરત અહાર; પુત્ર

કરતાં અદ્વૈત ધણી, સુણી મિત્ર આ હાર. ૨ મરતુ લોકના માનવી, એની શોભાને નહિ પાર; બીજા યુગ એમાં ધણી, શા મુજે કહું વિસ્તર. ૩ નામકહરામ હુંય થયો, એણે ભાગી મહારી બુખ; શું ઓશીગણ થઈશું અમા, એ નરને માટું દુઃખ. ૪ માટે તેડ્યા મેં તમા, જેસોની આ હાર; ખાન પાન કરીએ સહી, પછી કરીએ એક વિચાર. ૫ બેઉ જણા બેઠા સહી, વીંળી માનવી સાથ; મુક્યાં ભોજન મુખ આગળે, આણી મન હલાસ. ૬ સાત વાનાની સુખડી, બીજુ સાહોત અપાર; મુખ આગળ સહુ મુકીયુ, તે કરવા બેઠા અહાર. ૭ અમરત મરતુ મુખમાં ધરી, ધણી શોભતા સાર; તેમ તેમ રાક્ષસ રીઝીઓ, આણી મનમાં વહાણ. ૮ ઘન માનવ તારી બુધને, તરપત કરું મુજ મન; શું દુખછે તારી કાયને, કહે મુખ સત વચન. ૯ જે વરતુ આધામાં નહિ, તેમો અખાડ્યો રવાદ; તું કહે તે કરીએ અમે, મનમાં આણી હલાસ. ૧૦ તારે પહાડ મુખ ઓચરયો, એને છે માટું દુખ; તેનો કામ થવાનું નથી, એ બોલે છે મુખ. ૧૧ યુલખંકાવળી બેસા તણી, ઈચ્છાછે એને મન; તે કારણ વનમાં બમે, તું સાંભળ મિત્ર વચન. ૧૨ મહારે શરણે એ આવીઓ, કરાવ્યા અમરત અહાર; નીરાશ થઈ જનશ્રે સહી, તો ધોક આણો અવતાર. ૧૩ માટે તેડ્યો તુજને, કઈ પરે થાય એનું કામ; મનરથ પોહાચે એહનો, તો થાય આપણુ નામ. ૧૪

ઓપાર્થ—એવાં વચન પહાડનાં મુણી, તેના મિતરે વાણી બાળી; એ વાતની ચિંતા નહિ, એનું કામ થવાનું સહી. કાકલું મહારી ભગની પાસ, તે પુરવાની એની આશ; ધણી ફાજ છે સરવથી, રાક્ષી વધાનો પારજ નથી. પ્રથમ ઓકી તેની સહી, તે નિશ્ચે કામ કરવાની તહી; એમ વિચાર્યુ મનમાબરે, કાગળ લખ્યો તત્કાળ. ધણી વિનતી

તેમાં લખી, તેડ્યો એક રાક્ષસ મુખી; જે કરમાવો તે હું
કરું, કહો આત્મા તો મુરતક ધરું. તે રાક્ષસ આવ્યો તે ઠાર,
મહારી બહેન અબોલા સાર; તેની ખસે જવાને સહી, આ
માણસને સાથે લઈ. પ્રથમ જઈને આશીશ કરો, પછી
એના ખોળામાં ધરો; તહારા ભાત તણો એ પ્રાણ. નિશ્ચે
માનજે સાચી વાણ. જીવ થકી કરજો જતન, જાણે પેટ
તણો મુજ તન; જતન કરી એને રાખજો, એની આશા
પુરી પાડજો. મુખ જુમાની એવી કહી, વળી કાગળ કર
આપ્યો કહ; કુત્તની પેર જળવજે તું, નહિતો મારી ના-
ખીશ હું. પ્રતિજીતર પાછો લાવજો, ચાર ઘડીમાં પાછા
આવજો; વધતી વાર લાગજે આ ઠાર, મારી નાખીશ
આણીવાર તે જીવકે નામ્યું શીશ, ઉઠ્યો તે વેળા તે દીશ;
એક હાથપર ખસાડ્યો જાણ, બીજી કર ઢાંકી નીરવાણ.
ગગન મારગે આજ્ઞા વહી, ચાર ઘડીમાં પેહિઆ સહી;
અબોલા એકી હતી મુકામ, ઘણી શાભા છે તેણે ઠામ.
દીકો અનુચર હરખી નાર, તેને જોઈને કર્યો જુહાર; મુખ
જુમાની સઘળી કહી, ખોળા મધે મુક્યો લઈ. જોઈ મુખને
હરખ્યાં મન, ધન ધનરે આજ્ઞો દત; જાણે પ્રગયો દીન-
કર મુર, એવું તે માનવનું રૂપ. અબોલા બોલી તે ઠાર,
મહારા બાઈને કરજો પ્રણામ; તમે મોકલો તે મહારો
પ્રાણ, નિશ્ચે કરી બાઈ મનમાં જાણ. અનુચર ત્યાંથી પાછો
પળ્યો, આવી પેલા રાક્ષસને મળ્યો; આવી હકીકત સરવે
કહી; તે રાક્ષસ હરખ્યો તહી.

દોહરો—અબોલાએ મન વિચારીયું, માનવ આવીયો
મુજ પાસ; મહારા બાઈએ મોકલ્યો, તેની કરવી ખરદા-
શ. ૧ એ પુત્ર છે કોઈ રાજા તણો, આવી અજ્યો હશે ત્યાં;
એ જત્રાસ લક્ષણો સહી, શું કરવું હવે આંધ. ૨ પુત્રી
મહારી મોટી થઈ, જેનું મમુદા નામ; તેની સાથે પરણાવું

અમો, તો થાપ મહાઈ કામ. ૩ એવું મન વિચારી કરી,
ખોલાવી મેમુદા નાર; તેડાવીને કહ્યું સહી, તુને પરણાવું ભ-
રથાર. ૪ તારે મેમુદાએ વાણી કહી, ખુશી થઈ અપાર;
તમો એને ક્યાંથી લાવીયા, સાચુ કહે આ હાર. ૬

ચોપાઈ—શીકાર રમવા ગઈતી બહાર, ત્યાંથી લાવી
રાજકુંભાર; અચરજ તેનો થમને રહી, પછી તેણે વાણી
કહી. માતાજી પરણાવો મુને, એતો સાચુ કહુંછું તુને; મા-
તાએ પરણાવી તે સાથ, પછે રાજ સાથે કીધી વાત.
એકાંત જગા પોતાની સહી, તેમાં ભરથારને તેડી ગઈ;
પછે કર્ણેડીને ખાત્રી વાત, તમે વિગત વાત કહેા ભરથાર.
રાજકુંવર પછે બોલ્યા તહીં, મારો વિગત કહુંછું અહીં;
સમ દધિા માટે કહુંછું અમો, પછે તો મુણને તમો. હુંછું
રાજ કેરો પુત્ર, બાળપણમાં મેલ્યું ઘર સત; બંકાવલી
જોવાનું મન, તે કારણ હું નિકળ્યો વન. પ્રથવી કેરો કહાડ્યો
પાર, ફરતો ફરતો અભ્યા આહાર; એક રાક્ષસયું મિત્રાઈ
થઈ, તેણે મોકલી દીધો અહીં. અખોજા હરખો મન સાથ,
તેણે મેલેલ આખો સાર; તુને પરણાવી આપી કરગરી,
મુખ થકી વાણી બોલરી. મુખ ભોગવે નરને નાર, વૈભવ
ભોગવે અપરમપાર; જોડી દુલ તો ભાગે મુખ, ત્યાર પછી
ભોગવવું મુખ. પરમેશ્વરે મળવો જોડ, પણ નવ પહેાળ્યા
મનના કોડ; બંકાલી દુલ જોવું એકવાર, તોતો સફળ મારો
અવતાર. નહીતર હું રહેવાનો નથા, સાચી વાત તો કહુંછું
કથી; એવાં તે નરનાં મુણી વચન, પ્રસન થયું વિનતાનું
મન. એ વાનની બોના નથી, મુલબંકાવલી દેખાડીય સર-
વથી; એ અખોજા મા મુજ જાણ, તે કહાડેછે મુજપર
પ્રાણ. માઈ વચન મિથ્યા નવ કરે, મરે કહું તો નીચે મરે;
જીવ એકને જીજીવી દેહ, મારા ઉપર રાખેછે નેહ. બળ
તણે કાંઈ પારજ નથી, તેથી કામ થશે સરવથી; બિદ પ-

રખંચ કરશે તે ઠાર, માટે જન્મએ આજી ભરથાર. એવાં
વિનતાનાં મુણી વચન, રાજકુંવર હરખ્યો મન; નરનારી
આવ્યા ત્યાં, અમોહાને લાગ્યા પાપ. દીદાં નરનારીનાં
મુખ, ઘણી રાક્ષણી પાસેએ નરનારીને દુખ; ખોળામાં
એસાડી નરનાર, મુખ થકી ખોત્રી તે ઠાર. અખોનાં ઉ-
તરી ગયાં મુખ, ખાત્રા પીવાની કમતી નથી; કેમ દુખ ધરો
સરવથી, એવાં વચન મુણી તે જગ, કુંવરી લાગીમાતાને પાવ.

દોહરા — માતાજી મુણી વિનતી, માહારા રતામીને દુખ;
નીસારા નાંખે ઘણા, નથી ભાગવતા મુખ. ૧ ખાવું નહી
પીવું નહી, હાથ વિનોદ કે વાત; સંસારનું સરવેતજી, જ્યુરે
દીવસ ને રાત. ૨ મહારે કાળે તમો લાવીયા, રતામી ચ-
તુર મુજાણ; આશા નવ પહોંચી માહરો. કરમે કીધી હાણ.
ઘણી વિનતી મેં કરી, ત્યારે બોલ્યા વાણ; ગુલબંકાવલી
જોડે નહી, તો જાણે માહારા પ્રાણ. ૪ અમોહાએ આંખો
રૂંદે, હાથ ફેરવ્યો શીશ; ચિંતા તજાળે દીકરી, કરીશ તુજને
બક્ષીસ. ૫ બાગ દેખાડીશ એહનો, એમ ખોત્રી તે મુખ;
ચિંતા તજાળે દીકરા, કરીશ તુજને મુખ. ૬ ત્યાં ફરતી
ચોકી રાક્ષસની, ગગને પરી અતુલ્ય; આંખમાં ધુળ નાંખી
સરવને, દેખાડીશ એનું ધુલ. ૭ સત્ય વચનએ માહરું, કરવું
માહારે કામ; ધુલ દેખાડું નજરે કરી, તો અમોહામહારું નામ. ૮

ચોપાઈ — એમ મનાવ્યું કહીને મન, નરનારીનું હરખ્યું
વદન; ખાનપાન કરવાની જઈ, તેડું ત્યારે આવજો અહીં.
ગયા મુકામે નરનેનાર, અમોહાએ મન કર્યો વિચાર; એ
નરનારીને યાશે મુખ, દેખાડું ધુલ તો જાણે દુખ. એમ
વિચાર કર્યો તે ઠાર, તેજ્યા રાક્ષસ એક હજાર; આવી ક-
રીને નમાવ્યું શીશ, જે કહો તે કરીએ આ દીશ. અમોહા
કહે કરો એક કામ, ઊંદરનાં રૂપ ધરો આ હામ; સંજંગ
મુકો આણે ઠાર, જાવ ગુલબંકાવલી મહેલ મોજાર. ચોકી

વાળા કોઈ જાણે નહી, એ રીતે કામ કરવું સહી; તે રાક્ષસે
 વચન અડાવ્યું શીથ, એમ કહી ચાલ્યા તે દીશ. ઊંદર કેરાં
 રૂપજ ધર્યો, સર્જંગ પાડવાને પરવર્યો; રાક્ષસ વિદ્યા તેને
 શીવાર, ક્ષણ માત્રમાં પાડ્યા પહાડ. તે વાડીમાં પાડ્યું
 દાર, પાછા ફરી આવ્યા તે ઠાર; અખોડાને ઘેરો જુહાર,
 સીધ કામ કર્યું તે વાર. એવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી, ખુ-
 શાલી વાપી મનમાં ઘણી; જાઓ જંગલમાં કરેતાં કરો,
 ભક્ષ ભોજન મનમતાં કરો. એમ કહીને આપી રજાય,
 સહ સહિતા મુકાને જાય; પછે રાજકુંવર તેડાવ્યા જાણ,
 મુખ થકી તે બોલ્યા વાણ. ગુલઅંકાવલી દેખાડું આજ,
 કહું તારા મનના કાજ; આ સર્જંગમાંથી જાવ્યા તહીં, દુરથી
 જોઈને આવ્યા અહીં; કરશે લેભ તો થાશે ધાત, નહી મા-
 નજે સાચો વાત. કદાપી કોઈની પડશે દ્રષ્ટ, તો તો ઘણું
 ભોગવશે કષ્ટ, મેં જીવ ગયે કરુંછે કામ. એતાવુંછું આણે
 હાંમ, એમ કહી તેડાવ્યા દાસ; તતક્ષણ આવી ઉભા પાસ,
 આ માણસને લઈ કરી, દેખાડો વાડી નજરે ભરી, સર્જ-
 ગમાંથી નવ કાહાડશે બાહાર; ઉભા રહેજો જ્યાં ધરનુંદાર;
 જે વાંકો થશે એનો વાળ, તોતો આણીશ તમારો કાળ.
 જતન કરી દેખાડો જઈ, પાછા તેને લાવજો અહીં; એમ
 કહી વળાવ્યો રાય, લઈ ચાલ્યા સર્જંગની માંધ. જે ડેકાણે
 પાણુ દાર, ચારધડીમાં આવ્યા તે ઠાર.

દોહરા—દારને મુજ આવી કરી, બોલ્યો અનુચર વાત;
 ગુલઅંકાવલીનો બાગજ સહી, જુઓની તમે બ્રાત. ૧ વા-
 જીને જોયું તહીં, જાણે ઉદેકર ઉદ્યોત; ઇંદ્રપુરી કોણ માત્ર,
 એવું દેખાય ત્રાકમ જોત. ૨ રાક્ષસ સાથે ખોલીઓ, જાવા
 દે મુજને બાહાર; જોઈ ચરચા બાહાર જઈ, પાછા આ-
 વીશું આ ઠાર. ૩ નહીતર આવુ મુજને, નહીતર ખોઈશ
 પ્રાણ; જોયા વિના નવ રહુ, સાચો માન મુખ વાણ. ૪

જેમ દીપકમાં પડે પતંગીઓ, તેમ પડવા માંડ્યું બાહર;
 રાક્ષસે ઝાલી કરી, લીધા સળંગમોજર. ૫ અરે મુરખ તું
 માનવી, એશું કરેજી કામ; છવ જશે એક પલકમાં, જો-
 ધિય માંડે નામ. ૬ જક્ષ કે વળી રાક્ષસી, કોઈ દેખશે તારી
 કાય; બક્ષ કરી જશે તુને, તેનો શો ઉપાય. ૭ અબો-
 લાગે મુજને સોંપીયો, હું શું કરું આ ઠાર; બુદ્ધિ બ્રહ્મ તું
 કેમ થયો, મનમાં કરને વિચાર. ૮ એવાં વચન તેનાં સુંણી,
 બાલ્યો તે મુખે વચન; નવ જવાદે મુજને, તો પાડીશ માંડે
 તન. ૯ છબ એવો કહાડાને મંડે, કે મારી પેટ કટાર;
 જોયા વિના જવાનો નથી, મારે મરવું એકતાર. ૧૦ રાક્ષસે
 મન વિચારીયું, આવી પડી મુજ શીશ; જે બનશે તે ખરી,
 આપી રજા તે દીશ. ૧૧ તુજ કારણ મરશું અમો, શું
 મુખ દેખાડીશું ત્યાં; લખી હશેતથશે, મુજ કીરમતમાંય. ૧૨

ઓપાર્થ—જેમ કહી આપી રજાય, પેઠો ફૂંવર તે બા-
 ગની માંદ્ય; છવ ગએયી જે નવ ડરે, મન ચિત્તવ્યું તે તો
 કરે. સુવર્ણ તણી પ્રગ્વી તહીં, જરા રજાને કચરો નહીં;
 પુશ્પ ઝાડ તો અપરમપાર, કવી કહે શું કરું વિરતાગ. દે-
 વતાર્થ ઝાડ દેવતાર્થ પુલ, શોભા ચીંતામણી સમતુલ્ય;
 ધણાં વક્ષ તે શોભા, માનયરોવર સરખી શોભા જાણ.
 કોઈ રૂપા સરખા સહી, તેની શોભાનો પારજન હી; કોઈ
 વૃક્ષે હીરા સરીખા પુલ, ધણું તેજ ઝળકે અમુલ્ય. કોઈ ઝાડ
 ઉપર મોતીની ઝૂલ, શોભા ચીંતામણી સમતુલ્ય; કોઈ ઝાડ
 લીલમનાં સહી, તેના સામુ તો જોવાય નહી. કોઈ ઝાડ
 જાણે હીરાની જોત, કળ જાણે ઉદેકર ઉગ્રોત; કોઈ ઝાડ
 શોભે બહુ સાર, કળ જાણે રતન ઝગકાર. મેવા કેરા પા-
 રજ નહી, દેવતાને ફૂલમ સરવયો; પુશ્પ સુધડ તેનો નહી
 પાર, જોતો બાલ્યો રાજકુંમાર. જોતો જોતો બાલ્યો જાય,
 આણુંદ તેને અંગ ન માય; દીઠી દરવાજો તે ઠાર, સોનાના

ચંભ રૂપાનાં દ્વાર. રત્ન જડીત તણુંછે કામ; ઘણી શાભા
 દીઠી તે કામ; ખારી ઉઘાડી દીઠી તહીં, તે મધેથી ચાલ્યો
 વહી. કીધું પરમેશ્વરનું યથે, જોડે આગળ ખીજું શું હથે;
 એમ વિચારી મુખ્યો પાગ, વળી આગળ ચાલ્યો જોડે લાગ.
 દીઠા ત્યાં એક સુંદર મહેલ, તે આગળ સ્વર્ગપુરી શેલ;
 અમરાપુરી શીવપુરી કેરી ઠાઠ, વૈકુંઠપુરીથી સુંદર વાટ.
 દેવતાઘ કામ વિચરેમાએ કીધ, ઘણી રચના વિધ વિધ
 જાણે કોટી ઉગ્યા બાણ, એવા મહેલ શામે નારવાંણ.
 ગુલઅંકાવત્રી હોઝમા સાર, દુવારા છુટે સેહેસહસ્ર ધાર;
 તેની પાસે સુંદર તળાવ, પાળ તેની રત્ન જડાવ. તે મધે
 એક સુંદર દુત, શાભા ચીંતામણી સમગુલ; લાગ્ય પાંખડી
 ખીલી રહી, તેની શાભાનો પારજ નહીં ગુલઅંકાવત્રી તેનું
 નામ. કુંવરે નીચ્ય કીધો આમ, એ શીવાય ખીજી તહીં;
 સીધ કામ થયું સરવથી, વસ્ત્ર ઉતાર્યા તેની વાર. પડ્યો
 જળમાં ન લાગી વાર, તોડ્યું દુલ તે જતન કરી; આવ્યો
 ખાહાર તે જળમાં તરી, વસ્ત્ર પોતે પરીધાનજ કીધ. પુડપ
 કેડમાં બાંધી લીધ, પછી તે મનમાં કયો વિચાર; હવે મે-
 હેલ જોવું તે ઠાર, એવું પોતે વિચાર્યું મન. કામ મહાં
 થયું તે ધન, મહારા પીતા તે દેખતા થશે; ચડ્યું કલંક તે
 ઉતરી જશે, પ્રભુ રાખ્યો તે મારો ધર્મ. મન થયું માલ્યું
 પ્રસન્ન, ધન રાસદા ધન અમોજા નાર; માંડે કાજ ઉતાર્યું પાર.

દોહરા—જોડે ચરચા સડ મહેલની. એમ વિચાર્યું મન;
 નારમે થઈને પરવૈયા, ત્યાંથી તે ભાવન. ૧ ચાલ્યો મહેલમાં
 ચતુરતર, મહા શાભા અપરમપાર; દેવ કામ ઝળકી રહ્યાં,
 તેનો કહું વિરતાર. ૨ ખારણાં ખાર સાખને ખારીઓ,
 જરી અટારી માળ; સોવરણ સ્વંભ ઝળકી રહ્યા, ચીત
 વીશ્રાવ વિશાળ. ૩ કામજે આરસપાણનું, જાણે જલહદ
 જોત; દિવસ રાત જણાય નહી, ઉદેકારે ઉદ્યોત. ૪ કવી

કહે શું વરણું, મહેલ સુંદર તે ઠાર; ત્રણ લોકમાં શોભા
 નથી, કેટલો કરે વિસ્તાર. ૫ પુરવ જનમ સાચે કરી, રા-
 જકુંવર ત્યાં જાય; લખીત વાત મટે નહી, ભાગ્યે લખ્યું તે
 થાય. ૬ જોતો જોતો સઘળે કરે, નથી ડરતો મનમાં; જીવે
 છે રચના અતિ ઘણી, નારભે છે રાજન. ૭ પશુપંખી કે
 માનવી, નથી નરને નાર; હાવી રચના કોને કરી, એમ કરે
 વિચાર. ૮ એમ વિચારીતે ચાલીઓ, ચડ્યો સાતમે માળ;
 રચના છે અતિ ઘણી, તરેહ તરેહના ખ્યાલ. ૯ પુષ્પ નાના
 પ્રકારનાં, મુગંધનો નહી પાર; હીડોજો હારે જડ્યો, ત્યાં
 મુતી એક નાર. ૧૦ જાણે સશી ઝળકી રહ્યો, રંગા કુળ
 અવતાર; જાણે ચમકે વિજળી, આત્રો માસ આસાડ. ૧૧
 તેજ ઘણું તે નારનું, વાગ્યુ મોહનું બાણ; આંખે તમ્મર
 આવીયા, જોતાં નિરખ્યો બાણ. ૧૨ મુરછા ખાઈ અવની
 પડ્યો, જાણે સુતો સેજ; વિનતા કાંઈ નથી જાણતી,
 ખરનીદ્રામાં છેજ. ૧૩

ઓપાઈ—હોમત રાખી ઉભો સહી, વિનતાની શોભા
 શી તહી; છુટીવેણ કુચપર લપટાય, જાણે મણીધરની
 શોભાય. પરવાળી જોઈ થયો મન ભંગ, તેથી અદકો ધરનો
 રંગ; ઝાંખી પડે તારા જોત, તેથી દંત ઝળકે ઉદ્યોત. અ-
 ઘાણી ભયુટી બાળ, મુખ કમળથી શોભા વિશાળ; કુચ
 સ્થળની ઉપમા ઘણી, જાણે શોભા નારંગી તણી. કદળી
 લળ્યા પામીને રહી, તેથી જંગા નાજુક છે સહી; યુદ્ધાખ
 જોઈ લાગ્યો ડાઘ, તેથી પમની પાનીલાલ. આબુષણ તણે
 નહી પાર, જોતાં ત્રણ થયો રાજકુમાર; નખશીખથી નરખી
 છે નાર, નીસાસા મૂક્યા તેણીવાર. ક્યાંથી ભાગ્ય માંડે ફળે,
 એવી નાર કેમ મુજને મળે; કદાચને જગી ઉઠશે, કરે
 કોષ તો જીવજ જશે. હું આત્રો તે શું જાણુશે નાર,
 માટે નીશાની મુકુ આ ઠાર; એમ વીચારી ગયો તેણીબણી,

વૌટી કહાડી જી તણી. પોતા કેરી ઘાલીદેષ, તેની શોભા નવ જય કહી; છપ્પી તેમાં પોતાની સાર, જેવું ૩૫ તેવો આકાર. વૌટી તેમાં પોતાનું ૩૫, અદલાબદલી કરી આલ્યો ભુપ; પછી તણ આલ્યો તે હામ, આલ્યો જ્યાં ગુફા મુ-કામ. રાક્ષસે મનમાં ક્યો વિચાર, કેમ લાગી આવડી વાર; એટલે આલ્યો રાજકુમાર, રાક્ષસ હરખ્યો તેને હાર. દીઠો માનવી હરખ્યું મન, ઉચકીને તે આલ્યો વન; અ-ખોલા આગળ મુખ્યો જઈ, ઘણી ખુશાલી મનમાં યઈ. હથી મુખે ખોલી વાણ, મુજો માનવી ચતુરમુ જાણ; ગુ-લઅંકાવલીનો જ્યો આગ, એવાં વચન ખોલી તે જાગ. માતાજી તમારી કીરપા સાથ, આશા પૂરી પડી મુજ માત; હરખ્યું અખોલા કેડું મન, તેડાયા રાક્ષસ તેને દન. જાઓ સંજંગ પુરો આ હામ, નહીતર જાશે આપણું નામ; બરા-બર ભોમીને કરો, પછે મુખે કરતા કરો. રાક્ષસ વિદ્યા તેને શીવાર, પ્રથવીમાં પ્રથવી જળવી તે વાર; કરો મોજ તમો નરનેનાર, વહાવ ભોગવો અપરમપાર. પછી તે જીને આપ્યું મુખ, ગયું તેવિતતાનું કુખ.

દોહરા—મનતા મનોરથ પૂરા થયા. ખુશાલી વાધી અ-પાર. પછે નરને મુખે મળ્યાં કંઠો વાત વીયાર. ૧ ઘણી સુધડ તે મુંદરી, ૩૫ે રતી સરીખી કાય; તેની શોભા યોગ-ણી; ૩૫ે મુંદર રાંચ. ૨ જુગતે જોડુ નર નારનું; કરે વી-નોદને રંગ; વહાવ ભોગવે ઈંદ્રાસ, આણુંદ જેડને અંગ. ૩ પ્રાતઃકાળે ઉઠી કરી, જાય અખોલા પાસ; દેખીને રીજે ઘણુ, પામે મન હુજાસ, ૪ ખોળામાં ખેસાડે લઈ ડાબા જમણી નરનાર; જોઈ મુખ નર નારનું હરખે અપરમપા-ર. ૫ જે જોઈએતે હાજર કરે; કસી વાતે નહી કુખ; આપ-પીએ રંગે રમે, સદા ખુશાલી મુખ. ૬ એક સમે તે ખા-લીઓ, વીનતા પ્રતે વચન, માત પીતાને મળીએ જઈ, જે

માને તારૂં મન. ૭ તારા સજ્જનને હું મળ્યો, તું પણ મજે
પરોવાર; રાજ પાટ જઈને કીચ્છમે, તારે સફળ થાય આ-
વતાર. ૮ રાજ પાટ ભોગવ્યા તણી, ઈચ્છાએ મનમાં, ત્રી-
ભોગ ટમે વાહાલા તણા, એમ મુખથી બોલ્યા રાય. ૯ મુવે
છુટવાના નથી, કરમે કીધી હાણ; મનના મનોરથ ક્યાં પો-
ચ્છે, કાળા ગ્રહની આણ, ૧૦ એવાં વચન શ્રવણે મુણી,
એમુદા બોલી વચન; ચીંતા મનની પરહરો; શીદ ધરો દુ-
ખ મન. ૧૧ ખુશી થયો તે રાજવી, કીધો ભોગ વીજાસ;
રજની પીતો રંગમાં થયો તે પ્રાતુશ કાળ. ૧૨ અસનાન
દાન ભોજન કરી સજ્જ્યા શોળ શણુગાર; નરનારો બેઠું આ-
વીયાં અમોજા બેઠી તે ઠાર.

ઓપાઠ—દીઠી નરનારીની દેહ, અમોજાને લાગો નેહ;
ખોળામાં બેસાડી જોડ, દીઠું મુખને પામી કોડ, ઘણી કાન્તી
છે રૂપ વીશાળ, આબુ રાક્ષણીને વહાલ; દીપ વસ્ત્ર શણુ-
ગાર સોળ, ચંદ્રવદની મુખ રાતાં તંબોળ. જાણે ઇંદ્રાણીનાં
રૂપ, ગગનથી અવતરીયો બુધ; તેવી જોભા નરની થઈ, ઘ-
ણી રાક્ષણી મનમાં મેહી, માગો માગો નરને નાર, જે મા-
ગો તે આપુ આ ઠાર; વચન તમારૂં મીઠ્યા નવ કર, જે
માગો તે હાજર ધર. ચંદ્ર મુરજને માગો તમા, તો તો આ-
ણી આપુ અમે; ઘણું મને આબુ વહાલ. માગો તે આ-
પુ તત્કાળ. તેવારે એમુદા બોલી વચનહસી કરીને તે દન;
માના માગતાં આવ્યાં નરનાર, વચન આપોતો માગુ આ
ઠાર. સત્ય વચન આપો કર ધરી, જે માગો તે આપુ દી-
કરી. રખે શરમાતાં નરને નાર, ઈચ્છા હોય તે માગો આ
ઠાર; એવાં વચન અમોજાનાં મુણી, એમુદાએ વાણી બણી;
અમો નરનારો કરી જોડ, માત પીતા મળવાના કોડ. કુર્કુમ
પરીક્ષરનાં જોઈ મુખ, તોતો થાય માતાજી મુખ મુજ સ્વા-
મી કરે રાતને દન, માત પીતા મળવાનું મન. માટે રજ

જો આપો માથ, તો તો કુટુંબ મેળાવા થાય; એવાં વચન
 બોલી તે સાચ, તારે અબોલાએ શીર મહયો હાથ. મુજને
 વચને આપી કરી, એ શું વાણ મુજે ઓચરી; કેમ વાળીશ
 મહાર મન, કેઈ પેરે જશે મહારા દન. તારો વાંક નથી લ-
 ગાર, તારા સ્વામીએ શીખવ્યું આ હાર; મંત્રો એને સોંપી
 તુને, એણે દગો દીધો મુને, વચન માફ મર્યાદા ન કરું. તારે
 પીત્તેગે નીચે મરું; એમ કહી રાક્ષસી રહી, તારે કન્યા બો-
 લી તહીં, માતાજી હુંતો તારી બાળ, બાળપણથી રાખોછો
 વહાલ; વચ્ચ આબુશણ ને પાન, સોળ વરસની કીધી ની-
 ધાન. સુંદર સ્વામી પરણાવ્યો મુને, સઘળો ઓરાવો વીત્યો
 તુને; હવે સફળ જનમારો થાય, જો વસ્તીમાં જઈએ માય.

દોહરા—એવાં વચન કુંવરીનાં મુણી. હરખી અબોલા
 મન; જાઓ નરને નારી તમે, મળો કુટુંબ સાજન. ૧ વચ્ચ
 આબુશણ આપીયાં, શણગાર આપ્યા બહુ ત્યાં; જીવે મુ-
 ખ નરનારનું, રાક્ષણી રોઝી મનમાં. ૨ એકેક વાળ પછી
 આપીયો, પોતાના શરીરનો જ્વેહ; કદાપી દુખ તમે પામશે,
 હું જાણીશ મહારી દેહ. ૩ અગ્નિ ઉપર તમે બાળજો, કદી
 પડે કાંઈ દુખ; તે વેળા જાણ મુજને થશે, અમો આવોને
 કરીશું મુખ. ૪ અઢાર હજાર રાક્ષસ લઈ, આવી પહોંચોશ
 હું ત્યાં; તારા દુશ્મનનો પરાજય કરીશ નીચે જાણો મ-
 નમાં. ૫ એમ કહીવળી તેડીયા, એ જક્ષ તેણીવાર; આ-
 વી ને ઉભા રહ્યા, કર્યા દંડ જીહાર. ૬ આ નરનારીને
 લઈ કરી, ઉડો ગગન મોજર; એ કહે ત્યાં મુકો જઈ, પાછા
 આવજો આ હાર. ૭ કદાપી એ દુખ પામશે, વાંકો થાશે
 વાળ, તો તો મારી નાંખશું, આણીશ એઉનો કાળ. ૮ પત્ર
 લખાવી લાવજો, એમના હાથનો અહીં; એમ કહીને વીદાય
 કર્યા, રાક્ષસને સહુ તહીં. ૯ રાક્ષસ વાટે વીનવે, બાઈ
 કીધુ તમારે ગામ; ત્યાં જઈ ઉતારીએ, એમ બોલ્યા કરી

પ્રણામ. ૧૦ રાજકુંવર ત્યારે ખોલીયો, કરદ શહેર મોઢર; ત્યાં જઈ મુકો મને. તો પોહિયે મનની આશ. ૧૧ ચાર ઘડીમાં મુકીશું, એમ કહીને ઉડી જાય; આવી પહોંચ્યા પલકમાં, જ્યાં લાખોને ત્યાં. ૧૨ તે શહેર સમીપે જઈ રહ્યા, દીઠા મહેલ અવાસ; કીયો મહેલ છે તમ તણો, ઝોળખો આણી હુલાસ. ૧૪ નવ ટુકા મહેલ છે લાખો તણા, ઝોળખ્યા તેણે ડામ; રાજકુંવરે દેખાડીયાં, ઉતાર્યા તરત તે ડામ. ૧૫ નર નારીને મુકીયાં, મલીયાં મહેલની માંહ. રાક્ષસ ખેડા બારણે નવ ઝોળખે તેને ત્યાં.

ઓપાર્થ—ખેડે ગયા મહેલની માંય, લાખી ગુણકા ખેડી ત્યાં; દીઠુ રાજકુંવરનું ગુણ, ગણુ દોહલું તેનું કુળ. જાણે અંધ પાખો લોચન, તેવી ખુશાલી વાધી મન; દંડવત કરી નામ્યું શીશ, રાક્ષસ જન્મ થયા આ દીસ. નોતીની થાળે વધાવી કરો, આવારણાં લીધાં સું દરી; રાજ્યા સોળે શણગાર. આવીને પાસે ખેડી નાર. વિગત વાત પુછી તે ઠાર. સંક્ષેપે કોહા વીસ્તાર; લાખો પુણ્ય આલો નાર, એ પણ છે રાજની કુમાર. લાખી તે વારે રીઝ મન, રાજ કયા શું ખોલી વચન; આપણુ જાણ્યો સહીયર થયાં, કુળ દોહલાં સઘળાં ગયાં. ખાશુ પીશુ ને રહેશુ પાસ, પ્રભુએ પુરી મનની આશ; મળી બિટી રહી ખેડે પાસ, રાજકુંવર ગયા જ્યાં દાસ. કાગળ લખીને આજ્ઞા તહી, દેશ હમારે પોતા સહી; કશી વાતે કુળ પાખ્યા નથી, એમ લખી આપ્યું સરવથી. માગી શીખ ને નિકળ્યા સહી, અખોલાને જઈ મળ્યા તહી; મુખ જુઝાની સઘળી કહી, કાગળ કરમાં આપ્યો લઈ. એ વાતનો અહીંયો રહી, રાજકુંવર શું કરેછે તહી; હાથ વીનોદને કરે વિલાસ, ડાખ જમણી બન્યો પાસ. સાત દિવસ રહી તે ઠાર, લાખીશું ખોલ્યા તે વાર; સીરકસ્તાન જાશું સરવથી, અહીંયાં રહ્યાની

કાંઈ શોભા નથી. મુજ પીતાનું કરવું કામ, દેખે આંખો
 થાયે મુજ નામ; માટે તણવારો કરવી સહી, પાણી પી-
 વાને રહેવું નહિ. લાખીએ વચન ચડાવ્યું શીશ, ઉઠો તે
 પેળા તે દીશ; માલ ખજાનો ધન બંડાર, ચડાવ્યું સરવે
 વાહાણ મોજર. સીરકસ્તાન જવા તણવાર, સામાન સરવે
 કાહાડ્યો બાહાર; રાજકુવરી બેઠીએ સાર, વાહાણમાં બેશી
 જાએ તે ઠાર. હું પગવાટે આવીશ તહી, એવી વાણી
 વીનતાને કહી; એવી વાત કરે તે દીશ, દરવાને જાહે
 નામ્યું શીશ. કેદી લાચાર રાજના બાળ, તે કેહેછે હમારા
 શા હાલ; જે ફરમાવો તે કીજીએ, જીવતવાન અમને દી-
 જીએ. એવી વાણી લાખીએ સુણી, મુખ થકી તેને વાણી
 બણી; સમાચાર રાજને કહું ત્યાર પછી તમને જાણાડેજા.

દોહરા—એવાં વચન લાખીનાં સુણી, ગઈ રાજની
 પાસ; કરજોડી કરી વીનતી, કરો વાણી પ્રકાશ. ૧ ભાઈ
 તમારાં છે કેદમાં, તેને કાહાડોની બાહાર; તમને જેમ મ-
 નમાં ગમે, તેમ કરો આ ઠાર. એવાં વચન વિના
 સુણી, તેજા સંગાની માંહ; ચાર જણા આવી કરી, કર
 જોડીને ઉભા તાંહ. ૩ પુન્ય તણા પ્રતાપથી ભાઈ તમે
 જીત્યા જાણ; પરોપકારે તમો કરો, ઉગારો હમારા પ્રાણ.
 ૪ તમ વિના મુકાવનાર કો નથી, નવ ટળે હમારું દુખ;
 એમ કહી ને ટળવળ્યા, કરોની હમને સુખ. ૫ તમો લાખી
 ને જીત્યા, માટે કરો પરમારથ કામ; કાળાગ્રહથી જોડા-
 વીએ રાખી હમારી મામ. ૬ કર જોડી ને કરગરે, આ
 બંધીથી મુકાવો બ્રાત; ગુણ તારા બુલું નહિ, લખએ લા-
 ખણી વાટ. ૭ એમ કહીને રૂઢન કરે, ત્યારે દયા આવી
 મન; મન થકી ત્યારે ખોલીયા, હથી કરી રાજન. ૮ તમેતો
 ચારે હારિયા, ગુલામ થયા આ ઠામ; હવે કઈ પેરે છુટ્યા,
 કેમ પોએ મનની હામ. ૯ નામ ગુલામ તો નહિ ટળે, લોની

કપાળે છાપ; પગમાં નીચાની લોહા તળી તો મધુ જીવતા
 આપ. ૧૦ ત્યારે ચારે જણા કરે વિનતી, અમો રાજના
 છઠ્ઠાએ તન; કુળને આપણુ લાગી ધણી, આપ વિચારોની
 મન. ૧૧ ત્યારે રાજ જોનાઓ, દો જંગા ઉપર ડાહ્યામ;
 તે વાત કોઈ નવ જાણુશે, મુકી દેઉં આ ઠામ. ૧૨ નીચાની
 કીધા વિના, કોઈ નવ મુકે યુજામ; કબુલ કરો મુજ વાતને,
 તો મુકી દેઉં આ ઠામ. ૧૩ ત્યારે ચારે જણે વિચારીયું,
 કોઈ નવ જાણે પેર; યુજામ ડાહ્ય દેવડાવીએ, જઘએ આ-
 પણે ઘેર. ૧૪ એમ વિચારી મન વિશે, કબુલ વાત તે કીધ;
 મોહાર એક કીધી સહી, કોરી લેખ લખ્યો તે શીધ. ૧૫
 જંગા ઉપર મારીયો, આસ પાડી ગહુ તહી; પછે આસ-
 નાવાસના કરી, તેને રજ આપી તે સહી. ૧૬

ઓપાર્થ—ત્યાર પછે આપી રજાય, ખુશી થાય છે
 મનની માંહે; બાઈ જાણી આપીયા શણુગાર, દીધાં આ-
 ભુષણુ વસ્ત્ર અપાર. લાખ લાખ રૂપાંઆ આપ્યા સહી,
 વિદાય કર્યા ચારેને તહી; વિનતા માત્ર વળાવ્યો જાણુ,
 સારકસ્તાન બાણી નીરવાણુ. પોતે લીધું જોગીનું રૂપ, પુષ્પ
 લેઈને આલ્યા ભુપ; ચારે જણા તે વાંટે જાય, તેની ચર-
 આ જોતો ત્યાંય. લાખ લાખ રૂપાંઆ સહુ પાસે રોક,
 શર્મીઆ તેના મનના શોક; એક એકસો રાખ્યા સ્તાર, સજ
 થયા તે રાજકુમાર. તેની પછવાડે ફકીરજ પળે, તેની વાત
 કોઈએ નવ કળે; મુકામે બેઠા પાણી પાસ, કરે વાત આ-
 ણી હુલાસ. ફકીર ત્યાં આવિયો સહી, ચારે કરી સલામજ
 તહી; આપો બેસો તમો આ ઠામ, ક્યાંથી આવ્યા કીધે
 જાણુ મુકામ. સાચી વાત અમને કહેા, ફકીર બોલ્યો તે
 લહેા; રહેયું અમારે વન મોઝાર, રજની રાત રહેયું આ
 ઠાર. કંદમુળનો હારજ થાય, જઘયું જંગલ વાહાણા માંહે;
 તમો ક્યાંથી આવ્યા ને ક્યાં જશો, કોણુ જાતને ક્યાં તમે

વસો. રાજવંશીના સરખી કાય, શું ધારી નીકળ્યા મનમાંહ; ચાર જણ વિચારજ કરે, ફકીર પ્રમાણે વાણી ઓચરે. પોતાની હકીકતની કહી વાત, ફકીર સમજ્યો મન સંધાય, મળ્યા વનમાં ચારે સહી; ફકીર પ્રતે વાણી કહી, અમને તે ફુલ મળ્યું નહિ. પાછા કરી ઘેર જશું વહી.

દોહરા—જીડી વાત કરો તમો, જીડો કરો હંકાર; આપ વખાણ જે નરે કરે, તે મુરખનો સરદાર. ૧ મુલક મુલક ફરચા તમો, તમ વિના ચતુર નહિ કોય; તે સાચુ જો જાણીએ, તો ફુલ દેખાડો સાય. ૨ લખાડ વાત બોલો તમો, વળી મનમાં ધરો હંકાર; એ બોલવું તે મુરખનું, ચતુર કરો વીચાર. ૩ બંકાવતનું પુષ્પ મુજ કને, કેમ આવે તમ હાથ; એમ કહીને દેખાડીયું, અચરત પામ્યું સક સાથ. ૪ એમ કહીને કહાડીયું, જીવેછે સઘળા લોક; એ સાચુ કેમ માનીએ, સાચુ જીડુ ફોક. ૫ એમ કહીને તેડીએ, એક અંધ જતોતો વાટ; આ નરને કરો દેખતો, તો સાચી માનીએ વાત. ૬ નહોતરે તમો ધુતારા સહી, જીડા કેરી જાત; થાય અંધ જો દેખતો, નિશ્ચે સાચી વાત. ૭ આંખડી મહિ અંજન કર્યુ, પાંખડી પુષ્પની એક; ફાટી પડણ ઉઘડી ગયું, ને રહ્યો તેનો ટેક. ૮ ઘણા વરસની ખોડ હતી, તે સારાં થયાં લોચન; ફકીરને ચરણે નમ્યો, હરખ ધરીને મન. ૯ જીવતદાન જાણે આપીયું, ને ટાળી હમારી ખોડ; એમ કહીને કરી વિનતી, નમેછે એક કરજોડ. ૧૦ અચરત પામ્યા ચારે જણા, નિશ્ચે એતો વાત; મારી કરી ને લીજીએ, અથવા કરીએ ધાત. ૧૧ એમ કહીને ઉઠીયા, ગ્રહી નગન તલવાર; એ ફુલ અમને દીજીએ, નહિતરે માર આ ઠાર. ૧૨

ઓપાઈ—એમ કહીને ઉઠ્યા જોધ, અંતઃકરણમાં આ-ણી કોધ; ખુશી થઈને અમને આલ, નહિતરે આબો

તારો કાળ, આપો તો જવા દેઈશું, નહિતર મારીને લઈશું; ત્યારે પસ્તાયો પોંતે તે દીશ, વગર સમજ્યું કર્યું આ ઇસ. બધી ચતુરાઈ મહારી ગઈ, મેતો ફૂલ દેખાડ્યું લઈ; માટે લખી વાત મટવાની નથી, હજુ ફુલ કેટલું સરવથી. મુજ પીતા કેર તો ફુલ જશે, દેખાશે આંખે ને મુખીઆ થશે; પાછો પ્રભુએ ફુલમાં નાંખીઆ, જસ મહીમા તેને વાધીયો. અંતે ધરમ તરવાનો સહી, ન આપુ તો મારે અહી; એમ વીચાર્યું મનમોઝાર, આપ્યું ફૂલ નવ લાગી વાર. શા સાર મારોછો તમો, લોની ફૂલ આપુછું અમો; ગુલઅંકાવળી તણો છે બાગ, લાખો ફૂલ છે તેની જગ. તમારે મન અમુલખ સરવથી, અમારે મન તો કોડીનું નથી; એમ કહીને આપ્યું હાથ, ચારે જણા હરખ્યા મન સાથ. મુકી ફકીરને ત્યાંથી વળ્યા, પોતાને દેશ સમીપે પળ્યા; કુચ મુકામે આધ્યા જાય, આવ્યા સીરકસ્થાનને માંય. નગર મધે વધામણી ગઈ, કુવર રાયતા આવ્યા સહી; ઓસીગણ પો. તાને થઈ, જલદ રાજા હરખ્યો તહી; ઉઠ્યો તે વેળા તે દન, પુત્રનું મુખ જોવા થયો પ્રસન. જે વેળા જો મુખ, તે વેળા ટળે માં ફુલ. એમ વીચારી મનમોઝાર, અસવારી કીધી તઈયાર; ગામને બહાર જઈ સભા કરી, અરોઢે વરણ આવીને અડી. અમુલખ વસ્તુ લાવિયા, તે જોવાને સહ આવીયા; ઘણી ખુશાલી અપરમપાર, ચારે કુવરે આવ્યા તે ઠાર. દંડવત કરી લાગ્યા પાય, રાજાએ આંખો રૂદીયા માંહ; પુછે હકીગત રાજા તહી, સંક્ષેપે વિસ્તારી કહી. મહા ફુલથી આવ્યા છીએ અમો, શું વિસ્તારી કહીએ તમો; એમ કહી મુક્યું તે ઘડી, સહને વાતતો અચરત અડી. વખાણ કરે સહ તે વાર, ધન ધન તમારો અવતાર; તમ વીના કોણ કરે કામ, બત્રીશ લક્ષણાં તમારે નામ. ત્યારે ચારે કુવરે જોધ્યા તહી, અમો રાયા તો

લાવ્યા સહી; બીજી કોઈ લેવાને જાત, તે નીચે પામત ઉતપાત.

દોહરા—એમ વખાણ સઉનાં સુણી, ને ચારે હરખ્યા મન; તે દુલમાંથી કાઢાડી પાંખડી, મેહેલી તેણે દન. ૧ અંજન કીધું આંખમાં, પોતાના પીતાય; નેત્ર પડદો કાઢી ગયો, થયો દેખતો રાય. ૨ અંધ તે લોચન પામીઓ, તેથી બીજું શું મુખ; દાન પુન્ય કીધાં ઘણાં, ભીક્ષુકની બાગી ભુખ. ૩ કંચન મેહે વરસાવતો, પાછો વળ્યો પૂરેમાંહ; ચારે પુત્ર મુખ આગળે, શોભા કહી નવ જાય. ૪ કોઈ વધાવે મોતીડ, કોઈ પુષ્પેરે વિશાળ; ઘેર ઘેરથી લે વારણાં, નાના મોટી નરનાર. ૫ છત્રીશ વાળં વાળુ રહ્યાં, બોલે બંદીજન બાટ, જનચક જશ બોલે ઘણા, નહિ કોઈને ઉચાટ. ૬ વાજતાં ગાજતાં આવીયા, પોતા તણે મુકામ; ખુશાલો વાધી સરવને, મુખથી બોલ્યા તે ઠામ. ૭ કરી લોચન મુજને આપીયાં, પરમેશ્વરે બીજી વાર; તે પ્રતાપ મહારા પુત્રનો, સફળ કર્યો અવતાર. ૮ નેત્ર સમાન બીજું નથી, ઘણી ખુશી મુજ મન; હવે ખાઓ પીઓ ખુબી કરો, નગર મધે સઉ જન. ૯ એક વરસ લગી રહી, કોઈ નવ કરે વણજ વેપાર; ખાન પાન ને રંગ રાગ, કરે સઉ નરને નાર. ૧૦ ધન ભંડાર ભરાવીયા, ગરીબ લોકને ઘેર; આઠ પોહારને સાઠે ઘડી, મોજ કરે બહુ પેર. ૧૧ ખુશાલી વાધી ધરે ધરે, વાળે ઢોલ મરદંગ; આખ પીએને મોજે કરે, આણંદ સઉને અંગ. તાજલ મુખ પાછો ફરખી થયો, તે રહ્યો વન મોજર; હવે ગુલબંકાવળી જાગી ઉઠી, હું તેનો કહું વીસ્તાર. ૧૩

ચોપાદ—એ વાત તે અહીંથી રહી, બંકાવળીની શી ગત થઈ; તે પેહેરી વસ્ત્ર નીકળી બહાર, આવી હોજ બસ્યો તે ઠાર. મુખ પખાણયું હેતજ કરી, વેણ છુટી છે

મુંદરી; નજર પોતાની હાથ ઉપર ગઈ, વીંટી પોતાની ક-
 રમાં નહિ. મુઠ્ઠીકા કોઈ નરની સહી, અચરત વીનતા મનમાં
 થઈ; આતે કારણ શું કીરતાર, કોણ પુરુષ આબ્યો આ
 ઠાર. એટલી એકી વીંટાવી કરી, કો નર આબ્યો હીમત
 ધરી; એમ વીચાર કરે મનમાંહ. ગઈ નજર તે તળાવછે
 ત્યાં. તેમાં જુએતો ફુલજ નહિ. ચારે દીશાએ જુવે તહિ;
 અચરજ સરખું થયું આ ઠામ, કોણે કરેયુ તરકરનું કામ.
 તે નરે પીધુ અમરનું પાત, નીર નાંખી ગયો તે ઠામ; દેવ
 દાનવથી નવ અવાય, ઘણી વીમાશણ મનમાં થાય. ધન
 ધન તેની માતાની કુખ, તે નર જોઈ ગયો મુજ મુખ; નગન
 જોઈ તેને મારી કાય, મેં નિશ્ચે કર્યું છે આંય. પુષ્પ
 પેમલ તેણે સંગ લીધ, ગયો કામ પોતાનું કરી સીધ; નખથી
 તે માથે નીહાળી ગયો, હવે શા ઉમેદ તે નરને રહ્યો. નીંદ્રા
 વશમાં મેં જાણ્યું નહિ, ગયો વીંટી બદલી તહીં; અધર ની-
 હાળી ગયો મુખ, વળી જોઈ હશે મુજ કુખ. કુચ ઉપર
 મુક્યો હશે હાથ, નીહાળી હશે મારી જાત; વરત ભંગ
 ફુંવારીનું કરેયુ, હવે બીજી ચીતે કેમ ધરું. માટે તે નર
 સાથે વરું, નહિ મળે તો નિશ્ચે મરું; તે નર મુજ પ્રાણ
 જીવન આપ, અવર બીજા બાહને આપ. માનવની બુદ્ધી
 આ ઠાર, તે વીના બીજા કોણ આવતાર; એમ વીચાર્યું
 પોતે મન, એક સહસ્ર પરી તેડી તે દન. સરવે આવીને
 ઉભી જાણ, ત્યારે ક્રોધ કરોને બોલી વાણ; તમે શું આ-
 કરી મારી કરી, ફુલ અહીંથી કોઈ ગયો હરી. તે નરને
 લાવોના નાર, નહોતર મારી નાંખીશ આ ઠાર; અરોહ
 હજાર રાક્ષસ અધીપતી, તે સાથે બોલી વીનતી. તમે શું
 રક્ષા કરી આ ઠામ, જોઈ નાંખ્યું મુજ પીતાનું નામ, બા-
 ગનું ફુલ લેઈ ગયો સહી; પીતાને જવાબ શા દેશો તહીં.
 માટે સોધી કાઢાડો તતકાલ, લઈ જનારાના જોઈ દવાલ;

એક સહસ્ત્ર પરીશું ખાલી વાણ, શાધી લાવો નહીં તો ખોશા પ્રાણ એ રીતે ચમકાવ્યા સહી, સૈનેરીમ ચડી છે બહુ. દોહરા—રાક્ષસ સઘળા કોપીયા, કોણે કર્યું એ કામ; અપ કીરતી થઈ જગતમાં, ખોળ્યું આપનું નામ. ૧ ખોળ કરાવી અતિ ઘણી, મોકલ્યા રાક્ષસ દસવીસ; પકડી લાવે ચોરને, તેનું છેદાએ શીથ. ૨ હજાર રાક્ષસ દોડીયા, કોઈ ગંગાને પટવી જાણ; પાહાડ પરવત જંગલ સહી, શાધી વાળ્યા ની-રવાણ. ૩ ઘણા મુલક શાધી વળ્યા, પણ નવ લાગી બાળ; નીરાશ થઈ સહિ આવીયા, દેખીતા વિકરાળ. ૪ નામ નીશાંત જાણ્યું નહી, તે કેમ આવે હાથ; નીરાશ થઈ બેઠા સહી, રાક્ષસ કેરો સાથ. ૫ હામ ઠેકાણું તેનું મજે, તો શાધી કહાડીએ ગાભ; મારી માંમાં લાવાએ, પાછું કુજ આ હામ. ૬ એમ કહીને કળકળ્યા, કોણ પુરૂષ એ સોય; સહિનું મુખ ઉડી ગયું, કારણ ન કળે કોય. ૭ સહસ્ત્ર પરી શાધી વળી, જોયા મુજક અપાર; થાકીને આવી સહિ, બંકાવળી જે દાર. ૮ કરજોડી કરી વીનતી, જોયા પાહાડને વન; વસતી જોઈ ખીજી ઘણી, શું કહું મુખે વચન. ૯ ગુ-લબંકાવલીએ વીચાર્યું, મારે કરવું એ કામ; ભેદ પરપંચ કર્યા વિના, કેમ પોહોએ એ હામ. ૧૦

ઓપાઈ—માનવ લોક જોઈ સરવથી, તેની બુધીનો પા-રજ નથી; માટે જોઈ ત્યાંના લોક, કદાપી સમશે મનના શોક. એવું મન વિચારી કરી, ઉડી સમુદર પરવરી; ઉતર દિશાનો જોયો દેશ, બદલી કરી પોતાનો વેશ. જોતી જોતી તે પછે ગઈ, લોએ બાળ તો લાધી નહી; અનેક વેશ પો-તાના કરી, નગરી બાધી જોતી કરી. પશ્ચિમ દેશ નિહાળે સરવ, નીરાશ થઈ મુક્યો મન ગરવ; ત્યાં થકી નવ જડી બાળ, પછી દક્ષીણ ઉતરી તતકાળ. અનેક રૂપ કર્યાં પ્ર-કાશ, જોયા દેશ આણી હુલાસ; બાગ બગીચા મહેલ અ-

વ્યસ, કોઈ સ્થાનક નવ પહોંચી આશ. વાયુ રૂપ તેને શી વાર, લીધો દક્ષણ દેશનો પાર; નીરાશ થઈ ત્યાંથી પરવરી, પુરવ ભણી તેતો સંચરી. બુદ્ધી પોતાની કરે પ્રકાશ, જોવા લાગી તે ઓપાસ; ઘણા દેશ જોયા સરવથી, તોએ ભાળ કાંઈ જડતી નથી. ત્યારે મનમાં થઈ નીરાશ, અરે દષ્ટવ નથી પોહાચતી આશ; એમ કહી ચાલી જોડલે, સ્તીરકસ્તાન આવી તેડલે. જોવાને લાગી તે ગામ, ઘણી શોભા છે ઠામેઠામ; ઘેર ઘેર વાગે ઢોલ મરદંગ, રાગ આપે નવલા રંગ. ખાતપાત થાય અપરમપાર, જોતાં અચરજ પામી નાર; ઘણા મુજક જોયા સરવથી, પણ આવી ખુશાલી કાંઈ નથી.

કુહા—તે નગરમાં સંચરી, ઘરી મરદની કાય; પુછવા લાગી લોકને, શા હરખ છે પુરમાં. ૧ ઘેર ઘેર રંગ રચો, હરખે સડેના મન; આભુષણ સરવે સજ્યાં, શુંછે દીવાળીના દન. ૨ એવાં વચન અવણે સુણી, જોલ્યા તે પુરના લોક; નીત દીવાળી આ દેશમાં, નથી કોઈને મન શોક. ૩ રાજ હમારાનાં નેત્ર ગયાં, નથી કાંઈ તેનો ઉપાય; હકીમ એક જોલ્યો તહીં, બરી સભાની માંય. ૪ ગુલબં-કાવલી પુષ્પ મળે સહી, અંજન કરે જો રાય, સો વરસન્મે અંધ હોય જો કદી, તરત દેખતો થાય. ૫ એવાં વચન તેનાં સુણી, જોળ કરાવી અપાર; કાંઈ ભાળ લાગી નહી, દીલગીર થયો તે રાય. ૬ એના પુત્રે ચારે પ્રાકમી, તેણે કરી સત્રામ; જંગલ જંગલ તે ભમ્યા, લાચ્યા કુલ આ ઠામ. ૭ અંજન કીધું આંખમાં, થયો દેખતો રાય; આપણ ટળીયું આંખનું, આનંદ અંગ ન માય. ૮ પ્રથવી પતી ધણું રીજીઓ, જોલ્યો મુખે જોલ; એક વરસ લગી સંહુ મેદની, ખાઓ પીયો કરો કંજોલ. ૯ ખજાના આપ્યાછે ગરથના, જેને જોઈએ તે ખાય; નીત દીવાળી સર્વને, આ-

નદ અગ ન માય. ૧૦ એવાં વચન તેનાં સુણી, હરખી
ખકાવલી મન; ધનધન ભાગ્ય માહરું, ધન આજનો દન.
૧૧ સફળ જન્મ માહરો થયો, મળી નીશાની આ ગામ;
કુલ તણો એ તરકર સહી, મુજને મળીયો આ ઠામ. ૧૨
પ્રસન્ન થઈ મનડા વિખે, ગઈ શહેરની બહાર; આગળ
જળછે નદી તણું, ઉતરીયા તેને ઠાર. ૧૩ જળ કીડા
વનતાએ કરી, શુધ ક્યું શરીર; અદ્ભુત ક્યું નર તણ્ય,
જાણે કોઈ બાવનવીર. ૧૪ દેવતાઈ વચ્ચે અંગે ધર્મો,
સંન્યાં ત્યાં શાભતા સોળ; મરાઠી પાઘ મુસ્તક ધરી, મુખે
રાતાં તંબાળ ૧૫ સ્વરૂપ પ્રકાર્યું પોતા તણ્ય, નર તણીકરી
કાય; કોઈ દ્રોષે જોઈ નવ શકે, અપકારે આંખ મીચાય.
૧૬ કેડે કટારી વાંકડી, શાભે ધનુંશને બાણ; શાભાથી
આવી પુર વિખે, ચતુરા ચતુર સુખણ. ૧૭

ઓપાઈ—જોઈને હરખ્યા સહ લોક, જે દેખે તેના સ-
માય શોક; ધણી સકોમળ તેની કાય, સ્વરૂપે અંદ્ર સુરજ
જંખવાય. એવું કારમું કીધું રૂપ, જે દેખે તે હરખે ભુપ;
નર નામે મુક્યા હંકારે, એ કોઈ દેવાંશી અતાર. સ્ત્રિ દેખી
કામાતુર થાય, ધન ધન એ નરની કાય; શાભા તણું એછે
મુખ, એવું રળીઆમાણું શાભે મુખ. એમ મોહ પામ્યું
બધું ગામ, ફરેછે પુરમાં ઠામોઠામ; જે દેખે તેનું મનચળે,
તેની પાછળ નરનારી પળે. ખચર રાજસભામાં થઈ, તખ્ત
તપર બેઠા તે તહીં; અરજ બંગીએ કરી સલામ, માંડી
વાત કહી તે ઠામ. કોઈ પુરૂષ આત્મો નગરી માંહ, તેની
શાભા કહી નવ જાય; જાણે ઈંદ્રાસનનો ભુપ, ધરી આત્મો
માનવનું રૂપ. તેની શાભા કેહેવાતી નથી, તે સમાન કોઈ
પ્રથવીમાં નથી; ઘેલાં કીધાં સહ નરનેનાર, જોવા મળી
સહ હારોહાર. અરજ બંગીનાં સુણી વચન, જલદ રાયનું
હજ્યું મન; તે પુરૂષને બોલાવો અહીં, એવી મુખથી

વાણી કહી. ધણી સ્વરૂપ છે રૂડી કાય, જોઈએ તેને લાવો
આંહા; વજરે મોકલ્યો તેને ઠાર, માન દેઈને લાવો આ
વાર. ઉઠ્યો વજરે નામીને શીથ, આંખો બજારે બણી
તે દીશ; કરી સજામ ને જોયા હાથ, પછે વાત કરી તે
સાથ. ધન ભાગ્ય ધરતીનું સહી, તમ સરખો નર આંખો
અહીં; પ્રસન્ન થયુંછે બધું ગામ, બલે પધાર્યા આગ્રે ઠામ.
રાજસભામાં આજો સહી, રાજ્ય મળવા ઇછે તહીં; મુજને
મોકલ્યો તેડવા કાજ, આજો સભામાં જ્યાં માહારાજ. દીન
વચન વજરેનાં સુણી, બંકાવજીએ વાણી બણી; શાને દ-
લગીર થાઓ તમો, આજો સભામાં આવું અમો. એમ
કહીને ચાલ્યો ત્યાં, વજરે તણી ઝાલોછે બાંધ; રાજ
સભામાં ઉભા જઈ, જોતાં ખુશાલી સહીને થઈ. રાજ્યએ
દીધું સનમાન, મુખવાસે આપ્યાં બીડા પાંત; કોણ દેશ
નીકળ્યા શાકામ, કોણ જાતને શુંછે નામ. ત્યારે બંકાવજી
બાલી તે ઠામ, મગરજ શહેર અમારું નામ; સોદાગર કેરો
હું તન, પુખ્તથેન મુજ નામ રતન. ઉમેદવારે ચાકરીનો
સહી, દાણો પાણી ત્યાં રહેવું જઈ; સુણી વાતને હરખ્યો
રાય, મારી પાસે રહો ભાઈ આંધ.

દોહરા—જલદ મુખે બાંધીયો, ભાઈ રહો અમારે ઘેર;
મન ગમતો મહીનો હ્યો, મોજ કરો બહુ પેર. ૧ મારી પાસે
બેશી રહો, નવ કરવું હવે કામ; આંખો પીઓ સુખ ભા-
ગવો, આવો આપ મુકામ. ૨ એવાં વચન સુણી રાયના,
બંકાવજી રીઝી મન; રાજ સભામાં નીતે રહું, કબુલ કરેયું
વચન. ૩ બાગ મળી મને ગામમાં, મળશે મારો ચોર;
હીમત રાખીને રહું, પુરા થઈ આ ઠોર. ૪ નાશાં પડી
તેણે સન્ન, બેઠા સભામાં રાય; ચાર પુત્ર પેદા આવીયા,
પજ્યા પીતાને પાય. ૫ સુખન દઈ આંખ્યા રહે, બેસાડ્યા
લેઈ પાસ; સભા સહી જોઈ કરી, પામી મન ઉલાસ. ૬

ત્યારે બંકાવણી ઓચરો, ધનુશ ધર્મુછે જે નામ; કોણ પુરષ
એ કોણ તણા, કેમ આપ્યા આ ઠામ. ૭ ત્યારે સભા
સહ ઓચરો, એ રાજાજીના તન; મુલબંકાવણી કુલ લા-
વીયા, કર્યા દીન લોચન. ૮ એવાં વચન મનણે સુણી, જ્યાં
નરનાં મુખ; પરીક્ષા કરી તે નર તણી, પામી મનમાં
કુખ. ૯ મુરખના સરદાર એ, બુદ્ધી હીણ અપાર; મુખ
જોતાં કીમત કરી, કાણું માવમોઝાર. ૧૦ એ નર તણો શા
આશરો, તે નર આવનવીર; ધનછે તેની માતને, જેણે
જોયું મુજ શરીર. ૧૧ તે નર તણા એ ચોરછે, દગો તે
સાથે કીધ; કુલ લીધું તે પાસથી, જસ જગતમાં લીધ. ૧૨
ભાળ તેની મળશે અહીં, એમ વિચાર્યું મન, પ્રભુજી આશા
પુરશે, સમરથ જગજીવન. ૧૩

ઓપાઈ—એ વાત તો અહીંથી રહી, તાજલ મુખની શી
ગત થઈ; કુલ ન રહ્યું પોતાની પાસ, છેક થઈ ખેડો નિ-
રાશ. મેહેનત મારી મીઠ્યા ગઈ, કંતિ જગમાં તેની થઈ;
લાખી આવશે લઈને વાહાણ, મુજ વિના તે તજશે પ્રાણ.
બંને ઓની હતા થશે, કેઈ પેરે તે છુટશે; એવા મનમ
કર્યો વિચાર, ચાલ્યો ત્યાંથી રાજકુમાર. જે રરતે ભાઈગયા
હતા વહી; તે પગલે પગલે ચાલ્યો સહી, થોડા દિવસમાં
ગયા તે ઠામ. સીરકમ્તાન છે પોતાને ગામ, જોજન એક
રહ્યું તેહ; ચતુર નરે વિચાર્યું એહ, જે કદાપી નગરમાં
જાઈ. તોતો તરણાથી હલકો થાઈ, મારી વાત કોઈ
માનશે નહી; મુજને મારી નાંખશે સહી, પીતા તણે મન
હુંતો કાળ. નામ સુણતામાં બે હાલ, માંડે માંડે
જોવાનું નથી, માટે ત્યાં જવાનો નથી; માટે ત્યાં જઈ
તે ફાક, એવા મનમાં પ્રગટ્યો શોક. નથી સુજતો
એને એકે વિચાર, ખેડો જંગમમાં મુણબંડાર; એક તરફ
નહીનું નીર, એક તરફ ઝાડી ગંભીર. ખેડો કરે કપાળે દઈ,

અબોલા સાંભરી આવિ તહીં; તેની કીરપાથી પામ્યો ફલ,
 વળી વાળ આપ્યોછે અમુલ, કદાપી સંકટ પડે શરીર. બા-
 ણજો ધુપ અગ્નીપર વિર, તરત આવીને કરવાની સાહ્ય;
 વચન આપીયુંછે મુજ કરમાંય, તેને હુંતો સમરૂં આજ,
 તે વિના નથી સરવાનું કાજ. એવું આપ વિચાર્યું મન,
 પ્રગટ કર્યો તે દીન; કાઝ્યો વાળ નવ લાગીવાર, અગ્નીપર
 મુક્યો તત્કાળ. આંચ લાગી તેને જોડલે, અબોલાએ જાણ્યું
 તેટલે; થયું તે વિનતાને જાણ, માહારા પુત્ર પુત્રિ દુખીયાં
 નારવાણ. તેને વાળ મારો બાળ્યો સહી, તેની મુગંધ આવી
 અહીં; મારે કરવું તેનું કામ, અસ્વારી કરી એ ઠામ.
 અરાઠ હજાર રાક્ષસને લીધ, પોતે પંથ કર્યો તે શીધ;
 મુગંધ વાળની આવી તહીં, તે દિશા બહી વિનતા ગઈ.
 વા પુરૂષ તેને શીવાર, આવી જ્યાં બેઠો રાજકુમાર.

દોહરા—હરાઠ હજાર સાથે ઉતરી, જ્યાં બેઠો રાજકુમાર
 પુત્ર કેમ સમરી મુને, શુંછે દુખ આ ઠાર. ૧ આ જંગ-
 લમાં એકલા, તજી સજ્જનનું મુખ; કેમ એકલા આ વન
 વિશે, ને શુંછે મનમાં દુખ. ૨ મેમુદા મારી દીકરી, તે
 તત માહાઈ પ્રાણ; તેને મુકી વનમાં ભ્રમો, સાચુ બોલે
 મુજાણ. ૩ ત્યારે રાજકુમાર મુખ બોલીયો, માતાજી સંધ્ય
 મુખ; વહબવ નાના પ્રકારના, પણ એક વિત્યું દુખ. ૪ મે
 તમને સમર્યાં માવડી, સમજાણ પડે મુજ; સમરતાં મા-
 ત્રમાં આવીયાં, ટાળવા માહાઈ દુખ. ૫ હવે આશા પુરો
 માવડી, તોતો ભાગવીએ મુખ; એવાં દિન વચન તેના મુણી,
 દયા આવી ગઈ મુખ. ૬ શું ધમ્જાછે મન તાહારે, બોલની
 સત્ય વચન; માતાજી શું આચરૂં, બોલતાં આવે લાજ. ૭
 તે દેવતાને ફલભ સહી, તે ક્યાંયો સરે મુજ કાજ; અબોલા
 મુખ આચરી, તળેની મન ચંતાવ. ૮ જે કાંઈ ધમ્જાછે
 મન વિષે, તે ભાવી આપીશ રાય; લાજ તજી મુજને કહેા,

તો કામ તમારું થાય. ૯ ત્યારે રાજકુંવરે મુખ બાલીયો,
ચરણે નામ્યું શીશ; ગુલબંધાવલી જેવો બાગ, કરવોએ આ
દીશ. ૧૦ તેવો મહેલને તેવાં આવ, તેવો હોજને તેવાં ઝાડ;
કરી આપો મુને માવડી, તો પોહોએ મનનાં લાડ. ૧૧
અબોલા ત્યાં વીસમે થઈ, એ થાય કેમ કામ; મેં બાગ
જોયો નથી, નથી જોયાં મહેલ મુકામ. ૧૨ દીઠા વિના કેમ
હું કરું, મહેલ બેઠક રચના બાગ; સર્જગ પડાવી તમને દા-
ખવું, તે કેમ થાય આ જગ. ૧૩ દીઠો હોય મેં દ્રષ્ટિએ,
તો કરેતી તમારું કામ; વીશકરમા તેડાવીને, રચાવત ઉતમ
ઠામ. ૧૪ માતાજી તમ કૃપા થકી, જોઈ આવ્યો તે બાગ;
કહો તે લખી દેખાડીએ, કાગળમાં સઉ વાત. ૧૫

ઓપાઘ—કાગળ દુવાત ત્રીયાં લીધી સહી, ચોતરવાને
બેઠો તહીં; જે પ્રમાણે હતુ તહીં, પટમાં ઉતારી દાખવું
સહી, વૃક્ષ બાગ બગીચા સાર, સરવે માંડી કર્યો વીસતાર,
તે વારે અબોલા હરખી મન. એ પ્રમાણે રચાવું તન, તેડી
સેના સઉ પોતા તણી; તે સંઘાતે વાણી બણી; મહેલ ર-
ચાવો આણે ઠામ, દેવ રચના દેવતાઈ કામ, વીસકરમાને
તેડીશું ઘેર. સામાન સહુ લેઈ આપો ઘેર; હીરા ઝવર મો-
તીને લાલ; લાવે રથબ માહે પરવાળ, સોના રૂપાના ઢગલા
કરો, તે દીશા બણી પરવરો; આરસ પાહાણ, લાવો આ
ઠાર; જે જોઈએ તે અપરમ પાર; એમ હુકમ રાક્ષસ ને
મળ્યા દેશ દેશાંતર સહુએ પળ્યા; દેવ રૂપ તેને શી વાર, જે
માગે તે લાવે આ ઠાર; સોના રૂપા મોતી ને લાલ, હીરા
ઝવેર મણી પરવાળ, જુદા જુદા ઢગલાકરો, એવો બાલ
અબોલાએ કર્યો, વળી કેહેતામાં દોડ્યા તે વાર. કરતાં કા-
મ ન લાગી વાર; કહ્યા પ્રમાણે કીધું કામ, સનમુખ આવી
ને કરી સલામ, ત્યારે અબોલા બાલી વાણ, એક વચન
કરો પ્રમાણ; વીસકરમાને લાવો અહીં; એવી મુખથી વા-

ણી કહી, ત્યારે એક રાક્ષસ ઉઝો તહીં; વીસકરમાને લા-
ખ્યા સહી તે રાક્ષસ સાથે પંથે પળ્યા. જઈને અખોલાને મ-
ળ્યા; વીસકરમાએ કરચા પ્રણામ શું કરમાવો મુજને કામ.
ત્યારે અખોલા ખોલી વચન, આ રાજકુવરેછે મારો તન.
એ કહે તેવો રચવો જાગ, સરોવર મહેલ કરો આ જગ;
માણેક મોતી હીરાને લાજ; ઢગલા સરવે દેખાડ્યા તે ઠાર;
ધટે તે મગાવશું અમે, ધટીત કામ કરોતી તમે; એવાં વચ-
ન અખોલાનાં સુણી, વીસકરમાએ વાણી બણી; મુજને ન-
થી કાંઈ વાર; નીશાની કરો તે ઠાર; દેવતાનું વરદાન મુજને
સહી, એક રાતમાં કરવું અહીં. માટે જે વસ્તુ કરવી હોય;
તેની નીશાની કરાવો સોય. તે પ્રમાણે થાશે કામ. મીણા-
કારી સુંદર ધામ.

દોહરા—રાજકુવર મુખ ખોલીઓ, મુજબંકાવળી જાગ;
તેવી રચના કરવી સહી, હુંતો જોઈ આખો તે જંગ. ૨ ન-
કશો ઉતારી આપીયો, હોજ જાગ અપાર; જેજે વસ્તુ દી-
ઠી તહીં. તેતે ચોવી ઓપાસ. ૨ જ્યાં જેવી શાખા હતી, ત્યાં
તેવો ભરીયો રંગ; પટમાં સરવે ઉતારીયું, આણી મન ઉ-
મંગ. ૩ જગ મગ જોત જગકો રહી, એવું કર્યું માંહે કામ;
પટ સોંપ્યો પોતે કરવીએ, વીસકરમા જેનું નામ. ૪ એ પ્ર-
માણે તમો કરો, મહેલ જાગને ઝાડ; મનોરથ પોતે મનત-
ણા, પાળોની મુજ લાડ. ૫ પંદર કોસ ફરતો સહી, કોટ કરવો
ઓપાસ. તે મધ્યે રચના કરો; પોષિએ મનની આશ. ૬ એમ
કહી આખો કર વીએ, હરખ્યો જોઈને મન. એથી સવાયું
થાશે સહી, ધીરજ ધરો રાજન. ૭ એમ કહીને આપીયો,
રાજાએ તે ઠામ; નીશા પડી તેને સમે, રચવા માંડ્યું તે
ધામ. ૮ દેવતાનું વરદાન છે, તેને શાની વાર; ધારીને જોયું
પટમાં રચવા માંડ્યો તે ઠાર. ૯ જાગ જગીચાને વાડીઓ
ખારી અટારી માળ, પુષ્પ ઝાડને વનસ પતી, પટ પ્રમાણે

રચ્છો ખ્યાત. ૧૦ જે મુખથી જોલે સહી, તરત તેવું થાય;
 ઈંદ્રપુરીની રચના રચી. એક રાતની માંદ. ૧૧ જળ હજાજી-
 ત ઝળકી રહી, જાણે દીપકની જ્વલિત; જાણે દીનકર ઉગી-
 જો, એમ થઈ રહ્યા ઉદ્યોત. ૧૨ રજની વીતી તેને સન્ન, થયું
 સંપુરણ કામ; અખોજા પાસે ગયા. કાંધિ દંડ પ્રણામ. ૧૩
 પટ પ્રમાણે સહુ કરચું ડુલ ઝાડને ધામ; રજ આપો હવે
 મુજને, તો જાઈ મારે ગામ. ૧૪ અખોજા હરખી ઘણી,
 આપી રજાય; વીસ કરમા ત્યાંથી ગયા; પોતાના પુરમાં. ૧૫

ઓપાઈ—જાઈ જાગને હરખ્યું મન, રાજકુંવર તેડ્યો તે
 દત, તારા કારણ રચાવ્યો જાગ, વધાવિવ માંડો આ જાગ
 ઈંદ્રપુરી પૃથ્વી પર કરી, જાણે સ્વરગપુરી આવી ઠરી; તેથી
 શોભા અટકી હોય, ઉપમા કહી શકે નહીં કોય. સાંભળ રા-
 જકુંવર આ ઠારે, તારા ભાગ્ય તણો નહીં પાગ; મરતુ લો-
 કના માનવ સહી, કથા લેખામાં ગણીએ નહીં. તે તારે
 આધીન થઈ રહી, કરમાવો તે કરાંએ સહી; પુત્ર કરીને જા-
 લી રહી, તે વચન પાળું અહીં, ઘણું વેર માનવ સાથે
 જાણ, જિતાં વારને લઈએ પ્રાણ; તેને આધીન થઈને ર-
 હી, લખીત વાત તે મીટે નહીં, એ સહુ પરમેશ્વરના ખ્યા-
 લ, સુખ ભોગવો મારા જાળ, માતાજી પુત્ર તમારો સહી,
 આશા માહારી પુરણ થઈ; એમ કહીને નામ્યું શીશ, અ-
 ખોજા પ્રસન્ન થઈ તે દીશ; માથા ઉપર મુક્યો હાથ, સુખ
 ભોગવો મેમુદા સાથ; હીરા માણિક ઝવેર અપાર, અરધો
 અરધ રહ્યા તે ઠાર. સોના રૂપાનો પારજ નહીં, તે સરવે
 અખશુદ્ધ લેઈ. ભર્યા અખંડ તેના બંડાર, ખાતાં ખુટે ન-
 હીં લગાર; અખોજા ત્યાંથી પરવરી, લશ્કર લઈને ઠામે ઠ-
 રી, રાજકુંવરને હરખ અપાર, ઘણી રચના જોઈ ઠામે
 ઠામે; ગુલબંકાવળીથી અમણુ કામ, તેવી રચના ઠામે ઠામે,
 હવે જાળ લાખાની લઈ જાણ, આજકાલમાં આવશુ

વહાણુ; દરીયા કીનારે ઉભા જઈ વહાણુ આવતાં દીઠાં ત-
હીં, હરખ્યો મનમાં અપરમપાર, ગયો સામો તે રાજકુમા-
ર; નજીક ઝાઝા આવ્યું જોડે, લાખાએ નીરખ્યો તેટલે. સ્વા-
મી મળવાને આવ્યા સહી, ઘણી ખુશાલી મનમાં યઈ; મ-
છવો મુખ્યો તેણીવાર તે ઉપર બેઠી એ નર; રાજકુંવરની
આવી પાસ, પોહાઓ મનડા કેરી આશ. ચાકર નરને સ-
ધળા દાસ, ઉતર્યા સઘળા પોતાને અવાસ; માલ મતા ઉ-
તારી લીધ, વહાણુ પાછાં વદાએ કીધ; મોજ કરે તે રાજકુ-
માર, જોઈ રચના ઘણુ હરખી નાર.

દોહરા—મંને નારા આણુંદમાં, સખ્યા સોળ શણગાર;
હાથ વિનોદ કરે સહી, શોભાનો નહિ પાર. ૧ દાસ દાશી
ઘરમાં ઘણી, ફરેછે બાગ મોજાર; એક ચાકર ઘરમાંથી
નિકળ્યો, ગયો જંગલ બહાર. ૨ અડવો કોથ ચાલી ગયા,
દોઢા માણસ દસ વીસ; નજર પડ્યા તેહને, કાષ્ટ ધરયાં
છે શીશ. ડરાજનો ચાકર બોલીઓ, તમો કોણ માણસ
સાર; આ કાષ્ટ ક્યાં જઈ વેચશે, કોના નગર મોજાર. ૪
તારે સરવે બોલીઆ, સીરકરતાન હમારો મુકામ; પેટને
અરથે નીકળ્યા, વેચીશું તે ઠામ. ૫ તે વારે તે નર બોલી-
ઓ, આવો હમારે જોહેર; કાષ્ટ વેચાશે તમ તણાં, દામ મળે
બહુ પેર. ૬ તે વારે સઉ બોલીઆ, આંહીનો નથી કાંઈ
ગામ; એ રાત જંગલ તો સહી, નથી વસ્તીનું નામ
તે નર કહે વસ્તી સહી, અરવો કોથ છે ગામ; જુદું શીદ
બોલું અમો, નથી મળવાના દામ. ૮ અમણા પધશિ લા-
ગશે, તમો આવોની મુજ સાથ; એ વેચીને થાઓ વાણીયા,
લખે પધશા હાય. ૯ સહુ જણા સાથે મળી, આવ્યા તેણે
ઠામ; તે શોભા કેહેવાતી નથી, શોભા નઉતમ તે ગામ.
૧૦ અચરેત યયા સઉ મન વિશે, આને શું કેહેવાય; હવે
દીઠા માણસ આવતા, તારે મનને સંદેહ જાય. ૧૧ એમ

વાત કરતા આવીયા, રાજાજી સુકામ; હકીકત સરવે કહી,
ધરયાં કાષ્ટ લેઈ ધામ. ૧૨ ગરીબ લોક અન્ન સહી, આપો
મનગમતા દામ; એવું કહી છાના રહ્યા, હવે રાજા શું કરેકામ. ૩૧

ચોપાઈ—એવાં વચન શ્રવકનાં સુણી, ખુશી થયો ન-
ગરનો ધણી; સોસો મોહાર આપી તેની વાર, ગરીબ જન-
ણી કર્યો ઉપકાર. મુખ થકી તેને વાણી કહી, તમને
ગમે તો રોહાની અહીં; આઓ પાંચો કરો કુળકાજ, જે
જોઈએ તે લોની આજ. એવાં રાજાનાં સુણી વચન, ખુશી
થયાં સહકોનાં મન; તેનાં છંદયાં છોકરાં લાવી કરી રહ્યા
તે ઠેકાણે ઠરી. કોઈને મનઈ રાજાની નહિ, જે આવે તે
વસે તહીં; પગ મેલવાનો નથી કાંઈ ઠામ, એમ લોક મળ્યા
તે ગામ, સીરકસ્તાન તો ભાગ્યું સહી; લોકો ઉચાળા લાભ્યા
તહીં, કોટવાળ નગરની કરે રખવાળ. તેને કાને પડ્યો સ-
વાજ, વજરને તેને જઈ કહ્યું; ઉતપાત નગરમાં થયું,
રહ્યત બધી ઉચળી ગઈ. અડધી નગરી ખાત્રી થઈ, ત-
મારે શહેર તજીને જાય; તારે તે બોલ્યો મુખ રાય, તારે
વજરને આપી આશ. કેહેવા લાગ્યો એસો પાસ, બોલ્યા
પછી મુખે સરવથી; એ વાત મનાતી નથી, ખાર ગાઉ
ઉપર ઝાડી અપાર. વાઘ વરે ઘણા તે ઠાર, તહાં કોણે
વસાવ્યુ ગામ; દેવ રક્ષણ દેવતાઈ કામ, એનો અચરજ
સરખું અહીં. જાઓ તમો જોવાને સહી, તારે કોટવાજે
વાણી કહી, નગર તમારે અંધિરછે સહી; કશી ખબર તમે
રાખતા નથી. શહેર ઉજડ થાયે સરવથી.

દોહરા—કોટવાળ કહે વજરને, તે ઉપર કહું દ્રષ્ટાંત; પ્રભુ
ગત મત છે આવી નવી, ભાગ્ય મનની ભાત. ૧ ઉતર
દીશાનો એક રાજવી, સતવાદી અપાર; એકાંથી રાણી
અર વીણે, રૂપ તણો અંખાર. ૨ એક પુતર વિના ધર
નહિ, નથી તેને કાંઈ તન; રાત દીવસ જીરે સહી, નારી

સહીત રાજન. ૩ ધણા દિવસ એમ વહી ગયા, એક વિ-
નતાનું ભળીયુ ભાગ્ય; ઉદર ગરબ તેને વાધીઓ, વિનતાને
તે ભગ. ૪ પટરાણી તેને કરી, પામી ધણું એક માન;
પુરે માસે પદગણો, અવતરીયુ સંતાન. ૫ પુત્રી તેને અવ-
તરી, હરખ્યો રાજ મન; વાંઝીઆ ખાર ઉઘાડીયુ, ધન
આજનો દન. ૬ રમાડે રાજ તેડી કરી, આણે અદક
હેત; પ્રીત આતી અંતરમાં, તન મન ધન સમેત. ૭ ધણા
દિવસ એમ વહી ગયા, ફરી ગરબવંતી થઈ તે નાર; તે
પણ પુત્રી અવતરી, રાજને દરખાર. ૮ અમ કરતાં પુત્રી
છ થઈ. સાતમુ ઓધાનછે નાર; રાજ મુખથી બોલીઓ
ક્રોધ કરી તે ઠાર. ૯ કદાપી પુત્રી આવશે, દઈશ ઝાઝાં
ઉપમાન; કાણુ એકમાં માફ સહી, તતક્ષણ કરીશ હાણ.
૧૦ પુત્ર જો કદી આવશે, તો નાહાજ કરીશ એ નાર; તારે
આધીન થઈને રહું, એમ બોલ્યા રાજ તે વાર. ૧૧ એમ
કહીને તે પરવર્યા, રાજ સભામાં રાય; રાણી દુખ ધરે
ગાણું, કહેતાં કહું ન જાય. ૧૨ લખીત વાત થાશે સહી,
એ નથી કોઈને હાય; પ્રભુને ગમતુ થશે, એમ વિચાર્યું
તેને મન સાથ. ૧૩ દસ માસ પુરા થાય, તો પણ આવી
કન્યાગ; પુત્રની જુમ પાડી સહી, દાઈના ચાંપ્યા પાય. ૧૪
જીવ જીવાડણ કારણે, જીહુ બોલી તે નાર; તાર પછી શું
નાપનું, તે માંડી કહું વિસ્તાર. ૧૫ રાણો દાઈ મનસુબો
કરે, તેનો કહું વિસ્તાર; એમાંથી શું નિપજે, તે કહું આણેઠાર. ૧૬

ચોપાઈ—રાણી દાઈ મનસુબો કરે, પુત્ર તણી વાણી
ઓચરે; વધામણી મોકલી રાજની પાસ, આવી દોડતી
સભામાં દાસ. રાણીજીએ જનમ્યો પુત્ર, રાજથી વાધુ ધર
સુત; એવાં દાસનાં સુણી વચન, રાજનું ધણું હરખ્યું
મન. વેલ્યાં ગોળ ધાણાને પાન, ભયક જનને દીધાં
માન; ધોળ મંગળને ગીત ગવાય, આણંદ સહુને અંન ન

માય. રાણીએ નેશી તેડ્યો તે જાગ, કર નેડીને લાગ્યા
 પાગ; ધરમ તણા પીતાછો તમો, જીવતદાન અખસોને અમો.
 એ રાજાજી કહીતી વાત, આવશે પુત્રી તો કરશું ધાત; સઉ પ-
 રમેશ્વર કેરો ખ્યાત, સાતમી પણ જનમી છે બાળ. મારી
 નાંખે મુને સરવથી, વચન પોતાનું લોપતા નથી; મારે જીકું
 બોલુંકું વાત, છે પુત્રી પુત્ર કેહેવો સાક્ષાત. એમ કહી બ-
 આવી છે ધાત, તમ આગળ કહી સાચી વાત; તમારે જોળે
 મુજ શીશ, હું કહું તે કરો આ દીશ. રાજ સભામાં જાશે
 ગુણવાન, રાજાજી દેશે સતમાન; કરાવશે જનમોત્રી તમ
 પાથ, જનમોત્રી આણી ઉલાશ. વખાણ કરજો અપર-
 મપાર, પછે વહેમ મુકજો તે ઠાર; બાર વરસ સુધી નેવું
 નહિ મુખ, તોતો રાજ થાશે સુખ. હવડાં મુખ ને નેશી
 સહી, તોતો ધાત થવાની અહીં; બેમાં એકની થાશે ધાત,
 એટલી કહેજો મુખથી વાત. મારે જીવતદાન અમને દિ-
 જીએ, એટલું કામ તમો કીજીએ; અમુલખ મોતીનાં આખો
 હાર, નેશી પ્રસંન થયા તેણીવાર. ત્યારપછી રાજ સભામાં
 ગમા, રાજ ઉઠીને ઉભા થયા; પૂજા કરી લાગ્યા પામ,
 બલે પધાર્યા સભાની માંદા. જનમ અક્ષર કરોની અહીં,
 રાણીને પુત્ર જનમ્યો સહી; નેશીએ ગ્રહ માંડ્યા તે વાર,
 જનમ અક્ષર કર્યા તદ્યાર. પછી મુખથી કર્યો વિચાર,
 સભા સઉ સાંભળે તે ઠાર; સકળ ગુણ સંપૂર્ણ થશે, અ-
 ઉદ વિદ્યા જય ગાંજે હશે. બત્રાંશ લક્ષણો થાશે વીર,
 ધનુર વિદ્યામાં થાશે ધીર; દશ રાહમાં જનમ્યો બાળ, તેનું
 કળ કહું તતકાળ. રાહનું કળ એવુંછે સહી, બાર વરસ
 લમી મુખ નેવું નહિ; કદાપી મુખ નેશી સહી, તોતો વી-
 ધન થાશે અહીં.

દોહરા—બાર વરસ નેતાં જશે, ઉતરી જશે દોશ; પછે
 પ્રવૃત્તિ મુખ ભાગવા, એક નેશીએ નેયો નેશ. ૧ સી

હત્યા રાજા કરે, પુત્રીની કરશે ધાત; રાજા વચન લેખે
 નહિ, માટે એમ સમજાવી વાત. ૨ વચન શીર ચડાવીકે,
 રાજાએ તે ઠામ; હરખ ધણો થયો રાયને, કરે મન ગમતા
 કામ. ૩ ન જોઈએ તે મોકલે, ખાનપાન શણગાર; પુત્રી કેરો
 પુત્ર કરી, રમાડે તે નાર. ૪ આમુશણ પેહેરાવે નર તણા,
 પેહેરાવે પોશાગ; ખાર વરશતો વહી ગયાં, એમ કરતાં તે
 જાગ. ૫ માગુ આવ્યુ એક રાયનું, વિવાહ કર્યો તતકાળ;
 ખાંડુ આપીને મોકલ્યુ, પરણાવી તે ખાજ. ૬ રાજા સ-
 બામાં પરવર્યો, પેહેરી વસ્ત્ર શણગાર; જોઈ મોહ પામ્યા
 રાયજી. રીજ્યા અપરમપાર. ૭ ન્યાય અન્યાય ચુકાવે
 ધણા, તે લે ન્યાય અન્યાય; વળી અથ બેશીને પરવર્યો,
 મરગીયા રમવા જાય. ૮ કોઈ પાર પામે નહિ, નર નિશ્ચે
 સઉને મન; તે અતુરાને ચીંતા ધણી, જ્યુરે રાતને દીન. ૯
 ફેલી કાય માહરો થયે, વળી આવશે પરણી નાર; હાંશી
 થાય જગતમાં ધીક ધીક મુજ અવતાર. ૧૦ મુજ માતાએ
 વીપરીત કર્યું, કુળમાં લગાડી લાજ; હવે રમવું પડશે મા-
 હરે, કેઈ પેરે સરશે કાજ. ૧૧ એકે વાત ન ઉકલે, શી
 થશે માહરો પેર; પરણી પ્રેમદા આવશે, ઘોડા દિવસમાં
 ઘેર. ૧૨ મહીમા મારો સઉ જશે, પુરમાં થાય વાત; વળી
 જોખન મારે ખીલશે, થાય માહા ઉતપાત. ૧૩ માટે દેહ
 તજવી સહી, જીવું તેતો ફોક; કીરતી થાય એ દેશમાં, વળી
 હશસે પુરતા લોક. ૧૪ માટે દેહ પાડી મર, જઈ વન
 મોજનર; કોઈ ખખરે કાહાડે નહિ, કોઈ ન જાણે પાર. ૧૫

ચોપાઈ—એમ વિચાર્યું મનમોઝાર, અડધી રાતે થયા
 તઈયાર; ઘોડા ઉપર બેસી કરી, તજ્યો દેશ પોતે મુંદરી.
 ધણા દિવસ પંથે ચાલ્યા સહી, અધોર વનમાં વિનતા અઈ;
 રાક્ષસ એક મોહાટો ગંજીર, અથ સહીત ગઇ તેને તીર.
 દીઠો અથ હરખ્યો મન, આજ તો મળ્યું મોટું જોજન;

એમ વિચાર કરે જોઈલે, રાજકુમાર આવ્યો તેટલે. ડીઠી રાક્ષસ પડ્યો શરીર, વિનતા ઉભી તેને તીરે; ક્યાંથી આવ્યો આણે ઠામ, નહીં આવે માનવનું નામ. આ અંધ સુધાં તુને ખાઈ, પેટ ભરી મારગ જાહે; એવાં વચન રાક્ષસના સુણી; વિનતાએ વાણી આચરી, વચન બોલ્યા તે પાળે તમો, મરવા આવ્યો છું અમો. માટે કરડી ખાઓ હાડ, હું તો માનું તમારો પાહાડ; એવા બોલ વિનતાએ કહ્યા, રાક્ષસને મન આવી દયા. મરવા ઉપર રાજ મન, શા કુખે મરો રાજન; તે વિસ્તારીને કહે અહીં, ત્યારે પછી ખાવાનો સહી. કોઈને મરવું વાહાલું નથી, કેમ મરવા આવ્યો સર્વથી; સાચી વાત જો નવ કહે મુને, તો ધધરની આણ છે તુને. ત્યારે વિનતા બોલી તે જાગ, કરજોડીને લાગી પાગ; મારા કુખ તણા નહીં પાર, સંતોષે કહું વિસ્તાર. હું તો રાજનીછું દીકરી, મુજ માતાએ ચોરી કરા; પુત્ર તણું તેને લીધું નામ, રાજ સભામાં હરખ્યા તે ઠામ. પુરૂષનો વેશ રાખીને રહી, કોઈએ વાત તો જાણી નહી; એમ કરતાં વરસ થયાં છે ત્યાર, માયુ આવ્યુ સભાગોઝાર. ખાંડુ મો-કહ્યું તેણીવાર, વળી ત્યાંતો સુંદર નાર; એ અંધેર મુજ માતાએ કર્યું, તમ આગળ સાચુ આચરું. પરણી વિનતા આવશે ઘેર, તારે શી થશે મારી પેર; પ્રજ્જીત થશે મારી કાય, તે કેમ રાખી મુજથી જાવ. મોટો એમ લાગી છે સીશ, માટે ધર્યો આવ્યો આ દીશ; હાંસી થાય અપરમ પાર, શું મુખ દેખાડું સંસાર. માટે મરવા આવી જાણ, ધધર આણ એ સાચી વાણ; હેવાં વચન અજાણનાં સુણી, દયા આવી તેને મન ઘણી. દમ્ભે રૂપ તપેશ્વરીનું કહું અમળા સાથે એજ આચરું; એ વાત સાંભળજો તમો, સત વચન બોલું અમો.

દોહરા—તપેશ્વરી પછે બોલીયો, વિનતા સુણજે કાન

એસ મારી પાસે સહી, સાંભળ કહું તે વાત. ૧ મારા ત-
 પના જોરથી, તને પુરૂષ કહે આ ઠાર; ઘેર જાઓ તમે
 સરવથી, મુખે ભાગવો નાર. ૨ પુરૂષપણુ આપુ તુને, સ્ત્રી
 પણુ હું લેહું; મોજ કરો જઈ માનવી, જીવત દાન તો દેહ.
 ૩ સરત આપણે જોટી, એક આવે તને તન; પંચ પાછું
 આપો મુને, તો સત્ય વચન. ૪ ઉપગાર હું તુજને કહે,
 પરમારથનું પુન; હું તપેશ્વરીહું તપ કહે, મારે કાંઈ નથી
 તેની તુત. ૫ શીખામણ તુજને કહી, તે રાખજો આત્મો
 ઝાર; વચન એ પાળજો તમો, તે સાંભળજા આ ઠાર. ૬
 તોએ અરસપરસ કહે, મારી નીલાને પરતાપ; કામ થયા
 પછી આવજો, નહી તો દેહશિ આપ. ૭ પ્રતીક્ષા કરો વા-
 તમાં, તો હું આપુ જાણુ; બીજુ કોઈ જાણે નહીં, એમ
 સીધ જોલ્યો વાણુ. ૮ ત્યારે રાજકન્યા અરણે તમી, ઘણી
 પ્રતીક્ષા કીધ; ઘણા સમ મુખે ઓચરી, સત્ય વચન કીધ.
 ૯ મુરજ ચંદ્ર એ સાખીયા, સાખી રાખ્યા શ્રીરામ; એક
 પુત્ર થયા પછે, પાછું આપુ આ ઠામ. ૧૦ ત્યારે તપેશ્વરી
 રીજીયો, ધર્મ પ્રમુનું ધ્યાન; આશ પુરે એ નારનું, હું કહે
 પરમારથ કામ. ૧૧ મારા તપના જોરથી, સફળ થજો
 એનો અરથ; એનું સ્ત્રીપણુ મુજને આવજો, એ થાજો
 પુરૂષ તરત. ૧૨ એમ આશા પુરે એહની, જ્યાં સુધી થાય
 ફરજન; સત સમરખું તન ઘણો, કર વિષે તે દીધ. ૧૩
 ઉચ તપ ઘણાં કર્યાં, તે પુન્ય તણો પરતાપ; અરસપરસ
 ત્યાં થઈ ગયું, અન્યો અન્ય એ આપ. ૧૪ નારી ક્ષિટિ
 નર થયો, ચર્ણુ નામ્યુ શિશ; સીધ કામ કરી આવજો;
 એમ સીધે દીધી આશિય. ૧૫ ત્યાં થકી આદ્યો પાછો
 ફરી, ગયો પિતા અવાસ; પોતાની નારી તેડી સહી, કર્યો
 ભાગ વિલાસ. ૧૬ વરસ બાર એમ વહી બયાં, થઈ ગર્ભ-
 વંતિ તે નાર; પુત્ર એક પ્રસવ થયો, સુંદર રાજકુમાર. ૧૭

પછી તે રાજ્યએ વિચારિયું. પાણ્ય માંડવચન; આશા મારી પુરણ થઈ, જાવું સીધ ભોવન. ૧૮ સત્ય વચન પાળું સહી, જાવું સીધના પાસ; આપુ પાછુંએહને, પ્રભુએ પુરીઆશ. ૧૯

ઓપાઈ—હવે એ વાત અહીંથી રહી, સીધ પુરશે શું કીધું તહી; જપ તપ સહુ તેનું ગયુ, તેની પાસે કાંઈ નવ રહ્યું. બ્રધી બ્રજ તે વેળા થઈ, ઘઘર ઉપરથી આસ્તા ગઈ; રવે રવેથી વાર્ષાઓ કામ, વહે બ્યાકુળ થઈ તે હામ. તે થકી નવ જાએ રહ્યું, તપ ધાન સહુ તેનું ગયું; મદોન મત થઈ વનમાં ભમે, કાંઈ પુરશે મળ્યાં તે સમ. તેની સાથે માંડ્યું ઘરમુત, રવામી કરીને રાખ્યો ભુપ; હાથવિનોદ કરે તે હાર, એમ તણ વરશ ગયાં તે ધામ. તે સીધને બાળક તણજ થયાં, એ પુત્ર એક પુત્રી કહ્યાં; એથી વળી બીર ગરભવાસ, એટલે કુંવર આવ્યો તે પાસ; જઈ કરીને લાગ્યો પાગ, દીન વચન બોલ્યો તે જાગ. માહારાજ થયો એક બાળ, પાછો આપવા આવ્યો તતકાળ; સત્ય વચન માહાં મીથ્યા યાય, માટે આપવા આવ્યો આંય. તમાંડે તમને મુગારક સહી, ઉપકાર કોઈનો બુનીએ તહી; રાજ-કુંવર એમ બોલ્યો વાણ, સાંભળ રાજ સતુરચુનણ. ક-દાપી કરીએ ઉપકાર, પાછું નવ લઈએ લગાર; વગર વીચાર્યું કર્યુછે કામ, માટે ફળ ભોગવું આ હામ. મેં કર્યું તેવું કરશે નહી, કરશે તો ફુલ પામશેસહી; આ પરવશ થઈએ માહારી કાય, મેંતો નર ભોગવ્યાંએ આંય. ત બાળક રમીએ બહાર, એયુછે મુજ ગર્ભમોજર; પાછું લ-હને હું શું કરું, કાટ્યું પેટ તે ક્યાં જઈ હરું. માટે મેં તો આપ્યું તને, તે આપ્યું તે બકશું મને; એમ કહીને આપી રજાય, રાજકુંવર ત્યાંથી પંથે પળાય. સજન સહોદર મ-ળીયાં તહી, એમ કોઈએ જાણી નહી; અકળ ગત પ્રભુની સહી, તેની માયાનો પારજ નહી. નાર હતી તે નર થઈ,

નર હતો તે નારી થઈ; એ વાત તો પુરી થઈ, કોટવાળે વજીરને કહી. માટે શહેરની તપાસજી લ્યો, જશ્યે શહેર રાજ્યને કહો; તેની માયા રચી આ ઠામ, મોહાટુ શહેરને ઉત્તમ ધામ. લોક સરવે રહ્યા ત્યાં જઈ, એ વાતમાં મંદેહ નહી; તે રીતે શહેર તમારું જશ્યે, માટે રહેજો ચોક્કસ. પર-
મેશ્વરે રચ્યોછે ખેલ, એ આગળ ઇંદરાસન સેલ; તારે વજીરનું રીજ્યું મન, કોટવાળ સાથે ખોલ્યો વચન. તમો નજરે લેઈ આવો અહીં, પકી ખગર કાઢોની સહી; પછે કરીએ રાજ્યને જાણ, એવું વજીર ખોલ્યો તે વાણ.

દોહરા—કોટવાળ ત્યાંથી બીડીયો, થયો થોડે અસ્વાર; છડી અસ્વારીએ પરવરો, જોવાને તે ઠાર. ૧ દીડી રચના ફરથી, જાણે મુરજના અવાસ; જાણે દીનકર ઉર્ગીયો, એવી જોત પ્રકાશ. ૨ જોતાં ભુખ તરશ બાગી ગઈ, ધન અહીંના લોક; ધન નગરના અધીપતી, સમીયા સઘળા શોક. ૩ લોકે જઈ કહ્યું રાયને, કોટવાળ આવ્યો આ ઠામ; જે હુકમ હોય તે કીજીએ, વચન કરીએ પ્રણામ. ૪ એ સાંઝ્યા રતનના મોહલમાં, આગતા કરો જઈ ત્યાં; એવાં વચન રાયનાં સુણી; કોટવાળની ઝાંઝી ખાંચ. ૫ રતન મે-
હેલમાં લઈ ગયા, મુખ આગળ મેલ્યાં પાંત; રતનમણી સુવરણમાં જડી. જાણે શોભા કોટીએક બાણ. ૬ કોટવા-
ળની વતી કહેવાતું નથી, ચીતબરમ થયો તતકાળ; જળહળ જોત ઝળકી રહી, થઈ રહ્યું ઝાકઝમાળ. ૭ કુવારા છુટે અ-
તર ગુલાબના, ખીજી શોભાનો નહી પાર; સુગંધી નાના પ્રકારની, કહેતાં નવ આવે પાર. ૮ હવે રાજકુવર ત્યાં આવીઆ, જાણે ઇંદ્રપુરીનો રાય; કોટવાળ ઉઠી ચરેજી નમ્યો, કરજોડી ખેડે ત્યાં. ૯ કુંવર પ્રતે ખોલીયો, સીરક-
સ્તાન અમારું ગામ; ત્યાં સતવાંદી રાજ વસે, જલદશન તેનું નામ. ૧૦ તેણે મોકલીએ મને, કહેવાને એક વાત;

રીસ ન કરશો મુજ ઉપરે, તે માંડીને કહું ખ્યાત. ૧૧ કહ્યા પ્રમાણે હું કહું. જોડીને ખેડ હાય; ત્યારે રાજકુંવર ખોલીયો, સાચી કોહીને વાત. ૧૨ શું કાહવ્યું છે રાયજી, શીંછિ એમાં રીસ; જે કહેવાળું તે મને કહે, કરતા હરતા જગદીશ.

ચોપાઈ—ત્યારે કોટવાળે જોડ્યા ખે હાય, ખોલ્યો રાજકું-
વરની સાથ; તમેછો દેવાંથી અવતાર. અમેદેવ રચના દીઠી
આ ઠાર; કોણ જ્વતને શું છે તમ નામ, કેમ વસીયાછો આ-
ણે ઠામ; શહેર અમારૂં ઉજડ થયું, અહીં આવીને વસીયા
સહુ; એક મીણમાં ખે તરવાર, કેમ રેલેશે તે કરો વીચાર;
અમ શહેર સમીપે વસીયા તમે; કઈપરે કરીશું અમે; જુધ
કરવું હાય જે મન. તો તઈવાર છે મારો રાજન. દગો કર-
વા આવ્યા આ ઠામ; એ વાતમાં રાજી નહીં રામ. એ
વાતનો પ્રતી ઉતર દીજીએ; પછે પંથ હમારો લીજીએ;
ઈશ્વર આણે એ વેળા સહી, સાચી વાતજો કહેા નહીં; લ-
શકર નથી મુજ પાસે સસ્પથી, મારે લડવું કો સાથે નથી,
નથી જોઈતું કોઈનું રાજ; નથી લડવાનું મારે કાજ; નથી
તમ સાથે મારે વેર, હુંતો ખોઠો મારે ઘેર. ખેઠાં ધાન ઈ-
શ્વરનું ધરું; સત વચન સાચુ ઓચરું; સત્ય વચન પાળુ પાં-
શરો; મુખે રાજ તમારૂં કરો; ત્યારે હરખ્યો કોટવાળ મન,
માગી સાખ ઉઠ્યો તે દન, ગયો પાછો પોતાને ગામ; વજી-
રને મળ્યો તે ઠામ; વાત વીરતારો સહને કહી, જેને વાત
તે સાથે યઈ; શરોવરને સઘળું છે ગામ, ઈંદર સરખો રાજ
તે ઠામ, મને ધણી આખરૂં આપી સહી, સંતોષીને મોક-
લ્યો અહી, તારે વજીરની યઈ નીશાય, આવ્યો રાજ સભા-
ની માંહી; દંડવત કરીને નામીયુ શીશ, પછે મુખ ખોલો તે
દીશ; આપણા શહેરથી વણુ જોજન, ધણી ઝાડી બપાનક
વન, તાંતો વસાળું કોઈએ શહેર, દેવ કામ દેવતાઈ મહેલ.
ઈંદ્રાસનથી શાખા બહુ; શું મુખે વીરતારી કહુ; આપણા

લોક વશ્યા ત્યાં જઈ. અડધી નગરી ખાલી થઈ. કોટવાળને મોકલ્યો તે જાગ; તે જાગને જોઈ આવ્યો ખાગ. પુછી વાતને લાગ્યો પાર, તે પણ વાત કહું આ ઠાર. ધણુ રૂપને શાખા વીશળ, છે કોઈ પરમેશ્વરનો લાલ, કહે હું કોઈ નડો નથી, મુખે રાજ કરો સરવથી.

દોહરા—મુણી વચન વજરના. અચરત પાંખો રાય. સભા સહુ વીસંગ થઈ, એ કારણ શું કહેવાય. આપણા શે- હરને પાદરે, કોણે વસવ્યુ ગાંમ; એવા એ માયાનો કાણ છે, એમ રાજ ખોલ્યો તે ઠામ. કોઈ સાચુ કોઈ જુહુ કહે, એકા સભાના લોક; રાજને મન નીશ્યે થયુ; પ્રગટ્યો મનમાં શોક. વજર વચન મીઠ્યા નહી, નીશ્યે સાચી વાત, રાજ ચીંતાતુર થયો, કઈ પેરે ખાગુ ભાત. માનવ તણા નહીં આશરો, કોઈ દેવદાનવનું કામ; દેવ રચના તેણે રચી, કીધાં નઉતમ ધામ, કદાપી હું ત્યાં પરવર, મળવા કારણ રાયકેદ કરી રાખે સહી, તોય હાંથી થાય પુરમાય; એમ વીચારીમન વીખે; વજરે શુ, ખોલ્યા વાંણ, તમો ચરચા જુવો સહી, તમો જાતે ચતુર મુજાણ; એ દેવદાનવ કે માનવી, લોની જાઈને પેર. દેવ રચના કોણે રચી તે શું છે કારણ ઘેર; મારે તમે ત્યાં પરવરો; જુવો ચતુરાઈ ચાલ કપટી હોયતો પાછા આવજો, નહીતર કરજો વહાલ મીત્રાઈ તે શું કીજીએ; કોઈ હોય ચતુરમુજાણ; કપટી હોયતો જુધ કીજીએ, એમ રાજ ખોલ્યા વાંણ, એવા વચન મુણી રાયનાં; ઉઠ્યો વજર તેણીવાર; છડી અસ્વારીએ પરવર્યો. જ્યાં સ્વરગપુરી તે ઠાર. દીઠી રચના દુરથી; ઉદ્દકર ઉદ્યોત પુર વીખે તે પરવર્યો જુવે દીપકની જિત. ખાગ ખગીયાને વનસ્પતી; ઝેહલ અઠારી વાસ, સુવરણમાં મણી જડયા ઝળકી રહ્યા ચોપાસ જિનો જિનો આવીયો; જ્યાં મોટા દરખાર; દીઠો વજરને આવતો, શાખાનો નહી પાર. અરજ કરી જ્યાં રા-

બને વજીર આઘ્યો આ ઠાર; સીરકસ્તાનના રાયનો, એમ કહીને કરી સલામ.

ઓપાઈ—એવાં રાજકુવરનાં સુણી વચન, પ્રસન્ન થઈ જાણ્યો તે દન; મોતી આગમાં એસાડો જઈ, હું મળવાને આવું તહીં. આગતા સ્વાગતા કરો અપાર, પાન ફૂલ મુકો તે ઠાર; એવાં વચન શેવકે સુણી, ગયો સામો વજીરની ભણી; કરજોડીને કયો જીહાર. એસાડ્યો મોતીઆગમોઝાર, પાન ફૂલ આપ્યા મુખવાસ; સુગંધ મુકીએ ઓપાસ, અતરનો હોજ ભર્યોછે તહીં. ફુવારો જરો કીષીએ સહી, વજીર દીંગમુડ થઈ ગયો; શ્રાભા જોતાં અચરજ થયો, હામેહામ મોતીની જીલ. એક મોતીનું નવ થાળે મુલ, એવાં કોટી મોતી ઓપાસ; દેવ રચના દેવતાઈ વાસ, માનવ કેંઈ નથી નથી એ કામ. શીવ વિસ્તું કે બ્રહ્માનું કામ, એમ વિચાર કયો જોલે; રાજકુવર આઘ્યો તેલે, વજીર ઉડીને લાઘ્યો પાય. નીચે દેવતા એ કહેવાય, એવું રહીઆણુ દીકું રૂપ; ઇંદ્ર સરોખો દીઠી બુપ, તારે વજીર કરજોડી રહ્યો. રાજકુવરે જાતજ કહ્યો, કોણુ દેશને શુંછે નામ; શા અરથે આઘ્યા આ હામ, તારે વજીરે કરી વીનતી, સીરકસ્તાનનો પ્રથવી પતી, જલદશંગ રાજનું નામ; તેનો મોકલ્યો આઘ્યો આ હામ, વજીર તેના છઈએ અમો. અરજ એક સાંભ-જોની તમો, આ દેવ રચના દેવતાઈ મહેલ; એ આગળ ઇંદ્રાસન સેહેલ; જો તમે ઇંદ્રાસનના બુપ, ધરી આઘ્યા માનવનું રૂપ. અમારા ગામનું પાદર સહી; નૌતમ રચના કરી અહીં; જો એ અનેક મન માને સહી; માટે જુને મોકલ્યો અહીં, કીરપા તમારી હશે સહી, તોતો નગર વસવાનું અહી, નહી તો કોઈ માણસની થાશે હાંણ; વિ-પરીત વાત સાચી નીરવાણ, કીરપા દ્રષ્ટી તમારી હોય. તો રાજ મળવા આવે સોય, એવાં વચન વજીરનાં લક્ષાં;

રાજકુવરે બોલજી કહ્યા, તમારા રાજને કહેજો મુખ,
શને તમે ધરોછો કુખ, મુખે ભાગવો તમારું રાજ; શને
મનમાં કરોછો લાજ, ચીંતા ફીકર કાંઈ કરવી નહી. મુખે
રાજ ભાગવો અહી, મળવા આવો મુખે તમે; એ વાતમાં
રાજી અમો, ત્યારે કરજોડી કરી વીનતી, આડમ દીવસે
આવશે અધીગતી; એમ કહીને મંદીર જાય, પાછો
આવ્યો જ્યાંઠે રાય.

દોહરા—વીંદાય કરી વજરને, પોતે ગયો વીનતાની પાસ;
હથી વચન મુખ બોલીઓ આજ પોતી મનની આશ. ૧
મુજ પીતા મળવા આવશે, જોઈશું અન્યોઅન્ય મુખ; વી-
જોગતા સંજોગ થશે, થશે માહોમાહે મુખ. ૨ ઓસીગજ
થાઉ તાતનો, સેવા કરું આવાર; આગતા રવાગતા જે
કરું, તો પામીશ જસ સંસાર. ૩ ત્યારે મેમુદા ઓચરી,
સાંભળો અબોલા માન; જે જોઈએ તે આપશે, થાએ
ઓસીગજ તાત. ૪ એવાં વચન સુણી નારનાં, ધ્રુપે વાળ
લઈ નાંમ; તરત ખખર તેને થઈ, આવી પોતી તે ઠામ.
૫ મેમુદા લાખી બે સુંદરી, ત્રીજી રાજકુમાર; હાસ વિનોદ
કરે સહી, આવી પોતી તે ઠાર. ૬ મેમુદા ચરણે નમી, લા-
ખી નમી તે સાય; રાજકુવર ચરણે નમ્યો, જોડી કરી બે
હાથ. ૭ અબોલારીજી ઘણું, જોઈ નરનારીની જોડ; ઘણી
પ્રસન મનમાં થઈ, પોચવા મનના કોડ. ૮ આ કોણ
ખીજી પ્રેમદા, કુંવર કહે મુજ નાર; તે પણ જોઈ રીજી
ઘણું, પ્રસન થઈ તે ઠાર. ૯ જોળામાં બેસાડીઆં, નર
નારી બેઠ સાય; હથી વચન મુખ ઓચરી, માથે ફરવ્યો
હાથ. ૧૦ કેમ સમરી મુજને તમે, કેમ બાળ્યો મુજ વાળ;
શી ઈચ્છા છે મન વીંચે, તે માગી હ્યો તતકાળ. ૧૧ મન-
તાજી આપે તમે, કોઈથી નવ અપાય; સ્વસ્થગનાં મુખ
ભાગવીએ અહી, તે તમ તણે પરતાય. ૧૨ આ મેમુદા

તમારી દીકરી, તેને મળવાનું થયું મન; સ્મરણ માત્રમાં
આવ્યાં તમે, ધન ધન આજનો દન. ૧૩ માતાજી એક
ખીજી વીતતી, માત્ર પીતાજી જોઈ; તે જોવા આવે છે
બાગને, તેથી આણંદ વરસે જોઈ. ૧૪ ઘણે વરસે જોઈ
અમ્મા, માત્ર પીતાનું સુખ; વીત્તિગતા સંભોગ થશે, જોઈશું
અન્યોઅન્ય સુખ. ૧૫ એવી આત્મા હું કરું, તો થાય જ.
ગતમાં નામ; અમોલાકહે હરજોડિય, તે આપુ આણંદામ. ૧૬

ઓપાર્શ્વ—માતાજી મળવા આવે પીતાય, તેને આર્થો-
ગત થાઉં આંહ; બાર બાર કોસ અહીં આંથી ગામ,
રચના કરવી બાહાર મુકામ. અંકેક કોસ ને છેડે સાર,
તંબુ તણાવો ઝાકઝમાળ; રંગ બે રંગ જુજવી જાત, ભક્ષ
ભોજન તેથી વિખ્યાત. ખીજાના રંગ બેરંગી સહી, કીત-
ખાખ મુખમલ શિવાય નહિ; તે બાર કોસ જગી જાણ,
તે ઉપર ચાલી આવે રાજન. આખર આપુ મુજ તાતને,
ધુ ઉમેદવાર મળવા માતને; અમોલા તારે હરખ્યાં મન,
રાક્ષસને રજા આપી દન. જરી તણા તંબુ જઈ કરો,
અંકેક ગાઉને છેડે ઘરો; કીતખાખ મુખમલના સાર, જ-
મીન ઉપર પાથરો નીરધાર. તમુ જગા કાંઈ બાકી નહિ,
જાઓ કરો તે વેગે જઈ; એવાં અમોલાના સુણી વચન,
સજ થયા સહિ રાક્ષસ જન. દેવતાઈ માયા મળી તેની
વાર, ધારી વરતુ કરે તે હાર; દેવ રચના કરી તે હામ, કીધાં
તંબુ નકિતમ ધામ. ખાન પાન બરેયાં તે જાગ, આવીને
લાગા પાગ; સીધ કામ કરી આવ્યા અમો, જે જે કુરમા-
વ્યું તમે. તેવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી, અમોલાએ મુખ
બાણી બાણી; કહ્યા પ્રમાણે કીધું તહો, મળી બેઠી અમોલા
ગઈ. વળી કદાપી પડે જે કામ, તોનો સમરજો આણે હામ;
એમ કહી અમોલા જાય, રાજકુવરને હરખ ન માય. દેવ
રચના મારગમાં થઈ, એવી રચના નવ જાએ કહી; રંગ

બેરંગી પાથરીઆ પાટ, શાભી રહી રસ્તાની વાટ. લોક
 જોઈને આવ્યા તહીં, રાજકુવરને વાતજ કહી; હવે વાત
 અહીંથી રહી, વજરે અયો ત્યાં શી ગત થઈ. જઈ જલદ
 રાજને પાય, સચળી વાત કહી જ્યાં રાય; મહેલ ખાગ
 રાજનું રૂપ, ઇંદ્રપુરી ઇંદ્રાસનનો ભુપ. તે શિવાય કોઈ બીજો
 નહિ, તમને કહું નિશ્ચે કરી અહીં; નયાં તેને કોઈ સાથે
 વેર, આદરમાન આપે બહુ પેર. સફળ જનમારો મારો
 કરી, તમ પાસે આવ્યો પાછો ફરી; નીમક હલાલ કરવાને
 કાજ, નહિતર ત્યાં રહેત મહારાજ. એવાં વચન વજરેનાં
 સુણી, સભા સહિ અચરત થઈ ધણી; રાજ રીઝ્યો અ-
 તીથે કાય, આણુંદ તેને અંગે ન માય.

દોહરા—ગુલઅંકાવળી પણ છે તહીં, સભા તણે જોજાર;
 તેણે વાત સહિ સાંભળી, કરવા લાગી વિચાર. તે નરતો
 નિશ્ચે સહી, મારા પુત્ર તણે હરનાર; જોવી રચના મારે
 ત્યાં જઈ, એમ નિશ્ચે કર્યું તે ઠાર. ત્યાં જલદ રાજા રી-
 જ્યો, જોઈ મહેલને ખાગ; ધન ધન તે નરને સહી, તેને
 રચના રચી અયાગ. વજરે વખાણ કરે ધણું, જોઈએ
 તેનો આ ઠાર; એમ સ્વારી તણ્યાર કરી, ઘડી એક મો-
 જાર. એવાં વચન સુણી રાયનાં, હલકારા દેખ્યા ઓપાસ;
 ઠામ ઠામ જાહેર કર્યું, સેનાપતીને વાસ. ઉમરાવ અમીર
 સરવે મળી, થયા ઘોડેસ્વાર; હસ્તી સહીત ટોળે માળ્યા,
 રાજને કર્યો જુહાર. છડી સ્વારીએ નીસરેયા, માણસ
 એક હજાર; રસાણો સહિ પોતા તણા, નીચરેયા શેરની
 બાહાર. અમીર સહિ પોતા તણા, વજરેને કોટવાળ; પુત્ર
 ચાર સહિ પરવરેયા, જોવા કારણ તે ઠાર. ગુલઅંકાવળી
 મરદ સહી, તેનું બહુ પ્રાકમ; રાજ આવ્યો જોખમાં, ઘોડા
 ઉપર અસ્વાર. પુત્ર ચારે મુખ આગળે, છત્રીશ વાળાં વાય;
 ધણી શાભાથી પરવરેયા, જોવા કારણ રાય. રાજને હરખ

ધણે, ક્યારે જોજ એની કાય; તીરવા એ વણ ચાલીયો,
ત્યાં દીઠો નહિતમ ધામ. ખીછાનાં નાંખ્યાં મુખમલનાં, દીઠા
તેણે ઠામ; તંબુ દીઠા જરી તણા, જાણે ઝળક્યો બાણ. જરી
મંજરી કસખી તણી, ઉદ્દેકાર ઉઘોત; જોઈ રચના વિસ્મ
યયો, ખીછાનાં અમુલ છે જોત. તંબુ તણી ઉપમા શી
કહું, ઇંદ્ર સમી સમતુલ્ય; હરેખ ધણો થયો રાયને, જોતાંમાં
છે અમુલ. વજ્ર પ્રતે વાણી કહી, તને ખાર કોથ કહે
મુકામ; ત્યારે આ શાભાકોણે રચો, દેવ પટ મુકામ. રચના
ત્યાં નહિતમ થઈ, અચરજ થયો વજ્ર; આ નહિતમ
જેલ નવો થયો, કાલે નીતુ આને તીર.

ઓપાઈ—એમ કરતાં ચાલી ઝાંઝા પાસ, ચરણે આવી
નમીયા તે દાસ, કરજોડીને બાધ્યા તે દીથ. જલદ રાજને
નમાવ્યું શીથ, આ વિશ્રામ ઠામ કરેલા તમ કાજ; એ સ્થળે
વિશ્રામ કરો માહારાજ, ઘડી એક ત્યાં મુખીયા થાઓ.
પછી ત્યાં મળવાને જાઓ, આગતા સ્વાગતા તમારી કી-
જોએ; લાહાવો લાખણો કીજોએ, એમ કહીને લાગ્યા
પાય. રાજ મનમાં અચરત થાય, અસવારી રાખી તે
રહ્યા; પોતે ગયા તંબુની માંહ, શાભા જોતાં અચરત થયો.
કહે ભાઈ આતે શું કોહો, અચરત પામ્યા સઘળા લોક;
શમીયા તેના મનના શોક, કવી કહે શું કહું કથી. શાભાનો
તો પારજ નથી, સંજો પે કર્યો વિસ્તાર; અથો શાભા ખીજ
અપારે, ખાન પાનને ખેવાના ફુલ. સુગંધ બેહેકી રહીછે
અતુલ, જલદ રાય બેઠા ત્યાં જઈ; જાણે ઇંદ્રની શાભાછે
તહો, ચાર ઘડી ઠરેલા તે ઠાર. પછી સ્વારી કરી તઈયાર,
ત્યાં આપર મુજને દીધ; સફળ જનમારો મારો કીધ, ક્યારે
જોઈશું એનું મુખ. ધન ધન એની માની કુખ, એમ કહીને
નીસર્યા બાહાર; સરવ લુટાવી દીધુ તે વાર, મુખબલ
ખીછાનાં જરીનાં કામ. સરવ લુટાવ્યુ તે ઠામ, રંક લોક સહ

નાલજ થયા; જલદ રાજ સહી વીશમે થયાં, હદ્રપુરી
આકારે કામ. અનરગલ બેઠા હશે દામ, ગણતીમાં કાંઈ
આવે નહિ; કેમ લુટાવી દીધું અહીં, ત્યારે આકરે જોડ્યા
હાય. અરજ કરી બાલ્યો તે સાથ; તમરે મન અમુલ્ય
સહી, મારા રાજને વીસાતમાં નહિ. સોના રૂપા ઝવેર ને
લાજ. હીરા મોતી ને પરવાળ; સફાટીક મણી ને લીલા
મણી, જડીત મેહેલની શાખા ઘણી. તેને મનથી ત્રણા
માત્ર, તમ ઉપર કહું ખેરાત; એ હુકમ પ્રમાણિ કીધુ અમો,
મુખે આગળ પધારો તમો. અચરત પામ્યા સરવે જન,
વળી આગળ આલ્યો રાજન; ઝળકારે ઝળકારો થાય, તેથી
રાજ ધણે અકળાય.

દોહરા—જલદ રાજ અચરત થયો, વળી આગળ
આલો જાય; એક કોશ વળી ચાલીયો, ત્યાં દીઠી વળી રચ-
નાય. બમાણું કામ પેના થકી, બીજાનાં શુભ અમુલ્ય;
તેની રચના શી કહું, સુરજને વળી સમતુલ. જળ હળ
જોત ઝળકી રહી, ઘણાં સોત વીચીત; કામ રાક્ષસ જાત
સરવે મળાં. તેણે કીધો દંડ પ્રણામ. આગતા સ્વાગતા
ઘણી કરી, દીધુ ઘણું એક માત્ર; અબીજ બરાસને મેવા
ફુલ, મેવા ફળને પાત. એક ઘડી તેમાં કરી, વળી ત્યાંથી
નાસરચા બહાર; તે પણ લુટાવ્યું સહી, ઘડી નવ લાગી
વાર. ત્યારે રાજ મુખથી બોલીયો, શું કરોછો આ કામ;
મારા આવંદના હુકમથી, તમપર ખેરાત આ દામ. કશી
ગણતરી એની નથી, નથી ખજાને ખોટ; હીરા ઝવેરના ઢ-
ગલા બારણે, તેને શી વાતની ખોટ. એ હદ્રપુરી રાયની,
નથી દીઠી તે રચનાય; લુટાવી દીધે એક પલકમાં, તે જો-
ધને વીશમે થાય. એમ વાત કરે તહીં, આણંદ અંસ ન
માય; તાજલમુખને અપર થઈ, કે આબ્યા મુજ પીતાય.
સોપાઈ—ઘણું પ્રસન્ન થયા તે વાર, પોતે ધારી કરીત-

ધ્યારે; મળવાને સામા પરવર્યા; હરખ ધરી પોતે સંચર્યા;
 દીલ્લ વચ્ચ સળ્યા સણગાર, શોભા કેતાં નવ આવે પાર.
 કામ દેવ સરીખુ રૂપ, ઈંદ્રના સરખો દીસે બુધ, ચડી ર્યા-
 રીએ આઝ્યા તહીં, એકકોસ સામોસહી; તે જલદરાએ જા-
 હી વાત; રૂપે રૂપેથી થયો રેળીયાત; ધન ધન મારે આજ-
 નો દન, પરમેશ્વર થયો પ્રસન; ઘેરબેઠે ગંગા મળી, જોતાંમાં
 પાપ જાશે પરજળી. મારા પુન્ય તણો નહીં પાર, સામો
 મળવા આવ્યો આઠાર; એમ વીચાર કરેછે રાય. રાજકુંવ-
 ર ઉભા છે તાંય; જાણે બીજો દીનકરસુર; એવું ઝળકે મુ-
 ખપર નુર, સભા સરવે ઝાંખી થઈ, કોઈથી સામુ જોવાય
 નહી. જાણે ચીતરામણ લખીઆ ભીત, એમ થઈ ગયાં
 સઉનાં ચીત. જલદરાય ઉઠ્યો તેની વાર, અન્યોઅન ભિ-
 ઠી કર્યો જુહાર; પ્રેમ આલીંગન દઈને મધ્યા દુખ હતાં તે
 સઉનાં ટળ્યાં; રાજકુંવરે કરી વીનતી, ભલે પધાર્યા પ્રથવી
 પતી ભલે પધાર્યા આણે દામ, પાવન કરો મુજ ધામ.
 સરણે આવ્યા તમારે આજ, પુરણ ભાગ્ય અમારે કાજ.
 રાંક જાણી કરણા કીજીએ, જસ મહીમા અમને દીજીએ;
 કંઈ શ્યા હું રૂડી પેર, આજ પધારો મારે ઘેર. સેના સહીત
 ચાલો મુજ સાથ, એમ કહીને જોડ્યા હાથ; તેમ તેમ રા-
 જ અચરત થાય, એ સાચું કે સ્વપનું કહેવાય. અંકાવળી
 સરવે જીવેછે ખ્યાલ, તે પણ મનમાં થઈ ખુશાલ. એ નર
 શીવાય બીજો નહી, જોણે ચર્યા શુ થાય અહો; એમ
 જાઈ સઉ અચરજ થાય, ઉડી ત્યાંથી સરવ સભાય અચા-
 રી કીધી તહયાર; આગળ રાજ પાછળ રાજકુમાર; છત્રીશ
 વાજાં વાજે સહી, બીજી શાભા નવ જાએ કહી એ રીત
 આવ્યા પુર પાશ. જાણે શોભા મુરજ પ્રકાશ.

દોહરા—દીડી રમતા ત્યાં દેવતી, ઉદેકારે ઉદ્યોત; જાણે
 કોઈ મુરજ ઉદે થયા, જાણે જળહળ જોત. બાગ બમીઆ

રાવડી. જાળી અટારીને માલ. કામ બાધુ સુના તણુ માટે
જડ્યા હીરાને લાલ, ઘર કોટને કાંગરા સુના કેરી તે ઠાર;
દશ કોથની વસ્તી તહીં, તે શોભા અપરમ પાર, વરક્ષ આડ
અળકી રહ્યાં, સોના રૂપા કેરા વીજાસ; માણેક લાલ લીલા
મણી, ને સાર અળકે લાલ; કવી કેહે શું વરણ્યું. દવતાઈ
સઘળુ કામ. શીશી રચના તેની લખુ એ રચના એ ઠામ.
દીધ મુઠ્ઠ સઘળા થઈ રહ્યા, એ તે કારણ શુ કહેવાય; અ-
વતાર સફળ સડિતા થયા, એમ કહીને જોતા જાય, જોતા
ચાલા સઉ, ગલી કુંચોને બજાર; બાગ બગીચા રાવડી આ-
બ્યા મેહેલમાં તે ઠાર. રાજકુવરે હુકમ કર્યો, હીરા બાગ ક-
રો તઈયાર; ઉતારો તેમાં રાયને, તેમાં શોભા અપરમ પા-
ર. જાણે કોટી દીપક પ્રજાળીયા, જાણે અળકી હીરાની જોત.
બીજી રચના તેમાં ઘણી ઉદ્દેકાર ઉદ્યોત; જરીનાં બીજાંનાં
તકીયા તાંહાં તેમાં પણ હીરાનાં કામ; ખેસાડ્યા તેમાં રાય-
જી જાણે ઇંદ્ર શોભા તે ઠામ, કુવારા જરી કર્યા ગુલામ
અતર જાંહાં. શહેર ધારા છુટે તહીં, સુગંધ ખેલેકી રહી
તાંહાં; બીજી ખુશખોનો પારજ નર્યા; તરેહ તરેહનાં તેલ
બરી છામ તાંહાં પુષ્પએ યઈ રહી રંગની રેલ. બક્ષ જો-
જન મુક્યાં ઘણાં મેવા ફળ પકવાન, એલચી પાન મુક્યાં
ઘણાં; બરી મુક્યાં તાંહાં પાન. આગતા સ્વાગતાં કીધી ધ-
ણી, કરાબ્યા અમરત અહાર, રાગ રંગ પછે ત્યાં થયા,
ગુણકા નીચે ઠાર, આણુંદ સડિને અતીઘણો ખુશાલી સડિ-
ને એંગ; ગુલબંકાવળી મનમાં ફુખ ધરે, તેનો કહુ મહીમાય.

ઓપાઈ—ગુલબંકાવળી ધરેછે ફુખ, ઉતરી ગયું છે તે-
નું મુખ; એતે શુ કારણ કીરતાર. મારી સઘળી રચના આ
ઠાર, મેહેલ બાગ બગીચા સહી, કોણ ઉચકી લાવ્યું અહી
મરત લોકમાં એ કેમ થયુ, એવું ફુખ કોણે મુજને કર્યું એ
રીખ સીધ મારી સહી કેમ કરીને આવી અહી; માટે કુલ

તણો એ નીશ્ચે ચોર, આ દુખ કેમ કરે ધન ધોર; એ કંઈ પ્રકારે લાવ્યો અહીં, મુજને તો અચરજ સહી. એમ ધણી દુખીયારી તે થઈ, પછે પાંચ પરી તેડી તહી, ગુપ્ત કરી તે સાથે વાત; આ તો મોટો થયો ઉતપાત; સરવસ્ત આપણુ આબું આંચ; એ કારણ શું કેહેવાય, આ દેવતા કેરો કોપ, આપણો દેશ થયો અલોપ; મતા ભંગ થઈ પડી આપ. નથી મુજનો એકે ઉપાય. તમો જાનને જીવો તહી, આપણી વાડી છેકે નહી. ચાર ઘડીમાં લાવો તપાસ, પછી આવો આ વાસ. વચન વીનતાનું મુસ્તક ધર, ગગન મારગે પ્રઆણુ જ કર. ઉડતી વીણા તેને શીવાર, પવન પેહેલાં જાએ તે ઠાર. એવો પરી તણો મહીમાય, ચાર ઘડીમાં પોતા ત્યાં. બંકાવળીના છે જે ધામ; વળી સરવે જાહા છે મુકામ. ફરી વળી તે ચારે પાસ. દીઠી રચના પોહિતી આશ; રતીભાર કાંઈ જોણુ નથી, ધારીને જોયુ સરવથી. તાંહાં નીસા પોતાની કરી; પછી ઉડી ચાલી સુંદરી; ચાર ઘડીમાં આવી તે ઠાર, ગુલબંકાવળીને કર્યો જીહાર; આપણી વાડી મેહેલને બાગ, સરવે અનામત છે તે જાગ; ચારે ખુણે ફરી આવી અમો, ચીંતા મનની તજે તમો; તાંહાંને આંહી અંતર નથી, એ નીશ્ચે વાત સાચી સરવથી; એ પ્રભુ તણી માયાનો તહી પાર કોઈ દેવતાએ રચ્યો આ ઠાર; એવાં વચન સુણી તે ઠાર તારે હરખ પામી અપરમપાર ચરચા જોવા બેઠી તહી હાથ વીનોદ યાએ છે સહી, ધણી ખુશાલી તેને મન, નચીંત થઈ બેઠાં સહુ જન. રાજકુંવરે પછે કાડી વાત. બાગવા શઉના મનની બારાંત.

દોહરા—તારે રાજકુંવર મુખ બોલીઓ સુણીએ રાયજી વાત; હકીકત તમારી કહેા, બાગે મન ઉચાટ; રાજ રીત શી રીતે કરો છો, પ્રજા તણા પ્રતીપાળ; નારી ફરજન તમને સહી, તે કહેા માંડીને વાત; પ્રધાન તમારે ડાહ્યો હશે કોટ-

વાળ હથેતેણી વાર; તે શરવે કહો તમો, પછે અમ કહેશુ
અમ વાત તારે જલદસીંગ પછે બોલીએ, માંબજો રાયજી
વાત એ હકીકત માંડી કહું આતમાં લાવો ખ્યાત.

ચોપાઈ—મુજો રાય અતુર મુજાણુ ખતરીના એ છે શ-
નતાન; રાજ ચલાવું રૂડી પેર, ધણી અલખત છે મારે ઘેર;
પ્રધાન કોટવાળ છે રૂડી રીત, તે ધણા ડાહ્યા છે આત;
ધરમાં તરણી છે એક; તેને પુત્ર ચારે વીવેક; તે પુત્ર અ-
મીર આગળ સહી, તેના ગુણનો પારજ નહી; કામ કહું
કરેછે તરત, નથી લાવતા મનમાં ગરવ.

દોહરા—તારે રાજકુંવર પછે બોલીઆ, કહી તમોએ સ-
તજ વાત; ચાર પુત્ર તમે કહો પણ મેં સાંભળ્યા પાંચત-
મોજે ચાર કહેછો સહી, તે અચરત સરખી વાત; પાંચમો
પુત્ર કહો ક્યાં ગયો. સાચુ કહો વીખ્યાત; જલદસંઘ તારે
બોલીયો, માંબજો રાયજી વાત, પાંચમાની વાત કહેવાની
નથી. તેમાં ધણો ઉતપાત; જન્મ થયો તે પુત્રનો નિશીએ
કર્યો વંચાર; આ પુત્રને જોતાં અંધ થશે, એ અચરત
સરખી વાત, માટે દેશવટો નીચો એ પુત્રને, કહાવ્યો જંગલ
મોજર; વજીર સાથે પરવરયો, રક્ષા કરેણુ સાથ; તારે રા-
જકુંવર બોલીઆ, કેવું હતું તેનું રૂપ; નામ તેનું શું હતું, તે વીક્ષિતા-
રી કહો ભુપ; જલદસંગ તારે બોલીઆ, શું જાણું એનું ના-
મ; વજીરને પછે તેડોઆ, સાચુ કહો આ ઠામ તે વજીર
આવી ઉભો સહી કરનેડી કર્યો પ્રણામ; શું ફરમાવોછા
રાયજી એમ કહીને નમ્યો તે ઠામ, રાજકુંવરે પછે બોળ-
ખ્યો નીશ્યે વજીર કહેવાય, એણે પાળી મોટો કર્યો, એમાં
સંદેહ નવ ધરાય. બણાવ્યો ગણાવ્યો છે મુને કીર્તિ ધણો
ઉપકાર; એમ વીચારી મન વીજે, પુણ્યું સભામોજર, પાં-
ચમો પુત્ર રાજ તણો, તે સોંપ્યો તમને જાણ; તેનાં નામ
કળા ગુણ ચાતુરી. ધારીને કહો મંડાણ; પછે વજીરે માંડી

કહ્યું. જે પુરવે હતી વાત, તે સાંભળીને હરખીયા, ખુશી થયા સહ સાથ, તારે વજરે કહે સહ સાંભળોં કહુ અચરજ એકવાર. પાંચમો પુત્ર જે હતો તેવોછે આ રાજકુમાર, એ કાંતી અતુરાર્હિતે તણી રૂપ રાગને રંગ; મેં નરોક્ષા એની કુરી, પાંચમો પુત્ર એ સંગ; તમારો પુત્રયથી ઓળખ્યા સાચો કહુંછું વાત. મહારાજ એ ખોટી કહેા, વીસ્તારી કહેા વાત.

ઓપાઘ—નીશાની એધાણી સહ મળી, મળ્યા અન્યો-અન્ય પોતે વળી; તમને મળવાને તેડેછે તહીં, વેગે કરીને ચાલ્યો વહી. એવાં વચન શેતકનાં સુખી, ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણી; તે વીનતા તણું ઘણું દુખ, જોવા ચાલ્યા મા પુત્રનું મુખ. વધામણામાં આપ્યા શણગાર, મુખપાલ ઉપર ખેડા તે ઠાર; માતા પુત્રને મળ્યાં તહીં, શોભા જોતાં દીગમુઠ થઈ. રાજકુવર જઈ નમીયો પાય, હુંતો પુત્ર તું મારી માત; દાહુ મુખ ને દુખ ગયું વીસરી, રૂવેરૂવયાં રાણા ઠરી માત પીતાને બીન બ્રાત, કરવા લાગ્યા ગુંજની વાત.

દોહરા—માત પીતા મુખ ભોજાયાં, કુળ તારણ તું તન; પરણાયાએ તુને પદમાણી, વીનતા રૂપ રતન. સંસારતણુ મુખ ભોગવો, ઘણું દુખ પામ્યા રાય; એમ કહીને રોઈ ઘણું, બારે આંખ તેની માય. અરે માતાજી ચોંતા તજે, બે પરણોછું તાર; એનો દાશી તમ તણી, કાહાતો લાવું આ ઠાર. તારે માત પીતા હરખ્યા ઘણું. જોતા ઈછુંછું મુખ દોકરા દેખાડો વહુ મુલને, તોતો જાએ દુખ. સરવે સહ રોજે મળી. એમ કહેછે વારંમવાર; વહુજોવા ઇચ્છે સહ, તે દેખાડો આ ઠાર. રાજકુવર ગમે રહેજમાં, જ્યાં વીનતાનો વાસ; ચરણે લાગી બેઠે ચંતની, સનમુખ ઉઠી બેઠે પાસ. માત પીતા મુજ પાસે આવીયાં, મળવા કુકુંજ પરીવાર; તમને મળવા તેડે તહીં, માટે ચાલો બંને તાર. ચક્ર નાંખીને બેગજે, નવ દેખાડશે કાય; ત્યારે તમને પુછશે, મારા માતપીતાય. હોજલ પડશે શો મુજ આગળે,

તમો ફરજન થયાં આજ; જોજે એસો આવી કરી, મા
ખાપની શી લાજ, તેવારે તમે મુખ ખોલજો, અમારો સ
ફળ અવતાર; તમારા દરસતની ઈછા ધણી, ચરણે નમુ
આ દાર. ગુલામ હમારા ચારછે, અહીં તેને કેમ દેખાડું
મુખ; એવું શીખવીને આવીયા, એકાં માતપીતા સનમુખ.
શણગારે સજીઆવ્યા તહી, મેમુદા લાખી એ નાર; ચક્રનાંખ્યો
ત્યાં દાશીએ, એકી પડદે એ નાર. તારે રાજરાણી બોલીયાં,
તે વેળા તે દાર; હાસ વચન મુખ ખોલીયા, શીદ ધરોછો
લાજ. તમો પુત્ર સમાનછો, આવીને એસો આજ; આ કુ-
ટુંબ મેળોછે સહી, નથી અતરાપી કોઈ અન; માટેઆવો
નીરભે થઈ, એમ બોલ્યા રાણીરાજન.

ઓપાર્થ—ત્યારે લાખી બોલી તહી, તમે કહ્યું તેમાં સં-
દેહ નહી; માતપીતા તણી શીલાજ, પણ એક અચરજ
સંભળાયું આજ. ચારે પુત્ર તમારા સનમુખ, તેને નહીં દે-
ખાડું મુખ; મારા દેશમાં આવ્યા એહ, રમત રમવાઆ-
ણી નેહ. હાર જીતની પાડી હોડ, રમવા માંડ્યું તે ચારે
કોડ; એ સર્વસ હાર્યા મારે ધામ, છેલી બાજીએ થયા
ગુલામ. ખાર વરસ મજૂરી કરી, ચતુર વરજીને હું વરી;
કરજોડી ઉભા મુજ પાસ, માગી રજા આણી ઉલાસ.
ખાર પરસ ગયાં વહી, હવે રજા આપો ઘેર જઈએ સહી;
જાણે દીધું જીવત વાન, લાચાર થઈ બોલ્યા વાણ. માતપીતા
ને મળી ન જઈ, કરજોડી એમ વાણી કહી; ઘણી વીનતી મારી
કરી, પછી ગુલામી ડાગ દીધા સહી. ઝંગા ઝિપરે દીધા સહી,
એ વાતમાં સંદેહ નહીં. નહીતરે બોલાવી પુછો તાત; પછે
માનજો સાચો વાત, જોઈને કહાડી મુકો તમો, તોતો આવીને
મળીએ અમો, એ વાતનું મોટું કુખ; ગુલામને કેમ દેખાડું
મુખ, હથરની આણ એ સાચો વાત. ન માનોતો જીવો
સાક્ષાત, અચરજ પામી સજનને તાત; આતો અચરજ
સરખી વાત, તે ચારેજણ શીરમોદા થયા, નીચું જોઈને

ત્યાં ઉભા રહ્યા, માન ભંગ થયા તેવાર; નીચું જોઈને
 નીસર્યા બાહાર, ભાગો તેહ તણો હંકાર. પછી ચક્રથી ની-
 સર્યા બાહાર, જાણે વીજળી ઉતરો આકાશ; તેથી રૂપ
 ઘણું પ્રકાશ, દેવ રૂપ વેશ ધરી કરી. ગળ્યો નારીત્યાંથી પ-
 રવરી, સાસુ સસરાને લાગી પાય; કરજોડી ઉભીતે જાગ,
 અમો દાશી તમારી આ ઠામ. જે ફરમાવો તે કરીએ
 કામ, રાણીએ કરે મુખ્યો શીશ; અખંડ શોભાગ દીધીઆ-
 શીશ, પદમણી જામાં કોણ માત્ર. ઘણી નાજુક ને ગોર
 ગાત્ર, ત્રપત થયા જોતામાં મન; ઘણી પુશાલી દીધી તે
 દન, રાજરાણીએ આપી રજાય. રાજસભામાં બેઠા રાય,
 પાંચમા પુત્રને પાસે લઈ; પછે મહેલમાં વીનતા ગઈ, શું
 વીત્યુ બાઈ તમારી કાય. તે સઉ વીસ્તારીને કહો આંચ,
 ત્યારે રાજકુવરે સઘળી ત્યાં કીધ; રાજ્યએ સુણી સંરવલીધ,
 વાત સાંભળી અચરજ થયા. પછે રાજ્યએ બોલજ કહ્યા,
 પછે ચારે પુત્રને બોલાવી કરી; ચતુરાઈ બલીતહાં તમકરી;
 ન આપત ફુલ તો ધાતજ થાત, તારે ધસવા પડતે હાથ.

દોહરા—હવે વચન કુંવરનાં સુણી, અચરજ પામ્યા
 મન; ધન ધન તારી બુધને, વળી પરમેશ્વર પ્રસન્ન. તે નામ
 વધાર્યું પુર વિષે, આશીર્વાદ શું થાઈ આજ; તેં કુખ
 વેડ્યું કાય ઉપરે, ને ફુલ લાવ્યો મુજ કાજ. સાખાશ સાખાશ
 સહુ કહે, વરણ અઢારે લોખ; માગી રજને પરવર્યો, સ-
 મીઆ સઉના શોક. પછે જલદ રાજ બોલીયા, પુત્રની
 સાથે વચન; સંરિક્ષતાન આવો તમે, તો હરખે માઈ મન.
 રાજ પાટ આપુ તમને, તેથી રેહેશે મુજ નામ; માટે સાથે
 આવો તમે, એમ બોલ્યા તે ઠામ. ત્યારે રાજકુંવરે વીનતી
 કરી, એમ કેમ થાએ કાજ; તમ છતાં અમે બેશીએ, તો
 થાય ફુજને લાજ. નીત મળવાને આવશું, ને રેહેશું આણે
 ઠામ; એમ કહીને ચરણે નમ્યા. પીતાને રાજકુમારે, જલદ
 રીજ્યો અતી ઘણું; પુત્રનાં સુણી વચન. રજ માગીને

પરવર્યો. પુર વીખે ત્યાં રાજન, ત્યાં નારગોપ નીશાન ગડ-
ગડે; ગગન વીખે ત્યાં જાય, પુર વળાવી પરવર્યો. આણંદ
અંગ ન માય, રાજપાટ રાજ્ય છુ કરે; કુંવર રહ્યા તે ઠાર,
એ વાત રહી એટલે. વળી બંકાવળી શું કરેછે વીચાર,
ચરચા તેણે સઘળી જોઈ; લીધો સઘળો પાર, ધનધનછે
એ તરને. એમ મનમાં કરો વીચાર, એવાં પ્રાકરમ એણે
કર્યાં; તે કરી ન શકે કોય, મરતજોકનું માનવી. ઈંદ્ર સ-
રખી કાય, ચતુરાઈના કાંઈ પાર નથી; એવી જોડી નથી
જુગ માય, વરત બંગ માઈ કુંડું. એણે જાણ્યો માહારો
હાય. વળી વીંટી મારી હરી ગયો; ધન ધન એની જત,
માટે એ તરને હું વડ. દેવા નથી સંસાર, એમ વીચારી
મન વીખે; કાગળ લખ્યો તે ઠાર, વીંટી રાજકુવર તણી.
ધાલી ગયો હતો જે હાય, બંને વાનાં મોકલ્યા; સંમેદ પરીના
સાય, આ આપી કરી આપો તમો. રાજકુંવર છે જ્યાં,
પ્રતી ઉતર લખાવી કરિ, આવજો હુંહું હહાં.

ચોપાઈ—એમ કહી ચાલી તેણીવાર, જ્યાં પોતાનો
હુતો ઠરાય; જીવ રહ્યો રાજનની પાસ, ક્યારે પોહોચશે મ-
નની આશ. દાશીને સોંપી ગઈ કામ, તે તો ગઈ રાજને
ધામ; વીંટી કાગળ આપ્યો તહીં, એકાંત જગ એકા છે
સહી. અચરજ પામ્યો મનમોઝાર, વીંટી દીઠી પોતાની તે
પાસ; તારે યુજબંકાવજી સાંભળી તહીં, તેના કરમાં ધા-
લીતી લઈ. નખ શીખથી હરખું અંગ, મોહ પામ્યો થયો
મન બંગ; વીંટી જોઈને બાકુળ થયો, તે વીનતા પ્રત્યે
બોલજ કહો. કોણે મોકલી તુજને નાર, ક્યાંથી કામળ લાવી
આ ઠાર; તારે તેણે જોડ્યા હાય, પ્રતી ઉતર કર્યા તે
સાય. યુજબંકાવજી પરીનું નામ, તેણે મોકલી આણેઃકામ,
વીંટી નીશાની તમો લીજોએ; આ કાગળનો ઉતર દીજોએ,
એવાં વચન વીનતાનાં સુણી. ખુશાલી મનમાં વાધી બહુ,

(૯૫)

કાગળ લઈ રહીયા શું ધરી, વાંચવા માંડ્યો હેતજ કરી.
 દોહરા—પ્રતી ઉતર પાછો લખ્યો, એ સઘળી સાચી
 વાત; કુલ લીધું તળાવથી, જોયો જાગ સાક્ષાત. સાતમે
 મહેલ હુંતો ચડ્યો, ત્યાં દીકી તમને નાર; પગથી તે શીખા
 સુધી, મેં શોભા જોઈ અપાર. નીદ્રા વશ તું તારણી, મેં
 નીરખી તારી કાય; મોહ જાણ વાળું સહી, મારા રહીયા
 માંજ. આશકનું ચાલે નહી, હાથ કરે લગાર; દીન નહી
 રાજ તેહનું, તો મારી નંખાવે તે ઠાર. કદાપી માહામુક
 રીજીએ, જાપસે તનમન ધન; નમીસીત આગળ ધરે, કરે
 તે મન પ્રસન. એ પ્રમાણે એ વાતમાં, નીચે કરે એ વાર;
 વીંટી બદલી મેં તજ્યો, તરત તમારો ઠાર. જે મહામુખ
 રીજીએ, મનમાં તો કરશે ભેદ અપાર; જમીન ફોડીને પ-
 રવરે, નવ ડરે લગાર. એ વખત ત્યાં આવોયા, ધણી
 ચતુરાઈનું કામ; હવે એ સેહેલું નથી મુશ્કેલ છે આ
 કામ. કીરપા દ્રષ્ટિ હશે તમ તણી, લખીત પદારથ હાય;
 તોતો મળશું એકઠાં; તેને કળી ન શકે કોય, એમ લખીને
 પત્ર આપ્યું તહીં. સમેદ પરીને હાય, ગગને તે ઢીડી ગઈ
 ચાલી પોતાની સાથ, પછી બંકાવલી કને ગઈ. ચરણે
 નાખ્યું શીશ, કાગળ મુખ આગળ ધરો; તેવેળા તે દીશ,
 પ્રસન થઈ તે મનમાં ધણી. ઉમેદ બાપ્યો મન, ઉકેલડીને
 વાંચીયો હરખ ધરીને મન; પ્રતી ઉતર વાંચી કરી, પ્રસન
 થઈ ધણી નાર. ધન એ પુરૂષની ચાતુરી, ધન ધન મુજ
 અવતાર; તે નરને તેડું અહી, ખત્રીસ લક્ષણ મુજ જોડ.
 પરણીને થાવું પ્રેમદા, તો પોચે મનના કોડ; આશકનું ચાલે
 નહી, માથુક આગળ લગાર. માટે વીંટી મુકી ગયો, ધન
 ધન રાજકુમાર; તેડાવું તે નરને, રશીક રહીઆણું મુખ;
 હવે જોવું એનું પારખુ, તેડીને ભાગવીશ મુખ.

ઓપાઈ—હેવું મન વીચારી કરી, સાહેલી સાથે વાણી

ઝોઝરી; ઝોઝાલાને લાવો ઝહીં, તેથી કામ થવાનું સહી.
 મુણી વચન ગઈ તે દાસ, આવી ઝોઝા કેરી પાસ;
 મુખ થકી તેણે વાણી કહી. ગુલઅંકાવલી તેડેછે તહીં. માટે
 ઝાઝો મારી સાથ; ઝેવી મુખથી કહીને વાત, ઝોઝા
 ધુજવા લાગી મન. કાંઈ આખું શીર વીધન, મનમાં હિમત
 બહુ ધરી; ચાલી સાહેલી સાથે પરવરી, ગઈ બાગમાં
 વીનતા પાસ. એક ઝોઝાલાને બીજી દાસ, રૂદન કરતાં
 દીઠી નાર; મુખ ઉતરી ગયું તે વાર, શું દુખ તમને થયું
 છે માત. મુજને કહેને સાચી વાત, જે ફરમાવો તે કી-
 જીએ. હુકમ તમારો શીર લીજીએ, શી વાતનું તમને દુખ;
 વીસ્તારીને કહેને મુખ, ત્યારે અંકાવલીએ વાણી ઝોઝરી.
 તેં મુજને દુખીઆરો કરી, રૂવેરૂવેથી બહુધું ઝમો; તે
 વહની સજગાવી તમો, જમાવ કરીને રાખ્યો પાસ. તે
 નરને લઈ આવો આ વાસ, તનમન તે માહારા પ્રાણ.
 તેને વીજીએ દુખીઆરો જાણ, તે નરની મુજને વહની થઈ
 એમ અંકાવલી બોલી તહીં, ભાગવું તે નરની કાય. ત્યારે
 હૃદયું શીતળ થાય, તે ઉપર જાય સંઘળ દુખ; શું વીસ્તારી
 ને કહીએ મુખ, દુખ તમે તમે મનથી આજ. લાવું ચાર
 ધડીમાં રાજ, એવું કહી ઝોઝા ગઈ; મન વેગે જઈ
 ઉભી રહી, વાયુ રૂપ તેને શીવાર. જઈ કરી ઉભી તે ઠાર,
 રાજકુંવરનું હરખું મન; ચરણે નમી બોલ્યો વચન, મા-
 તાજ પધાર્યા તમો. પ્રસન થયા છઈએ ઝમો, ત્યારે હથી
 ઝોઝા બોલી વાણ. ખુશાલી લાવી અતુર મુજાણ, પુરવ
 જનમનું તાંડ પૂન્ય; અંકાવલી તુજ ઉપર થઈ પ્રસન, ત-
 નમનથી બજેછે તુને. તેડવા કારણ મોકલ્યાછે મુને, ને-
 વનાં પાણી મોભે જશે; વીનતા તો તારી થશે, રાજકુંવર
 તો થયો રજીઆત. એ તુજ પરતાપે મારી માત, ગગન
 મારગે ચાલી ગઈ; ત્યાંતો વાત વીપરીત થઈ, તેની માતાએ
 જાણ્યું સહી, તે મળવાને આવી તહીં.

ચોપાદ—પુત્રી પાસે તે જઈ કરી, તે બોલી મુખથી
 વાણ; ઘણા દીવસ તું દીકરી, તું ક્યાંથી આવી જાણ; મુ-
 મો બાગ તમારો થયો, મેં સાંભળી એવી વાત, તે કારણ
 આવી અહીં, શાઓ કેહેને વાત; ક્યાં ગઈતી તું દીકરી મુ-
 કીને આ હામ. લંછન લાગે કુળને તે કીધું એવું કામ; મ-
 રત લોકનું માનવી, તે ઉપર થઈ રજીઆત; તું ગઈ વ-
 સ્તીમાં તારણી મેં એવી સાંભળી વાત, કુળને કલંક લગા
 ડવા તું અવતરી મારે પેઠ; ધીક અવતાર તે તાહરો, માહરે
 જણતર ઉચું વેદ. આપણ અપછરા ઈંદ્રની ગાંધરવ લોક
 અવતાર; માનવકથા લેખામાં નહી તે નવ કરચો મન વી-
 ચાર; એમ કહણ વચન ઘણાં કહ્યાં તે સરવે સાંભળ્યાં
 કાંત, હુંતો કાંઈ નથી જાણતી કોઈ પુરુશની વાત; પછે મુ-
 ખથી આચરી. માતાને દઈ માન જીકું આજ મુકો મને તો
 હું કરીશ દેહની ધાત; જીવને કરાર હતો નહી. નવ ગમ્યું
 આ હાર. રમવા કારણ હું પરવરી; સાહેલી સાથે બાહાર,
 જીકું તોહિમત મુકો મને; એમ કહી બરેયાં લોચન. તારે સં-
 દેહ બાગ્યો મન તણો, હરખિ પોતે મન. એમ કરતાં નીશા
 પડી રહી તે પુત્રિ પાસ, અબોલા લાવી તે સમ તેને પાસે
 તેડી દાસ, મુખ થકી તેને કહ્યું લાવી રાજકુમાર; અરજ
 કરો જઈ માહરી, એમ કેહેરાવ્યું તે હાર. તારે સાનમાં સ-
 મજવી કરી, આઓ મનનો માન્યો આ હાર. અંકાવળી-
 એ ઈશ્વરત કરી, ઉતારો બાગ મોજર, એકાંત જગા તાંછે
 સહી. તાંહાં શોભા કહી નવ જય; તાંહાં મુકામ આપો રાયને
 અબોલા થઈ વીદાય. એમ કરતાં રજની પોહિર થઈ, સુતી
 તેની માત. અંકાવળી ઉઠી પછે, આણુંદ અંગ ન માય.

ચોપાદ—ઉન્નદ વાધ્યો અપરમપાર, સન્ધ્યા અંગે સોજા
 શણગાર; દીવ વચ્ચે અંગ ઉપર ધરી, મદભરી આલી સુ-
 દરી. તેના રૂપને કોણ જ કળે, જાણે જોત સુરજમાં બળે;
 જાણે ઝળકી રહી જોત, ઉદકાર થયો ઉદ્યોત. રાજકુંવર બેઠો

ત્યાં સહી, રમઝમ કરતી આવી તહોં: દ્રષ્ટે દ્રષ્ટ મળી
 જોડલે, કુંવર મોહ પામ્યો તેટલે વાગ્યાં તેને મોહનાં બાણ,
 પડ્યા પ્રથવી વશ થઇને પ્રાણ; બંકાવળી ત્યાં અચરજ થ-
 ઈ, નારી રૂપથી શુધના રહી. જોળામાં લધું શીશ, વાયુઢોળે
 તે દીશ; અમરધુ દ્રષ્ટી જુએ તે નાર. સીતળ થયા પછે તે-
 ની વાર કામદેવ સરીખો દેહ, દીઠી એને ઉપનો નેહ, જાણે
 ઇંદ્ર તણો અવતાર, જોતામાં થઈ અચરત તે ઠાગ; કુખ
 સઘળું જોતામા ગયું. વીહવળ મન વીનતાનું થયું જોળામાં
 થી ઉઠ્યો જોડલે, વીનતા ચરણે નમી તેટલે દ્રષ્ટે દ્રષ્ટી અ-
 ન્યો અન મળી; ગયાં ચીત બનોના ગળી. કહે બંકાવળી હ-
 શીને વચન, સાંભળો રાજવંશીના તન; ભલે પધારવા
 આણે ઠામ; હવે માન્યું છે માફ મન; વીઠી મારી બદલી અ-
 હોં. તે દીવસની નીદ્રાવળી થઈ, અમોહાને મોકલી અમો,
 તે શાધીને લાવી તમો માહારા હૃષ્ઠાકેરા હાર પરમચરથી
 અદકા આ ઠાર. અવર પુરૂષ બીજો સંસાર, બ્રાત તાત
 સરખા નીરધાર; એમ કહીને કીધું હાથ, ત્યારે કર બ્રાહ્મીને
 લીધી પાસ; બાથમાં ઘાલી તે ઠાર. ગાંધરવ વીનાહ કર્યો
 તે વાર; પછે એક એકનાં પ્રેમ છુટ્યાં સહી, ચુંબન વીનોદ
 કરેછે તહોં એક એકનું મનકુ ગયું છે મળી; પોહિતી બેઠના
 મનની રળી. ભોગ વીલાસ કરે નર નાર; સુખ પામ્યાં બનો
 તે ઠાર, સુખ સજ્યા ઉપર સુતાં બેઠ સાથ; એક એકને
 બીડી બુજ બાથ નીંદ્રાવશ કાયા બેઠની થઈ; તન તણી
 શુધ નવ રહી, મધનીશા ગઈછે રાત, જાગી ઉઠી તેના માત,
 પ્રુખ પીમળપે નીકળી બાહાર; આવી સુતાં જ્યાં નરને નાર;
 દ્રષ્ટે જોયું સુતાં નરને નાર કલેજુ દાણુ અપરમપાર. પછે
 મન વીચારી કરી ત્યાં શું કરેછે સુંદરી.

દોહરા—દ્રષ્ટે દીઠી માનવી, સુતો પુત્રીની સંગ. દ્રષ્ટે દે-
 ખી નય શકે, જવાળા લાગી અંગ; જાત્રી પગને ખેંચીએ
 ઉરાડી દીધો આકાશ; જાણે ગોફળુ ફરવ્યો, તે સીતે તે ઠાર.

અંકાવળીને આત્રી તહીં, મારા તમાચા દસવીસ; લઈ ચાલી
 પોતાના શેહેરમાં, સ્વરગ પુરી તે દીશ, ગાંધરવ નામ પી-
 તા સહી, પોતાનો ભરથાર; હકીકત માંડી કહી, પુત્રીના તે-
 ણી વાર; ક્રોધ કરયા કાયા વીંચે, કેદ કરી તે ઠાર. કેદમાં
 રાખી કામની, પણ નરનું ના મુકે નામ; ઘડી પત્રકના વી-
 સરે જુરે રાતને દન. આવ જળ નીદ્રા તજી, કરે ઘણું કલ-
 પાંત; હોલે દોલ તેનું થયું, તજ્યાં સંઘનાં સુખ, રાજકુવર
 નવ વીસરે. લહે લાગી તે મુખ. સોળે શણગાર તેણે સગ્ન્યા,
 વીલાપ કરે અપાર. એ હોંશ થઈ અવની પડી, વળી મુ-
 ખે કરે પોકાર; દાશીએ જાહેર કર્યું તેના કુખની વાત; તે
 નરના વીંચેગથી, કરેછે દેહની ધાત ખાત પાત સરવે તજી
 રૂદન કરેછે અપરમપાર. ત્યારે માત પીતા ઘણું કોપીયા,
 ખેડી જડી પગ મોજાર. ગળામાં તોગ ધાવ્યું વળી ખાંધી
 યંબ સુગંધણ, કુળને કલંક લગાડીયું. ધીક ધીક જીવતરે ની-
 રવાણ; ધીકારે પડ્યો તુજ રૂપને, ધીકારે પડ્યો તુજ અ-
 વતારે ધીકારે પડી તુજ આતુરી, તેના કુળ ભોળીયું આઠાર.
 નકટ થઈ નથી લાજતી, હજી તે વાતના ખ્યાલ; હત્યા ભા-
 ગો નવડર આણીશ તારો કાળ; ડાહ્યાપણ રૂપને આતુરી,
 તેમાં ઉઠી આગ. કેમ ન મુઠ તું દીકરી, લખવ્યું માંડે
 કુળ; એમ કહીને કેદ કરી, કાંઈ નવ ચાલ્યું તે નાર. હવે
 રાજકુવરને નાંખીયો તેનો કહું વિસ્તાર.

ચોપાદ—ક્રોધ કરી ફૂંક્યો તેણીવાર, જાણે ગોફણ ફેરવી
 તેણી વાર; સમુદ્ર મધે પડીયો જઈ, ગયા તણ જનજન
 ત્યાંથી સહી. પ્રભુની માયા અપરમપાર, અચાવી લીધી
 તેણીવાર; આવરદાની દોરી લાંબી સહી, તે કોઈથી તોડાએ
 નહી. સમુદ્રે છોળ મારી તે ઠાર, કાઢી નાખીયો જળથી
 ખાંદાર; સવા પોહારે થયો સાવધાન, આંખ ઉઘાડી જોયું
 તે ઠાર. જીવે તો દરીયાના નીર, એક તરફ ઝાડી ગંભીર;
 વીચાર્યું પોતાને મન, જાણીત વાત થઈ તે દીન. હવે

આશા જીવ્યા તણી નથી, એમ વીચાર્યું મનમાં કથી; કરમે કીધું ભાગવશે દેહ, એ વાતમાં નહીં સંદેહ. એમ મનમાં વીચારી કરી, ત્યાંથી ચાલ્યો હીમત ધરી; એક કોશ ગયો જોડેલે, વાડી એક દીઠી તેટલે. ઘણી ખુશાલી મનમાં થઈ, અમરત ફળ વળતી દીઠાં તહીં; એમ વીચારી પેઠો તે માંહ, અચરત સરખુ દીકું તાંહ. જાણે માણસ અપરમપાર, તુટી પડ્યા ધરણીમોઝાર; વજરથી કઠણ કીધું મન, હીમત રાખીને રાજન. મારી ઠોકરને ચાલ્યો જાય, હીમત રાખી મનડા માંહ; વળી કોસ મુકી તે જાય, ત્યાં દીઠો એક બીજી બાગ. ઘડા જેવડા દીઠા અનાર, તેની શોભાનો નહીં પાર; ફળ મધે અનારનાં ઝાડ, બીજી ઝાડી બારે અરાઠ. રાજકુંવરનું હરખ્યું મન, એક ફળ તોડ્યું તે દીન; ચોખ્યું ફળ તેનીવાર, નીકળ્યાં જનાવર અપરમપાર. ઉડવાને લાગ્યાં ચોપાસ, તહાં શોભા તણો અનસ; નેવડા તણો કાંઈ પારજ નથી, કુલે કુલ શું કહું કથી. શીતળ નીર સરોવરે સાર. અમરત સરખુ તેમાં નીર; આશપાશ દ. રયાનાં નીર, તે મધે રચના દીઠી તે તીર. પીધું નીર ફળ આઘાં લઈ, પછે મનથી વીચાર્યું તહીં.

દોહરા—ફળ જળ મળ્યા સહી, મુખ્ય પામ્યો તે રાય; કુદરતનો એજ દીઠો સહી; અકળીત કળ્યો નવ જાય. ચારે દીશાએ દરીઆનાં નીર, નવ જવાનો ઠાર; ક્યારે વસ્તી દેખ્યું, ક્યારે આવશે કુખનો પાર. વાહાણ તણો રસ્તો નથી, એ અલોકીક છે ઠાર; માટે હીમત હારવી નહી, એમ મન કીધો વીચાર. જ્યાં કાષ્ટ પડ્યાંછે અતીઘણાં, ત્રાપો બાંધ્યો ત્યાં; મુક્યો સમુદ્રમાં તેહને, જેમ હરી કરે તેમ થાય. એકવાર મરવું સહી, લખીત હશે તે થાય; આવરદા હશે સહી; તોતો પામીશું પાર, એમ કહી બેઠો સહી. અંદેશા કરતો જાય, પડ્યો તે છોળમાં જાણ; ત્રાપો તેણી વાર, મડા ગાંઠ જઈ વળગી પડ્યો. આવો તે અરણ્ય

માંઘ, દરીઆએ જોગ મારી કરી; કાહાડી નાંખ્યો પેલે પાર,
રેત ઉપર ઠરીયો જઈ. એ કુવરે તેણે ઠાર, સાતા થઈને
ચાલીઓ; હોમત રાખીને મન, નીશા પડી તેને સન્ન.
મહા બયાનકદે વન, વાઘ વર ઘણાં તહીં; શબ્દ કરે ઓ-
પાસ, ઘણી ઝાડી વીકટ તહીં. અનેક જનાવરનો વાસ, તે
ઠામે ધીરજ નવ રહી; ઘરજવા લાગ્યાં હાડ, ચતુરે કીધી
ચાતુરી. ચડી ખેઠો એક ઝાડ, મધ નીશા એમ કરતાં ગઈ;
થયું અજવાળું ઉઘોત, જાણે દીવશ ઉગીઓ. બાનું કેરી
જોત, જાણે મધ્યાન થયા સહી; તેવું થયું તે જાણ, રાય
તો અચરત પામીઓ, એટલે દીઠો એક નાગ, તેને માથે
મણી સહી; તે તણે ઉજેસ, ખરો મધ્યાન જાણે થયા. તે
જોજન એક કરતું એદશ, ત્યાં ઝાડ હેઠળ આવી ઈંધા; મુકયું
મણી તે ઠાર, પછે ચારો કરવા પરવર્યો, મછનો કરવા અહાર.

ઓપાઈ—મછ તણે તેણે કીધો અહાર, તરપત થયો તે
વાર; પાછો ફરતે આવ્યો સહી, જ્યાં મણી મુકયું તહીં.
પાછું ચડાવી લીધું શીશ, સજી કામ ચાલ્યો તે દીશ; મણીના
તેજથી મછ નાશી જાય, મોટે મણી મુકીને જાયને.
રાજકુવરે જોયો તે ખ્યાલ, એમ કરતાં થયો પ્રાતઃસકાળ;
કુંદમુજને કીધો અહાર, પાછો ચડી ખેઠો તે ઠાર. પછે કા-
દવનો એક પીડો કરી, જઈ ખેઠો તે ઝાડે ચડી; વીત્યો દીનને
રજની પડી, આવી નાગ પોહાવ્યો તે ઘડી. મધ નીશાની
વેળા થઈ, તે સન્ન નાગ આવ્યો તહીં; જાણે સુરજ થયો
પ્રકાશ, આવ્યો નાગ તે વૃક્ષની પાસ. મુકયું મણી નવ લાગી
વાર, ચાલ્યો મછનો કરવા અહાર; દરિયા કોઠે પહોંચ્યો
જેટલે, ઉપરથી કાદવ નાખ્યો તેટલે. મણી હતુ તે ઠંકાઈ
ગયું, અંધકાર તે વેળા થયું; ગતી ભંગ તે નાગની થઈ,
પડી કાળ શુદ્ધી નવ રહી. આંખે અંધ થયો તે વાર, મણી
વિના ન સુઝે લગાર; પછાડા મારે ક્રોધજ કરી, ગયા પ્રા-
ણ તેના નીસરી. એમ કરતાં તે રજની ગઈ, નાગતો પાછા

આઓ નહિ; રાજકુંવરે કર્યો વીચાર, હેઠો ઉતર્યો તેણી
 વાર. મરતીકા ખણીને કહાડ્યું મણી, તે તણી જાનાછે
 ધણી; જતન કરીને ત્યાંથી લાખ, ત્યાંથી પંથ કર્યોછે શીખ.
 કોય એક તે સાલ્યો વહો, નાગ મુખ્યો દોઢા તહી; ગુણ ગો-
 સીગળ તેને થાઉ, એની દેહને દાગ દેઈને જાઉ. એમ
 વીચાર્યું તે દાર. ઘાસ તણો કંધો અંધાર; તે મધે ધ-
 રીઓ નાગ. રાજકુંવરે પછે દીપ્તિ દાગ. તાર પછે તે સાલ્યો
 વીર, મન મધે ખહુ રાખી ધીર; એક તરફ ઝાડી ગંભીર,
 એક તરફ દરિયાનાં નીર. પાહાડ પરવત ધણી ગુફાય, જખ
 ન્નેળ ધણી છે ત્યાં; તે મધે ઉતરે ને ચડે, મરણ થકી
 તેનો નવ ડરે. વાઘ વડ વનચરને સરખ, માટી ફાળ દેતા
 અજગર; ધણુ ભયાનક વન જાણ, કાયર નરતો છાંડે પ્રાણ.
 તે મધે તો સાલ્યો જાય, વજર કલેશુ કરીને રાય.

દોહરા—નીચાં પડી તેને સમે, હીમત નવ રહી મન;
 વીશરામ કર્યો જઈ ઝાડપર, તેણે સમે રાજન. તે ઉપર
 મેહેલ હતો, એક મેનાનો સાર; અચ્ચાં ચાર છે તેહમાં,
 પાંચમી મેનાં તાર. તે જનાવર નથી જાણતાં, જે ઉપર
 છે માનવી જન; ધટીકા એક રજની ગઈ. તારે અચ્ચાં
 બોલ્યાં વચન. માતાજી કહેા કાંઈ વારતા, વાકેફ કરોની
 આજ; હવે અમે મોટાં થયાં, જશુ ચરવા કાજ;
 આ જંગલની વારતા, માંડીને કહેા વાત. કઈ દીશાએ
 જઈએ અમો, ચરવા કારણ માત; એવાં વચન પુતનાં
 મુણી, મનમાં થઈ રજીયાત. પ્રસન્ન થઈ તે ઓચરી, પુ-
 તની સાથે વાત; ઉતર દીશા બણી પહાડછે, ઘઠાંથી એક
 જોજન. હીરો તણો એ છે સહી, તે ઉપર શરોચર સાર;
 તેની પાસે એક ઝાડ છે, તેના ગુણનો નહિ પાર. તમ
 આગળ તો હું કહું, ઝાડ તણો ગુણ જેહ; સાંભળ સુત
 ચીતે કરી, માંડને કહું નેહ. પ્રથમ ગુણ કહું પાનનો, વા-
 ય્યા હોય શરીરે ધાય; પાંદડાં તેપર મુકતાં, તરત રૂઝાઈ

જાગ. કૃષ્ણ બાંધે કમર વિશે, તે ઉડ ગગન મોજાર; સો
જોજન જાએ સહી, એમ પળમાં નીરધાર. ડાંડી તણી
જે લાકડી, મારે વજરની માંય; કડકા થઈ આવની પડે,
તે વેળા તે માંય. છાલ તણી ટોપી કરે, ધરે શીર આણી
નેહ; સરગ મૃત્યુ પાતાળ કરે, પણ કોઈ નવ દેખે દેહ. એવા
ગુણછે ઝાડના, હૃદયમાં હીરા લાલ; પણ ત્ય કોઈ જઈ
શકતુ નથી, ત્યાં નાગછે વિકરાળ; ત્યાં રહને તે કરે, ઝાડ
પાહાડની જાણ. પશુ પ્રાણી કે માનવી, જાય તેના લે પ્રાણ.

ચોપાઈ—માટે પુત્ર જશે નહિ, એવી મેનાએ વાણી
કહો; બાકી ગમે ત્યાં કરજો તન, ત્યાં જશે તો થાશે વિધન.
એવાં વચન મેનાનાં સુણા, વળી બચ્યાં એ વાણી બાણી;
નવ જોઈએ આપણ ને ગરથ, નથી ઝાડ તણા કાંઈ અ-
રથ. જે જાય તે જીવે નહિ, સરપ તેને ડસે તહ; તે સરપ
ને જીતનાર, માનવ નામે આવે તે ઠાર. જાવે ઝાડ પાડ
ને ઠામ, શીઘ્ર કરે પોતાનાં કામ; એક એકના માથાનો સહી,
પરમેશ્વરે ઘડ્યા હશે તહી. પરમેશ્વરે રચના કરી, નરતમ
વસ્તુ પ્રયત્નોપર ધરી; તે સહ માનવી કેરાં કાજ, એ વા-
તમાં જો સંદેહ. કોઈ બચ્યો લક્ષણો હશે તે જશે, આહંકાર
નાગ તણા બાજશે; આપણને તેનું નય કાંઈ કામ, સેજ
વાત પુછું આ ઠામ. તારે વળી ખેલી મેના વાત, સાચો
કુહુંધું મનની સાક્ષાત; કોઈ માનવી આવશે આ ઠામ, બ-
ચીય તક્ષણ રહ ધામ. હીમત રાખી જશે એ ઠામ, તો તો
થાશે તેનું કામ; એક ઉપાયથી જીતે નાગ, તે તમ આ-
ગળ કુહુંધું આજ. તે પાહાડ નીચે કોતરું સહી, એક રૂચી
તપ કરેછે તહી; તેના જઘને સ્તુતી કરે, તારે રૂચા વાણી
ઓચરે. મસ્તક ઉપર હાથ મુકે જિટલે, કામ તેનું શીઘ્ર
થાય તેટલે; એવી વાત મેનાએ કરી, રાજકુંવરે મનમાં
ધરી. વીતી રાતને ઉગ્યો દન, રાજકુંવરનું હરખું મન; તે
પાહાડ ઝાહાડ જઘને જોઈ, મારા મનના સંદેહ ખોળે મોત

પોતાનું મુઠીમાં લઈ, ઉતર દશ બાણી આલ્યો વહી; ફરથી
પા'ડ દીઠો જોડે, નિશ્ચે વાત થઈ તેટલે. એકવાર મરવું સહી,
પાછું ડગલું ભરવું નહિ; એવી મનમાં રાખી ધીર, જીડાણમાં
ઉતરીયો વીર. પોતે મનમાં કર્યો વિચાર, હું ક્યાં આઘો છું આણે ઠાર.

દોહરા—આ જગા ઉપર મને લાવીયા, લખ્યા લેખ મુજ
શીશ; અન જળ મળે નહિ, કરતા શ્રી જુગદીશ. જનમ
ખધો ભમતો ગયો, વન વગડાની માંહ; ઠરી ઠામ ખેડો નહિ,
ધીક પડ્યો મુજ કાય. એ રચના પણ જોવી સહી, અદ-
ભુત સરખી વાત; મેનાની વાત સાચી પડી, ભાગી મનની
ભરાંત. એવું મન ધારી કરી, પાસે ગયો તે વીર; ધણો
વરધ રૂશીને જોઈ, ચરણે નામ્યું શીશ. સ્તુતિ ત્યાં કીધી
ધણી; તલસવા લાગ્યો પાય, તરણ દિવસે રૂશી જાગીયા.
સમાધી ઉતરી ત્યાં, આંખ ઉઘાડી જોયું સહી; ત્યાં દીઠો
માનવ જન, સારે રાજકુંવર જઈ ચરણે નમ્યો. સ્તુતિ કરી
તે દીન, કર્ણેડી ઉભી રહ્યો; સારે ખાધ્યા રૂશી રાય, જાઓ
કામ તમારું નિશ્ચે થશે. એમ કરીને રહ્યા તે ઠામ, પા-
હાડ ઉપર ચડ્યો સહી; હીમત રાખીને મન, જોતાં જોતાં
આત્મીઓ. ધીરજ ધરી રાજન, દીઠી રચના તે પાહાડની;
હીરા જોત અપાર, ચડ્યો છેક ઉપર લગી. ત્યાં દીકું ત-
ળાવને ઝાડ, નીશાની સાચી મળી; સઘળી તે ઠાર, પાંદડાં
ને ફળ આપ્યાં તહીં. કાલુએ ન લાગી વાર, નજીક જઈ
પહોંચ્યો તહીં; દીઠો નાગ વિકરાળ, દીઠો માનવી તેને તહીં.
રાજકુંવર તેની વાર, ઝાડ ઉપર ચડ્યો સહી; ફળ આપ્યાં
તેનાં સાર, મેનાંનાં વચન સાચાં મળ્યા. સંદેહ નહિ લગાર,
છાલ કાઢી કહાડી ટોપી કરી; તે ધરી પોતાને શીશ, માગી
લીધી એક જોડીકા, પછે તળ્યો ઠામ તે દીશ.

ઓપાઈ—મન મધે કરો વિચાર, નાગ મણી મુજ પાસે
સાર; કોઈ મળશે તો લેશે સહી, એને રાખુ જતને અહીં.
ચીરી જાંગ નવ લાગો વાર, તે મધે ધાલ્યું તે ઠાર; ઉપર

પાંદડું મુક્યુ લઈ, તરત ઘા રૂઝાયો તહીં. પ્રસન થયો પો-
તાને મન, વળી આગળ ચાલીઓ રાજન; મોટો ગુણ ટો-
પીમાં સહી, કોઈ દ્રષ્ટીએ દેખે નહિ. નીરભે થયો પોતાને
મન, જોતાં ચાલ્યો ઝાઝાં વન; અમુલ્ય વસ્તુ આવી મુજ
પાશ, તેથી મન થયુ હુલાસ. પણ લખ્યા લેખ ટળવાના
નથી, ભવિષિ વાત સાચી સરવથી. તે કોઈથી ટાળ્યા નવ
જાય, એમ મન વિચારે રાય; પાહાડ મુકી ચાલ્યો જેટલે,
એક કહિતક વાત થઈ તેટલે. દીકુ એક તળાવ રસાળ,
આરથપાહાણની ફરતી પાળ; ઘણુ નીરમળ છે તેનું નીર,
આશપાશ શોભિછે તીર. તે મધે મેવા ફળે અપાર, જોતાં
ત્રપત થયો તે ઠાર; ચાર ઘડી બેઠો રાજન, બેઠો બેઠો વિ-
ચારે મન. ગરદ થઈછે મારો કાય, વળી જળમાં નાહાવું
આંચ; એવો મનમાં કર્યો વિચાર; લઈ મુક્યો સામાન
તે ઠાર, તે મધે પડીઓ જઈ. ફરતી ખ્યાલ એક તેમાં
થઈ, ડાકી મારી જેટલે; વર કીટી નારી થઈ તેટલે, ધન
પરમેશ્વરે તારી ગતી. કો પાર ના પામે રતી, મેં શું કરમ
કર્યુ કીરતાર; નર ટાળીને કીધી નાર, અવતાર મારો મિ-
થ્યા થયો. સરવ મનોરથ મનમાં રહ્યો, નવ પોહિચી મન-
માની આશ; છેક થઈ બેઠો નીરાશ, ધીક ધીક મુજ પાપી
પ્રાણ. શું બેઠોછે ઘટ માંહે જાણ, હવે જીવવું તે ધીકાર;
નીકળ પ્રાણ આણી વાર, છેક હીમત હાર્યો રાજન. છાતી
ફાટતે કરે રૂદન, એક જલ્દે સાંભળ્યો સાદ; તે પામ્યો ઘણું
હુલાસ, તે આવીને શું કરે; વિચાર તે સંભળાવું આણીવાર.

દોહરા—ધસી કરીને આવિયો, શબ્દ સુણી તે ઠાર;
રૂપવંતો દીઠી તે કામની, શોભા અપરમપાર. મુખ કમળ
સરીખડું, ભર ભકુટી ધનુશ કમાન; ઉદર ધુઆર અતિ
આપતો, વસે તરંગી સમાન. ઘણી કોમળ તે કામની, ઉ-
પવશીની જોડ; દ્રષ્ટે દીઠી કામની, પહોંચ્યા જલ્દના કોડ.
આસે જઈ ઉબો રહે. મુખે જોલ્યો વાણ, કોણ તણી તું

દિકરી, દીસે ચતુર સુજાણ. આ જંગલમાં એકલી. કેમ કરે
રૂઢન. સાચી વાત મુખથી કોહો સગ્યાં સહોદર જન. ચ-
તુરાઈ મનમાં ધરી ફેરવી વાત તે ઠાર. તુજ ખોળે તો શીશ-
છે, તારે ગમેતો માર; ત્યારે જક્ષ બણો હરખાયા, જળ છાં-
ટ્યું પોતે નર; મંતરી કરી વાંદાં છાટીયું ફરી રૂપ થયું તે વીર.

ઓપાઈ—જળ પરવેશ થયો જોડલે. હાથો સ્વરૂપ થયું
તેડલે; નારી હતી તે થઈ નરની કાય, રૂંચનાઈ રૂપ થઈ
અકળાય. વાંક મુખને નાક વીકરાળ, મોટા હાથ જાણે વી-
કરાળ, એની દેહ જળથી થઈ, પ્રભુની માયાનો પારજ ન-
હો. જળથી કાઢી નાંખ્યો બાહાર, અપસોશ ધરી બેઠો તે
ઠાર; મોતનો કાંઈ આગ્યુ નહોં, કરૂપ કાળજીથી કાળી થઈ
વળી સજુરી રાખી અપાર, નારી ફીટી નર થયો તેઠાર; એ
ખુશાલી મોટી થઈ, વળી આગળ આલ્યો વહી; જોજન એક
ગપો જોડલે, નારા એક મળી તેડલે રૂપે. રંગીલી જાણે રૂચ-
નાઈ. મેશ કરતાં શોભે સવાઈ; દુરગંધ ઉડેછે દુરથીજાણ, મોટું
માં દીસે નીરવાણ સીસોળીયા સરખા છે વાળ, એવા
દીઠા નારાના હાલ; જાણે કરતક કાળ સ્વરૂપ, અચરત
પામ્યો દેખી ભુપ. પાસે આવીને ઉભી રહી. મુખ થકી
તેણે વાણા કહા; ઘણા દીવશ થયા શોધુ તને, ક્યાં ગયાતા
ચીંતા થઈ મુને. એવું કહી પંદ્રે બોલી તહીં રાજકુંવર ઉ-
ભા છે સહા.

દોહરા—મન વીચારે કર્યો તહીં, કેમ રહેશે નાર; પુત્ર-
ને મુક્યા પરહરી, તજ પછે તારણી નાર. તેની દયા આ-
વી નહોં, તજ ગયા તે ઠામ; એમ કરવું ઘટે નહોં, ત્રાસો લ-
ખને હાય. આસો ઘેર ઉતાવળા, વેગે કરી મુજ સાથ. સુણી
વચન દુખ પામ્યા, અરે વીધાત્રી માત; બવીશમાં ક્યાં લ-
ખ્યું, વીપતરી સરખી વાત. કોના પુત્ર કોની કામના, વળી
વળગ્યું મુને તંગ; કઈ પેરે છુટીશ ઈહાં થકી, બહુ શોક ધ-
રેછે અંગ. આવી અવસ્થા કરમે લખી, મેં શાં કીધા પા.

પ; કુખનો પાર નથી આવતો, એ મોટો સંતાપ; સખર મન-
માં ધરી, આલ્યો વળી તેની સાથ; લઈને ચાલી ત્યાં થકી,
આણંદ અંગ ન માય. મુકામે લઈ ગઈ પોતા તણે, ત્યાં
દીઠાં એ ચારેક બાળ; પીતા કહીને વળગીયાં, કરવા લાગ્યાં
વહાલ. વળતી પ્રીત બહુ કરી, શાન કરી આવી પાશ; રતુ-
દાન આપો મુને. પહેલે મનની આશ. વીચાર ઘણો કર-
વો પડ્યો તે વીનતાને સંગ; કમજ પડ્યો છુટાએ નહીં, માટે
પડીયો વંગ. ઘણા દીવશ એમ ત્યાં રહી; રાત્ર કરમે વળી
નાર; જંગલમાં તમો જઈ કરી, કાષ્ટ લાવો આ દાર. એમ
સુણી મન રાંઝીયો, હવે આવ્યો કુખનો પાર. લઈ કુવાડો
નીસરયો; પ્રસન્ન થયો તેણીતાર; જીવ લઈ આવ્યો ત્યાં થ-
કી, અંધારે વનની માંહ; પાછુ કરી જોતો નથી જેમ જ-
વાય તેમ જાય. જોજન દસ નાશી ગયો, ત્યાં વળી દીડો એક
બાળ; તે મધે વળી પરવરયો હોમત રાખી તે જંગ. મધ
જંગાએ ગયો સહી, દીડો ફુંડ વળી સાર; શીંગી મલમલની
પાળ છે, અમરાત સરખુ તે વાર.

ચોપાઈ—તે ઠામે જઈ ઉભો રહ્યા, કાબા જોતાં દીગ-
મુઠ થયો; વળી કરમે દીપ્તો હાય, વીચાર કરવા ત્રાગ્યો નન
સાથ, એક થયા અસ્થી જીજ્ઞ થયા હાલ, તીર્થુ રથળ છે
વળી અસાર; એમ વીચાર કરે તે જંગ, પછે શમરયા શી
જુગદાધાર. તમારી માયા અપરમપાર, નથી આવતો મારા
કુખનો પાર; સાલ્ય કરો મુજને બગવાન, એમ કહી વળી
આલ્યો તાહ; નયીય પોતાનું આગળ કરી, જે કોસમત
બનશે તે ખરી; આ જળમાં પણ નહાવું સહી, કરવું પર-
મેશ્વરનું થાશે અહીં; એમ વીચાર મન સાથે કરી, પડ્યો
જળમાં વળી હોમત ધરી; મારી કુખકી વળા જળનીમાંહ,
અચરત વાત બની એક ત્યાં; દેવના સરખી કાયા થઈ,
પ્રથમ ફુંડ તાંહાં નીકળ્યો જઈ, જળ તજીને નીકળે બહાર.
હવે કામ દીડી તે પામ, નેષ્ટિકા ઢોપીને પાંડલ સહી, તે ઠામ

વળી દીઠા તહીં; પ્રસન્ન થયો ધણુ પોતે મન, પ્રભુ મુજને
 થયા પરસન; ટળી આપણ સઘળા ખોડ, પોત્યા મનના સ-
 ઘળા કોડ; તણાનો મર મરનો તણ, તોરી ગતી છે સરણા
 સરણ; રાજકુંવરે મન વશ કરેયું, જળમાં પાય કદી નવ ધર.
 નવ પીયું નવ પીયું વદન, એવા નીમ ધરયો રાજન, લીધી
 વસ્તુદેતજ કરી, પાછી ટોપી શીરપર ધરી; વળી તાંહાંથી આ-
 લ્યો રાય, આણુંદ તેને અંગ ન માય; અધોર વન ભયાંનક ત-
 હીં, વાઘ વરનો પારજ નહીં, અનેક જનાવર બીજાં કહેવાય,
 તે સરવે મુખ આગળથી જાય, દ્રશ્ટે જુવે સરવે રાજન,
 કોઈના દેખે રાજનનો તન; નીરમે થઈને વનમાં જાય, એક
 પહાડ દીઠી તે વાર; તે ઉપર એક મહેલ છે સહી, તેની શા-
 ભાનો પારજ નહીં. જોયો મહેલ નવ ટૂકી વાસ, જાણે શામા
 ચદ્ર પ્રકાશ, ઇંદ્રથી શામા અપરમપાર, ચડયો પહાડ નવ લા-
 ગી વાર; મહેલ મધે ચડયો જઈ ધરી, જળકે કામ જાણે સુર-
 જ સસી; પશુ પંખી માનવ નહીં કંઈ, રાજકુંવર તો અચરત
 હોય; સઘળુ જોઈ વળ્યો સરવથી, કોઈ ભાગ નાઈ એમાં નથી;
 સાતમાળ ચડયો જોડલે, શબ્દ એક સુણ્યો તેડલે; જાણે વીન-
 તા કરે રદન, તે સાંભળ્યુ પોતે રાજન.

દોડરા—ધીરજ રાખીને પરવરયો, રોયુ કોણુ આ ઠાર;
 જોતો જોતો પરવર્યો, એક દીઠી નઉતમ નાર. પરી આ-
 કારે રૂપ છે, ધણું સંક્રમણ અંગ; પગમાં એડી તેહને, કરે
 રદન મન ભંગ. તેની પાસે જઈ ઉભા રહ્યા, ટોપી ઉતારી
 શીથ; વિનતા પ્રતે બોલીઓ; તે વેળા તે દીશ, કોણુ તણી
 તું દીકરી. કોણુ તારો ભરથાર, કોણુ કારણુ પડી કેદમાં;
 શામાનો નહિ પાર, સંક્રમણ કાશા તાહરી. કમળ પુષ્પ પ્ર-
 માણ, કોણુ દુશ્મન તુજને દમ્; બોલીને સાચા વાણુ, એવાં
 વચન શ્રવણે સુણી. લગ્યા પામી મન, ધુંવટ તાણુ તે
 ધડી; બોલી મુખે વચન, તું જાને તારે મારગે. કાંહાંથી આવ્યો
 આ ઠાર, માનવ રૂપ તમો કોણુ છો; શું છે તમારૂં નામ,

દેવ દાનવ કે માનવી. કે છો જમના દુત, માનવ રૂપ ધરી
 આવીયા; સ્વરૂપ શોભે અદ્ભુત, કમોતે મરણ તમો. એક
 ઘડીમાં તજશો પ્રાણ, માટે જાઓ પાછા ફરી; નાશ્યે મા-
 નજી વાણ, રાજકુવર મુખ બોલીઓ. તે વેળા તે સાથ,
 હુંતો કોઈથી ડરતો નથી; નાશ્યે માનો વાત, જલ્દ કીનરને
 ગાંધરવી. રાક્ષસનું છેડુ શોચ, એટલી હીમત રાખુ અમો;
 પ્રભુ પ્રતાપે આ દીશ, તારે ગમતો તારણી. તું કરે મારી
 ઘાત, બીજા કોઈથી બીતો નથી; નાશ્યે માનજે વાત, માટે
 મન મુકીને કહો. તમ તણુ જે દુખ. પરમેશ્વર પ્રતાપથી;
 શતા પમાડીશ મુખ. ઇશ્વર આણુ એ વાતમાં, મુજ તુજ
 વચમાં શ્રી રામ; દુખ ભાગીશ હું તારણી, ફાડીશ દુરમ-
 નનો ઠામ. હેવાં વચન થાણે સુણી, તે વીનતા થઈ રણી-
 આત; હકીકત પોતા તણી, કહેવા ભાગી વાત ફીરતા
 નામે જીજ્ઞાસહી, ત્યાં રાજા મજકુરે નામ; ગાંધરવ નામે
 રાજા સહી, માહારા પીતા તણા એ ભાઈ. ભત્રીજા હુંતેહની,
 તે કાકો મારો થય; તેના કુળમાં કલંક એક આવીયું. તેકહું
 તમને આંધ. પુત્રીતેના પેટની, અંકાવલી તેનું નામ, અપછરો
 સર્વેમાં શીરોમણી, તેણે દીધું એક ઠામ. મરતલોકને એક માનવી,
 કોઈ સુધડ પુરૂષ સુખણ; આશક પડી તે ઉપરે. સાંખ્યા તન
 મન પ્રાણ છાડા ફરી. ફરતી ભાગવિલાસ, તેની માતાને દ્રષ્ટીએ
 પડી; ચડીયો તેને કાળ; તે નરને નાંખી દીધો સહી, સમુદર
 કેરે માંદા. પુત્રી ઘાલી કેદમાં, એડી જડાવી પાય; તેની વાત
 આવી મુને, હું મળવા ગઈ તેઢાર. શીખામણ દીધી બ્રહ્મણી, પણ
 નવ માને તે નાર; દીવાની તે ત્યાં થઈ ગઈ, નથી શુધકાંઈ
 તન. તે નરનો નેહ ભાગી રહ્યો, બ્રહ્મ થઈ તે મન; પેરેપેરે વા-
 નવી, ન માન્યું એક લગાર. તે નરના વોળેગથી, તેના જશ
 પ્રાણ તેઢાર; મળી ભેડી મૈને જઈ, પાછી ઉડી આકાશ.
 તેવામાં પાપી એક આવીયો, રાક્ષસ મારી પાસ; પ્રોહિટીકાયા
 તેણે કરી બાંધા મુજને તાંહે. આઠામે રાખી મુને, એડી પેઢેરાવી

પગમાંહે; કુદરતી તેની ઘણી, સમભોગનું ઇછે સુખ. માહાફ મન
રાજી નથી, એમ ચીનતા બોલી મુખ; પરમેશ્વર લાજ રાખશે,
દે કરવી પડશે ધાત, તમો માનવી રૂં પકોણુ છો, તે વીસ્તારી કહેવાત.

ચોપાઈ—એવાં વિનતાનાં સુખી વચન, દીલગીર થયું રા-
જનું મન; અંકાવતીનું સામળી દુખ, ઉતરી ગયું તેવેના મુખ
આંખે આસુ આવ્યાં તહીં, હકાકત પોતાની કહી. તે અંકાવ-
ળીનો આશકું, સત કરી માનજેવું. સહુકારે મુજને કહાડ્યો
બાહાર; ભમતો ભમતો આસો આઠાર, તેની વાત વિસ્તારી
તમો. તેના દુખેથી દુખ પામુ અમો, જાણે જાણમ ઉપર છાંટે
આર; તેવી ગતી મુજને આઠાર, લેખ લખ્યા હશે મુજ ભાગ
તોતે પાછો મુજને મળશે નાર. એવાં તે નરનાં સુખી વચન,
પ્રસન થયું વિનતાનું મન; રૂપકળા ગુણ હીમત જોષ, તે
વિનતા પણ મનમાં મોહી. ધનધન હીમત તારી જાણ, શું કર
પરવશ મુજ પ્રાણ; અહીંથી છુટુ એક જવાર, તોતો ગળવું પાછી
નાર. લાચાર છર્ડી પરવશ હું આજ, તો ક્યાંથી સરજી તારું કાજ
રાજકુવર મુખ બોલ્યો વાણ, તારા સતરનો લેકે પ્રાણ. તુજને
અહીંથી મુકાવું નાર, સત્ય વચન માર આઠાર; ગૌમાહાણ
સ્ત્રીની વારે ઘાઈ, ખરા ખતરી કુળનો કહેવાડ. મટે મરું કે
મારું આંખ, તુને મુકાને જવાનો નહી; એમ કહાકર જોષીકા
ધરી, મારી બેડીમાં લેગે કરી. કટકા થઈ ગયા દસવીસ, અંધ
થકી છુટી ત્રે દીસ; વિનતા પ્રસન થઈ તે જંગ, આવારણાં
લખને લાગી પાગ. ધનધન ધન માનવી અવતાર, તારા પ્ર-
રાકમનો નહીં પાર; અંધનથી તો છુટી અહીં, વળી પુઠ મુકવાનો
નહી. પાહાડ સરખી તેની કાય, તે કેમ તમથી જીતી શકાય;
રાજકુવર બોલ્યો તે સાચ, વીનતા પ્રતે બોલ્યો વાત. સહી જતા
વર તે મુજણુ, હાથી તણા તે લેશે પ્રાણ; વજરના હથીયાર
જે સાર, તે પાહાડ ફાટી નાસે બહાર. નાના ઉપર નવનિશો
લગાર, માપીને મારું આઠાર. જો હોય સામે હથીયાર, લોતો

કરે સહી એનો સંધાર; પ્રસન વીનતા મનમાં થઈ, આયુધરાક્ષ
સનાંદે આડ્યાં સહી, તેમાંથી એક તેણે જીધ. થયું કામ આપણું સીધ.

દોહરા — લીધી તલવાર એક ત્યાં થકી, સાથે અપહરનાર
બનેજણ સાથે નીસર્યાં; મરેલ થકીતે આહાર, કોશ એક અસ્થ્યો
ત્યાં થકી, એવે શબ્દ થયો એક પાહાડ; જાણે ગર્જના મધની, કે-
પવા લાગ્યું ઝાડ. પાછું ફરી જોયું તહીં, દોડતો જાણે આઘો પા-
હાડ; નાગી મન ખીની ઘણું, ધુજવા લાગ્યાં હાડ. રાજકુવરે શું
આચરી, શાયાશે હવાન; પાછળ આવેછે દોડતો, આજે એક દીના
કાળ. રાજકુવરે જોયું પાછું ફરી, દીકા પાહાડ શરીર; હીમત રાખી
ઉભા રહ્યો, તેવળા તેને તીર. ખીજી ટોપી હતી મને, તે મુકી વિ-
નતાને શીશ; નીલે થઈ એસો તમો, એમ બોલ્યો તેનીશ. તુજને
કો દેએ નહીં, જુઓ એસીને નાર; પરમધરને ગમતું દશે, નીપ-
જશે આઠાર. એમ કહા તે નરના, સનમુખ ધાયો વતય; પાસે
જઈ ઉભા રહ્યો, દીન મુખ બોલ્યા ત્યાં. અભ્યા કોણે છે તું
માનવી, કેમ આવી પોતો આઠાર; ખાતું માર તે તોડીયું નવ
ખીન્સો મન લગાર. સમુદ્ર આગળ જેમ ખાખડું, એ આગળ
પથર જાણ; મારે મન તેવો સહી. પલકમાં ખોઈશ પ્રાણ, પણ
સ્વપ્ન જોઈ તમ તણુ, દયા આવેછે મન; આ લંગમાં યાંથી
આવીયો બોલને સત વચન; મારી મરજદ લોપી કરી; કેમ
ઓરો તે નાર. તેતો આપતું મુજને. નહીં તો બલકર આ ઠા-
ર, તારે રાજકુવરે મુખ બોલીયો, તારી પાહાડ સરખી કા-
ય; તેથી હું ડરતો નથી નીશ્ચે માનો મન માંય; હમો મરતું
લોકના માનવી. ગઉ સ્થિના પ્રતી પાળ; મરતા લગિ આપુ ન-
હી, આણિશ તારો કાળ. નમુરો જીધી નકટ; નપુશક નર કેહેવા-
ય; મારે મન તું તેવો સહી. તું નીશ્ચે માનો મનમાં હે હસ્તી
નાસે જેમ સહી થકી, તેમના શીશ આણે ઠામ. કડકે કડકા
તારા કરીશ; તું જોઈશ માર નામ.

ઓપાઈ — તારે દઈતને મન ચડી છે રીસ, ગદા એક લીધી
તે દીશ; ફરવીને મારી જેટલ, રાજાએ ટોપી પેહેરી તેજલ. ઠામ

અગોગર પેડા જઈ, એમ હાથ બચાવો તહો. વળી હોંશીયાર રાજા થયો ઉતારી ટોપીને સનમુખ ગયો કુલ બરાબર મા- હારે મન હથી કરી એમ બોલ્યો વચન; તારે ગમેતો માર ઉ- ચકી પહાડ મારે મનતો તર સમાન; એવાં વચન મેહોળતનાં મુણી રીસ ચઢી રાક્ષસને ઘણી સાંગ એક મારી વિકરાળ સુસવાડો કરતી આવી હારે તારે ટોપી વળી શીર પર ધરિ, બેઠો ગફામાં વેગે કરી, વળી વિચાર્યું તાંહાં રાય; હીમત રા- ખી સનમુખ જાય વળી મુખથી બોલ્યો તે સાર. ગળ હોયતો તાર દેખાડ મુણી વચન ચડી ઘણી રીસ. મારચો વરક્ષ તેણે એક દિસ તે પણ ચુકાવીયો તતપ્રાણ. તાંહાંયિ પછે દો- ડ્યો બાળ, પેટ મધે બરાબો જઈ; મારિ લાકડી પગમાં સ- હી, ભાગિ ગયા તેના બે પાગ જુદા થઈને રહ્યા તે જગ. પૃથિવ ઉપર પડ્યો ગતી ભંગ. રાજકુંવરે બોલો તેની સંગ. જ- મે લાકડી ભાગી પાય, તેવું શીથ છેદીથ આંધ; જીવનો આજ મેલવાનો નથી; એ વાત જાણજો સરવથી. માહા પાપી તું ક- હીએ આજ. પર સ્ત્રી સાથે વંચે કાજ. રાજકુંવરનાં મુણી વચન. કરોધ ચડ્યો રાક્ષસને મન. મુખ ચકી કર્યો પોકાર; રાક્ષસી માયા થઈ તઈયાર શહસ્વ રાક્ષસ નીકળીયા સહી; કાળ સરીખા દીડા તહો, કોઈની હાથીના સરખી સુંઠ કોયની કાયા મોટી પ્રોઠ, કોઈ ખરે મુખા કેહેવાય, કોઈ રૂઢ મુઠ ઉભા થાય કોઈની નાશીકા મોટી વિકરાળ કોઈનાં નાક જાણે વાં- સની ડાળ કોઈના દંત જેવા હાથી સહી, વીકરાળ વદન દી- સેછે તહો. કેટલા એક દીસેછે પાહાડ પાડે ખરાડા કકડાવે હાડ, એવી માયા રાક્ષસે કરી, રાજકુંવરે હીમત ધરી.

દોહરા—કાડી તરવારને દોડીએ કોઈ નવ દેખે કાય મારે હાથ ઉપરે, તે કકડે કકડા થાય, માયા સહ પ્રાણે કરી, એ પાપીનું છેદીયું શીથ; ભામીનો ભાર ઉતારીયો, તે વળા તે દી- શ. રાજકુંવરે ત્યાંથી ગયો; મુરજા આવી તે કાય. આવની ઉ- ખરે જઈ પડ્યો, રૂવે બચાં આવી ત્યાં; દીઠા પરાક્રમ તેહના

તે મનમાં સુખ ઉપરથી છેડો કાઢાડીએ, ઢોળવા લાગી પાય
હાથ ફેરવે શીર ઉપરે, અમરત દ્રષ્ટી કરી ત્યાં; તરત બેઠો
રાજ્ય થયો, વીનતા લાગી પાય. કર્ણેડી કરી વીનતી, તે વળા
તે જાગ, જીવતદાન આપ્યું મને, રાખી મારી લાજ; પાપીને
પરાજે કરી, સરીયું માર કાજ; મારી જોળનાં કરાવું આસડાં,
રહું તુજ ચરણ મોજર; નોએ એસીગળ થાવું નહીં એવી વી-
નતી કરે અપાર; મુજથી જે જના આવશે, તે કરીશ તમારું
કામ; અકષણીને મળવું. ચાલો મુજ સંગ આજ. એવાં વ-
ચન વીનતાએ કહ્યાં વળી જોડ્યાં બે હાથ; વચન પ્રમાણ માર
કરો ચાલો મારી સાથ; એવી વીનતી નારીએ કરી, તારે મા-
ન્ય મન મારેગ ત્યાંથી ચાલીયા, હરખ ધરી રાજ્યન મુકામે
પોતા જઈ, ગઈ તે પુરમાં નાર; દુખીયા લોક દીઠા સહુ રૂદન
કરેછે અપાર; માત પીતા કલપાંત કરે, શોધ કરે આપસ.
જોળવા કારણ પરવર્યાં, એક શસ્ત્ર પોતાના દાસ, કોણે હરી
મારી દીકરી, શોધીને લાવે જાણ; શું મુખ લઈને અમોરહું,
આણીશ હું મારો કાજ; એમ કલપાંત તહાં થઈ રહ્યું, એવા
માં ગઈ તે નાર; સાથે દીઠો માનવી, તેની શાખા અપરમ-
પાર. માત પીતા ધણું હરખીયાં જાણે અંધને આબ્યા લો-
ચન. રૂદીયા શું દાખી દીકરી, ક્યાં ગઈતી મુજ તન.

ઓપાઈ—પ્રસન થયું પોતાનું મન, મુખ થકી બોલી વચ-
ન કોણે હરી ગયુંતું તુને, પુત્રી શાચી કેની મુને, તુજ વીન્નેગે
તજતીતી પ્રાણ; માત પીતા બોલ્યાં મુખ વાણ; પુત્રી કેહ સુણો
માતને તાત. તમ આગળ સાચી કહુંછું વાત; અંકાવળીને હું
મળવા ગઈ, એક દીવસ હું પાસે રહી; મળી બેઠીને પાછી
કરી; ધણો હરખ મન માંહે ધરી; ઉઠીને મારગ ચાલી જોડલ.
રાક્ષસ એક આબ્યો તેડલ, મુજને ગ્રાહીને લીધી તેણી
વાર. લઈ ગયો પોતાને ઠાર; બેડી પેહેરાવી મારે પાય; નાંખી
કાળાગ્રહ મોજર. રાત દીવસ હુંતો કરે રૂદન; દયા ન આવે
આપીને મન; સાત દીવસને સાતજ રાત ધણું કષ્ટ વેઠ્યું મુ-

જ માત;આ માનવી આવ્યો તે ઠાર, એના પ્રાકરમ તણે
 નહીં પાર,રૂદન કરતી દાઢી ભણ,આવી કરી મુખ બોલ્યો
 વાણ,ભગની કરીને બોલ્યો મુખ કોણે દીધુ છે આવું કુખ.
 મને આપ્યું જીવતદાન ગણી પોતાના ભગની સમાન; એના
 યુણનો પારજ નહીં ઘણી વાતશું કરાએ અહીં;ને ન માનો
 મારી વાત,તો તજવીજ કરો મારી માત; ઉતર દશ તરફ
 એક પાહાડ, સો જોજન ધ્યાંથી સાર;ત્યાં પચાછે મરણ.
 શહસ્થ એક પચાછે ધરણ;તે સંવેન પરહરયા ત્યાં એને
 લઈ આવી ઈયાં,એવાં પુત્રીનાં મુણી વચન, સરવે સભા
 યઈ પ્રસન.રાજકુંવરને દીધુ માન;મુક્યા આગળ ફાકળ પાન;
 આપ્યાં દીવ્ય વસ્ત્ર શણગાર આગતા સ્વાગતા કીધી અ.
 પાર;મુજ પુત્રી લાવ્યા તમે;શું ઓશીગળ યજ્ઞશું અમો;અ-
 મારા ભાગ્ય તણે નહીં પાર.ક્યાંથી માણસ આણે ઠાર એ
 અપહરો આત્મી દાસ રહેવા કારણ મહેની પાસ, પુત્રીને
 કહે તારો આગ;ત્યાં રહેવાને આપો જગ.તુજથી ધાય તે
 કરે આકરી;જીવતદાન આપુ દીકરી, આગતા સ્વાગતા એ-
 ની કરો, જોઈએતો એની સાથે પરવરો.

દોહરા—જેવા આગ ગુલઅંકાવળી,તેથી સવાયુ કામ;અ-
 દકુ ઓછું એમાં નથી અચરત પામ્યો તે ઠામ. સાંભર્યું મુખ
 પોતા તણુ જુરવા લાગ્યો મન;ઠરી ઠામ તેમાં રહે;થીર મન
 કરી રાજન;અપહરો મુખ આગળે, શિવા કરે રાત દીન;વી-
 જોગની વેદનાએ કરી જુરે મનની સાથ;રૂવે બચાં આવી
 કરી,દીવસમાં એ વાર;અમરત ભોજન મુખ આગળ ધરી,
 ધીરજ આપે તે ઠામ સ્વરગ પુરીમાં કાગળ લખ્યો,મુખ આ-
 ગળ સમ્રાજી વાત;પુત્રી આવી ઘેર આપણી,ચીંતા ન કર-
 જા બરાત, રાક્ષસ એક તહાં લઈ ગયો,તેની કાડી બાલ;એ
 રીતે લખી આપીયો કાસદને તતકાળ તે કાગળ લખને આ-
 ભીયો વાયુ રૂપને શી વાર.લખને પોતે ત્યાં જઈ,સભા મધે
 નીરધાર કાગળ આપ્યો કર વીજી,વાંચ્યો તેણી વાર; વાંચીને

ખુશી થયાં હરખ્યા મનમાં સાર. રાણીને કહ્યું જઈ તે પણ
થઈ રણીઆત મળવાને જાવું મહી. એમ બોલી મુખથી વાત
રજા લીધી રાજ તણી, મળવા કારણ જાય. અંકાવળીએ વાત
સાંભળી, ત્યાં મળવા આવી માયલું પણ સાથે આવું ત્રીયા
મળવા રૂપે બચાની પાસ; ઉદાસી બાગે માહર; થાએ જીવ
ઉલાસ. વચન મુળી કુંવરી તણાં, હરખી પોતાને મન. બેડી
તોગ બજારીએ. કાહાડી પુત્રીને તે દન ગગન મારગે બેઠે ચા-
લીયાં દાશી સાથે દશ વીશ જજીરા ઉપર જઈ ઢગી, પોહાર બે
ચડ્યોછે દીશ; અખર યઈ પુર વીએ. સામી ગઈ રૂપે બચાં
કુમાર કાઢીને ચરણે નમી, અંકાવળી દીડી તે વાર.

ચોપાદ—મળી બેઠીને આવી પાસ, સહેાદર સૌ બેઠા
પાસ; પુત્રીને પુઝ્યા અમાચાર; સંક્ષેપે કહ્યો વિસ્તાર, અંકાવળીને
રૂપે બચાં નાર. પાસે બેને બેઠા સાર, કાન મધે એક વાતજ
કહી; તારેમારે દોસ્તી થવાની આંઈ, વીળિગછે તે સંતોગ થશે.
કુખ દરીદ્ર તારાં જશે. કાંત મધે એક વાતજ કહી; અંકાવળીએ
ઓતમાં નવજહી, આગતા સ્વાગતા કરો અપાર. એક દીવસ રહી
તેઠાર, હેડે કુખને મોડે હશે; મન મધે ઉદાશી વશે, આગતા
સ્વાગતા કીધી અપાર. એક દીવસ રહી તે ઠાર, બીજી દીવસે
માગી રજાય; રૂપે બચાં બોલી તેઠાર, અંકાવળીને મુકી
જાએ. અમ બેને બેન રમીશું આંધ, એના મનની ઉદાશી
જશે; માફ મન પણ શીતળ થશે, માટે રહેવાણેને અહીં. એવી
મુખથી વાણી કહી, સાત દીવસની આપી રજાય મુકી ગઈ
તેની માય, અંધોના મનની પોતી રણી. રમતે એક સાથે મળી,
રમવા કારણ નીમર્યા બહાર; હાથવીનોદ કરે અપાર, એકસમે
બેઠે બેઠી એકાંત. ભાગવા કારણ મનની ભાંત, સાંભળબેના
અતુર મુજાણ; રૂપે બચાં મુખથી બોલી વાણ, એક વાતનો સંદેહ
મુને તે પૂછું હું મુખથી તુને, રીસના કરો તો હું કહું; નહી તો મ-
નમાં સમજી રહું. બનાવજો કહે નવ કંઈ રીસ, શું સંદેહ કહે આ
દીશ, કેવો હતો નર કહેના નાર; એટલું પૂછવુંજ આઠાર, પૂરણ

તણુ તે કેવું સુખ, વીસ્તારી કહો તે મુખ, એ વાતની ખમર છે
તુને; વીસ્તારીને કહેને મુને, અંકાવળીને અડીછે રીસ. કોધકરી
બોલી તે દીથ તે શું મુજને લંપટ ગણી, તે મુખથી એવી વાણિ
બણી, નરતણી શી કરવી વાત, નથી પરણાવી આપણે તાત,
રાક્ષસને ઘેર તું જઈને રહી; ભ્રષ્ટ થઈ તારી બુધી ગઈ, એમ
રીસ કરીને વાણી આચરી. તારે રૂવે બચાં બોલી સુંદરી, સહેજ
વાત પુછુંછું અમે; રીસ શ્યાને કરેછો તમે.

દોહરા—એમ કહીને હથી પડી, ફરવી નાંખી વાત; મન
હીર આવીયું તહી; વિચારું મન સાથ, તે વાત તો ઉડાવી તહી,
વિનોદ કરે અપાર; રજની વિતી રંગમાં. ઉદય થયો પ્રાતઃકાળ.
દંત ધોવન કરવા કારણે, બેઠો બાગને માંધ; પુષ્પ પીમળ ખીલી
રેહ્યાં, ફરવા નીકળ્યા તાંછ. રમતાં રમતાં આવીયાં બ્યાં બેઠો
રાજકુમાર; ત્યાં શોભાછે અતી ધણી, લઈ આવી તે ઠાર. પંખી
નાહાના પ્રકારનાં, મેનાં પોપટ સાર; તુતી લોહાલોહની, બુલબુલ
બોલે સોકાર. શબ્દ નાના પ્રકારના, બોલે મધુરી તાણ; રાજકુવર
બણાવે તે સમે, કોકીલા શબ્દ પ્રમાણ. મધુરી તાણીએ બણા-
વતો, સાંભળ્યો શામાએ સાદ; અજોકીક વાણી સાંભળી, પામી
મન હિલાસ રૂવે બચાં મુખ યોચરી, એક જનાવર ગુણભંડાર
તેના શોભાનો પાર જ નથા, બોલી તેને ઠાર. અંકાવળી રીઝીવાણું.
આપણથી શબ્દ વિશાળ; જિવાતે જનાવરને લાગ્યો મનમાં
ખ્યાલ. એવાં વચન મુણી કરી, લઈ ચાલી તે ઠાર; જીવેતો મનનો
માન્યો તહી, બચીસે ગુણભંડાર. રાજકુવરે ઓળખી, અંકાવળીએ
ઓળખ્યો રાય; મોહ્યાણ વાગ્યાં ધરણી ઢળી, અવની કેરે માંધ.
ચારધડીએ શાતા યઈ, ઉડ્યા બેઠેજણ ત્યાંય; ફરી મુખ જાયું
તહી, આણંદ અંગ ન માય. ખુશની વાધી અતિ ધણી, મળીયાં
બંને સાથ; ચુપન દેઈ આંખી રૂદ, બીડીબુજથી બાથ. હરખનાં
આંસુ આવીયાં, ગયું નર નારીનું દુખ; રૂવે બચાં તે જોઈ કરી,
બોલી પોતાને મુખ.

ચોપાઈ—રૂવે બચાં મુખ બોલી તણ, સુમ અંકાવળી અતુર

મુખ્ય; તે તો કુતને લગાડી લાજ, આ નર સાથે શું તારે કાજ.
 કાંટે વળગી બેઠી પાસ, કરે બને હાસવિલાસ; આતો તુને ઘટતું
 નથી, સત્ત માનજે મનમાં કથી. સેજવાત પુછી તે દીસ, તે ઉપર
 તુજને અઠીતી રોસ; આમ કેમ તું બહુ યર્ષ, આતુરી સધળી તારી
 ગર્હ. નીચુ જોઈને લજ્જ કરી, મુખ યકી વાણિ આચરી; એમ ત
 ભાવતો મારો પતી, સત કરીને માને વિનતી. પરમેશ્વરે મેળવ્યો
 આજ, બોલવાઈ મારા મનની દાઝ; તે મેળવીયો મારો નાથ,
 સર્વે આમરે તારે હાથ તારે રૂવે ખ્યાનું ઘણુ રીઝ્યું મનમાંડી
 વાત વિગતની તે દન; એ નરની પણ હું હું દાસ; પ્રિત કરી રાખ્યો
 મેં પાસ. જીવત દાન અપ્યું મુને, તે સર્વે માંડી કહું તુને; દુખની
 વાત વિસ્તારો કહી, તે સુણતામાં અચરત યર્ષ. બાઈ બેનની
 પરદી પેર, તેડી જાતી હું મારે ઘેર; તારા યકથી ભમીઓ વન,
 તે સર્વે કહું રાજન. વચન બોલી હું મારે મુખ, હું ભાગીશ
 તાહરું દુખ; તે વચન પાળીયું આ ઠાર, મેળવિયાં બેઠે નરને નાર
 આમ કહિને બેઠી પાસ. કરે વિનોદ આણિ ઉલાસ, એમ કરતાં
 તે રજની યર્ષ; પત્નો બેન ઉઠિને ગર્હ. પાછા કરિને લ વિ મુ-
 કામ. બંકાવલિ બોલિ તે હામ, ગયું રતન આબુએ હાથ; કર્ષ
 પેરે લઈ જાશે સાથ, ગણિ કદાપી થાશે વિધન. તોતો નીચે
 પડશે તન; એ નર પાખી દેહ ના ધર; આપવાત કરિને મરું,
 એમ કહિને રોઈ તે વાર. રૂવે ખ્યાં બોલિ તે ઠાર, હિમત રા-
 ખિને મનમાં રહે તું; એ નરને પરણાવિશ હું, એમ કહિને આખું
 વચન. તારે ધીરજ આવિમન, ખાનપાન ક્રિધાં અપાર;
 વિતિ રજની તેણિવાર, દંત ધાવન સ્નાનજ કરિ. રાજકુવર
 પાસે પરવરિ, ખાનપાન રંગને રાગ, વણ જણાં બેઠાં સંગાત.
 દોહરા—સાત દિવસ એમ વહી ગયા, અવધ પુરી યર્ષ
 જાણ; રૂવે ખ્યાં મુખ આચરિ, બંકાવલો પ્રતે વાણ, સ્વરગ
 પુરમાં જાઓ તમો, મળો જઈ માતને તાત; કદાપી કોઈ આવ-
 શ, વીપરિત થાશે વાત. હિમત રાખિ રહેજો અહિ, જાણિએ મુજ
 પાસ; થોડા દિવસે પોહો આડ્યું, તારા મનની આથ. આકરિ ક-

રશું એહની, થઈ રહેવાની ઘાસ; ને જોઈએ તે હાજર કરું, હ-
રનીશ રહેવાની પાસ. એની ચીંતા કરતી રએ. માહારો એ પ-
રમેશ્વર જાણ; પકી મોહિબનની પ્રિતશું, નીકરે માતજે વાત.
બરાત તાત સરખા સહી, મારે મન એ આજ; જીવતદાન
આપુ મુને. તેથી કરવાની કાજ. ને ન પરણાવું રાવને, તો ધધર
કેરી આજ; સત વચન છે માહર, તારા કર મોતર. એ તાં વચન
અવણે મુણાં, તારે આયો વિધાસ; ઉઠી કરીને પરવરી, માત
પીતાની પાસ. દ્રસ્ટે દીદી દીકરી, હસતુ દીકુ મુખ; પસન થઈ મ-
નડાવિશે, મન્યાં સઘળાં દુખ હાથ વિનોદ કરે ત્યાં. તેની માતા
થઈ રજીયાત; રાજકુવર મન દુખ ધરે, તે વિગતારિ કહું વાત.
બંકાવળી ગઈ ત્યાંયકી, પાછો થયો ઉદાસ; રાત દિવસ જ્યારે
ધણું, ખેડો થઈ નીરાગ. આંખે આંસુ ધારા પડે કર દઈ ખેડો
કપાળ; રૂવે બચાં આવિ તહીં, તે વેળા તે કાળ. અમરત
વરતુ આગળ ધરિ. દુખે ઉતારિયું મુખ; જાણે રાહ એ ઘેરો
ચંદ્રમા, તે જોઈને પામી દુખ. હું તને નિશ્ચે નયાં દુખતી,
જીવથી વજન જાણ; કેમ દલગીર થઈ ખેડા તમો. બાઈ
સાચો ખેલો વાળ. હેવાં વચન મુણી નારનાં, બાલ્યો ચતુર
મુજાણ; મોટુ દુખ વિળેગનું, જશે હમારા પ્રાણ.

ચોપાઈ — એવાં વચન કુંવરનાં મુણી, રૂવે બચાં એ વાણી
બાણી; ફરીફરી તમો આવો કહિ, મારાથી ચાકરી થઈ નહિ.
સેવા ચાકરી તમારી કરે. જીવ્યું સકળ તે માર કરે; મારે હજી
રહે એક માસ, પહોચાડીય તમ કેરી આશ હિમત મુકે કાઈ
સોચી નથી, ચતુરજો વિચારો સરવથી; મારે થાર રામોની
મન, વિનતા હયાં બોલીવચન. એ માર વચન મિથ્યા નવજાય.
બંકાવળી પરણાવીશ આંય; જીવ ગયે તામુકુ નામ. કરું સરવથી
તમાર કામ એમ કહીને આપીયું વચન, રાજકુવરે પાહું વાલ્યુ
મન; હાથ વિનોદ પર ચીતરો. રૂવે બચાં ત્યાંથી પાછો ફરી, જઈ
પહેાંચી માતાની પાસ; મળી કરીને ખેડી પાસ, જાણે વાદળમાં
હજ્યો સુર. ઉતરો ગયુ વિનતાનું નુર, કમળપુરુષ કરે માપુ જમ;

પુત્રિમુખ શામે તેમ શુદ્ધ છે. દીકરી સાચી વાત કહેતે
આ ધડી, માતાજી કહેતાં આવે છે લાજ; કહ્યા વિના નવ સરે
કાજ, રીસ નવ કરશે મારી માત. તોતો કહું માંડીને વાત, એમ
કહેને ભીડી બાય; તારે માતા બોલી પુત્રિની સાથ, વાંકગુનો
એ બહાં તુને. સાચી વાત કહેને મુને, તારે રૂવે બચાં બોલી
વાણ; સાંભળ માતા ચતુરે મુજણ, ધરમ તણો છે મુજ
ભરાત. જોણે જીવત આપ્યું માત, રાજવંશી રઢોયાણુ રૂપ;
સારકસ્તાન તણો છે ભુપ, માહા બળીયો છે ચતુરે મુજણ.
એન કહી બોલે છે વાણ, બંકાવળીનો આશક એહ; તેના વિ-
ન્નગથી તજે છે દેહ, પુછી કરી એ લીધી પાર. તમ
આગળ સાચુ કહું આ ઠાર, મુજને જીવાડી એને માત;
નહિતો રાક્ષસ કરતે ધાત, તે ઉપગારી પામે શુભ. ધીક પડે
માહાર સુખ, ગુણ આશીર્ગળ થાઉ જાણ; તોતો જીવવું માહર
પ્રમાણ, દિનવચનથી વાણી કહી. માતા મનમાં સમજી રહી,

દોહરા—પુત્રિ ત્યાં બોલી રહી, પછે બોલી તેની માત; પુત્રિ
તેતો કહી મુને, તે વિપરીત સરખી વાત. એવું કામ કષ્ટ પેરે
યજે, આપણે અપહરણ અવતાર; ઇંદ્રાસન જાવાની ગતિ દેવ
વસે છે તે ઠાર, માનવ સાથે સંબંધ નહિ. દ્રષ્ટે નવ જોવું વદન,
અડચો અભડાઈ એ; તું વિચારી જોને મન, તે પરાસંચનું
પુતળ. આપણ અગનીની કાય, તેજતણા અંતરથી; બળીને
પ્રલે થાય, અવળી ગંગા કષ્ટ પેરે વેહે. પછમ ઉગે કેમ બાણ,
નેવતાં પાણી કેમ મોભે ચડે; પુત્રિ ચતુર મુજણ, આજર્ણની
ગંગા કષ્ટ પેરે મજે. સોહને કેમ મજે શિયાળ. સારકુલને કેમ
મજે ધાન; વિચારી જો તતકાળ, કોટી ઉપાય એ નર કરે. પણ
નવ પોચે મનની આશ, પણ જીવત દાન તુને આપીયું; તે કેમ
કરીએ નિરાશ, ઉપગારતો એને કીધી ઘણા. મુકારી તુજને તન,
તે પાપીને પ્રાન્ન કર્યા; ગુણ કેમ ભુલું મત, મારે પુત્ર માહરી.
કરીશ એનું કામ, ચોંતા તજ તું દીકરી; કહું કહું તે કર એક કામ,
જાની ઉતારી એ નર તણી, તું લાવને મારી પાસ, તે લઈ

જાવું સરગપુર વિશે; પીરોશાની પાસ, રાજરાણીને રીઝવું. વિ-
ચારી કરીશ તે જગ, માફ ચાલશે તે જઈ કરીશ; પછીતો એનું
ભાગ્ય, એવાં વચન સુણી માતાનાં. પુત્રિ થઈ પ્રસન, ત્યાંથી
પાછો કરી ગઈ; જ્યાં છે તે રાજન. કાસીદ પોતે તે કાહાડીઓ.
લખીઓ પત્ર ભુપ, નખથી તે શીખાલગી; શાભિ દેવવરૂપ,
દેવ વચ્ચે શાભી રહી. આમુષણનો નહિ પાર, જાણે ઈંદ્ર સ-
માનો રાજ્યો; તેથી શાભા અપરગપાર, રૂવે બચાં લાવીસહી.
માતા કેરી પાસ; જોઈ છપ્પી તે નરતણી, શાભાસુરજ પ્રકાશ.

ચોપાઈ—દીઠી છપ્પીને હરખું મન, ઉઠી તે વેળા તે દન;
ઉઠી કરીને ચાલી તહીં, સ્વરગમાં વેગે ગઈ. રાજ રાણીએ
જાણી વાત, મળી બેઠી થઈ રણિયાત; ધંધા મળવા કેરી થઈ,
તે કારણ હું આવી અહીં. બલે પધારવા આણે ઠામ, વિનોદ
વાત કરી આ વાર; દેરાણી જોડાણી બેઠી પાસ, કરે વાત આ-
ણી ઉઘાસ. હોસન આશા બોલી ત્યાંહાં, વાણ સાંભળવિ-
નતા અતુરમુજાણુ; તે વિનતા બોલી તે દન, સાંભળ સઘપર
મારી બેન. તમે કહી તે સાચી વાત, કુંવારીએ માંડ્યો ઉતપાત;
કુખને લગાડવા બેઠી લાજ, તમે આગળ કહુંદું સાચી વાત.
કેહ્યે તે માનવીને વર, નહિતો હું કુંવારી મરે; ગાંધરવ સાથે
પરણતી નથી, સમજાઈ બેઠી સર્વથી. રમવા કારણ ગઈતી,
જોઈ માનવી નરખો આવી તે ઠાર; તે દેખીને હરખી મન,
એ વર વરવાનું મન. તેથી હઠ લઈને રહી, કુજ બોળવાને બેઠી
અહીં; બોળવા બેઠી બાપનું નામ, તમે આગળ કહુંદું આ
ઠામ. એવાં વચન વિનતાનાં સુણી, હોસનાએ એમ વાણી બ-
ણી; તમે કહુ તે ઉપર દ્રષ્ટાંત, બાગુ તમારા મનની ભ્રાંત.

દોહરા—દયા ધરમને આતુરી, ગુણ લક્ષણને બુધ; ઉભો
વન સહુથી ઘણી, સઘળી વાતનું સુખ હોંશિયાર સઘળી વાત-
માં, કથીયાતે દલગીર નહિ મન; પરગણુ પરમારથી, કરેદાનને
પુન. બક્તિ ઘણી ભગવાનની, હરિ કયા ધરધેર ધાય; અસતથી
અળગા રહે, અધરમ ઉપર નવ ધાય. આનપાન બહુ બા-

તતાં, ઘેરઘેર ઓછવ રંગ; સત ધર મ પાળે સહી, આણુંદ સહને
 અંગ. રૂપવંતા પુરૂષ ધણા, શું કરું મુખે વખાણ; નેતાં આંખ
 ડરે આપણી, વાગે મોહના આણ. વળી પરસ્વારથ પાળે ધણું,
 ભગત આધીન ભગવાન; દયા દ્રષ્ટી સહુપર સહી, અકલ અ-
 તુર સુજાણ. વળી અંતરયામી રામજી, તેને સરવસમાન; અવર
 પુરૂષ સર્વે તજ્યા, સમખાધને બેઠી જાણ. કદાપી કોઈ નર
 પરણાવશો, તો તજશે પોતાનું તન; આળેહ્યા શીર ખેસસે
 વળી જાશે પેટની તન. એક હાંતી ખીજી હાંતી થશે, વળી
 વિચારી જીવોને મન; એવાં વચન મવણે ચુણી, વિનતા થઈ
 પ્રસન. તમે કહેા તે કીજીયે, સાચો કહી તમે વાત; તારે પટ
 પેલો આગળ ધર્યો, એ સીરકસ્તાનનો રાય. દીઠી છળી તે
 નર તણી, શાબા અપરમપાર; આપણ કરતાં નાજીક સહી,
 કાગદ મધે સાર. તે નર કદાપી અહીં આવશે. તો સંધજી
 થાશે કામ; જોઈ છળી તે નર તણી, પ્રસન થઈ તે હામ. હો-
 શના અસ પ્રતે કહી, તે વિનતાએ વાત; એ નર કેમપેરે આ-
 વશે, એ થાશે રણિયાત. ન માન્યું મન માનવપરે, તો પરણાવું
 આ હામ; પીગળીને પાણી થઈ કપ્પડ કર્યું તે કામ. હો-
 શના અર ખાજી તહીં, તે વેળા તે સાથ; તેવી વાત તમને
 કહું, તે સાંભળો આ વાત.

ઓપાઈ—એ નરને શાધી લાવશું અમો, એની ચિંતા નવ
 કરશો તમો; સીરકસ્તાન છે એનો મુકામ, માણસ મોકલીશ તેણે
 હાર. મારે ઘેર તેડાવીશ રાય, નીચે માનજો મારી મય; ધોળ
 મંગળ ગવરાવો ગીત, હરખ આણીને પુરી પ્રિત. સામન
 કરાવો તૈયાર, મંડપ રચાવો અપરમપાર; સાતમે દીવસ ભઈ
 આવું જાન, દેવતાઈ હેસે રાજન. જાએજો લાવો લીજીએ,
 કન્યાદાન કોડે દીજીએ; માટે સામાન કરો તૈયાર. હુંતો જાઉં છું
 મારે દવાર. રજા માગીને ઉબી થઈ, સાતમે દિવસ આવશું
 અહીં; હોશનાર થઈ આણી હુલાસ, તે રાણી ગઈ રાજનની
 પાસ. સંધજી વાત વિસ્તારી કહી, હોશના પોતાને ઘેર મઈ; આ

પટ આપી ગઈ વીલાસ, કહ્યું વરને પરણાવો બાળ. નીચર્થિય
કોઈ પરચરને નથી, સર્વે સમાન અઘી સર્વથી; કુંવરી તણું
બાંગે મુખ, નીત નીલાસો તાંબે મુખ. માટે કુંવરી પરણાવો
સહી, માફ મન તો રાજી અહીં; કન્યાદાન કોડે દીજીએ, લા-
ગણો લાવો લીજીએ. એમરાણી મુખ બોલીવાણ, છબી આપી
કરમાં તેજણ; સાત દિવસમાં આવું લઈ, માટે સામાન કરોને
સહી. દવતાઈ રૂપ દિસેછે તહો, તનમનથી થઈ રજીઆત;
રાણી પ્રત્યે બોલ્યા તે વાત, એ ઉપર રાજી સહુ તમો. લ્યોને
પરણાવીએ અમો, પુત્રી મન થાશે રજીઆત; તો ત્યાં કંઈ વી-
વાહની વાત, એમ કહી તેડાત્રી દાસ. લઈ જાઓ અંકાવળીની
પાસ, એ છબી દેખાડ જઈ તું; રાજી થાય તો પરણાવું હું,
પહેાચાડી તારા મનની રજી. એમ કહી દાસી મોકલી. આવી
તે અંકાવળીની પાસ; આપી છબી પામી હુલાસ, દીક્રી મન
માનતો હરખ્યું મન. ધનવડી તે આજનો દન, રૂદીયા સાથે
દાગી કરી; સખી પ્રતે વાણી ઓચરી, આજતો બળીયું માફ
બાગ્ય. આશકમળીયો આને જાગ, તુજને કાંઈ અજાણ્યું નથી તે
નર જોવાની ઈછા સર્વથી; કોણે છબી આપી તુને સાચીવાર્તા કો
હોતી મુને; એવાં વચન અંકાવળીનાં મુણી, સમેદ પરીએ વાણી બણી.

કુહા—સમેદ પરી ઓચરી, એહેન પેહોતી મનની આશ;
તુંજ પીતાએ છબી મોકલી, પ્રીતે તમારી પાસ એને પરણાવું
હેતથી, જો માને કુંવરીનું મન; સભા વીથે એમ બોલીઆ,
રાજા મુખે બોલ્યા વચન. મન માગ્યો મલ્યો તુને, પેહોત્યા મ-
નના કોડ; વીજોગતા સંજોગ થશે પરણશે જીગતે જોડ. પ્રસન
થઈ તે પ્રેમદા, એ રૂપે બચાનું કામ; તે તણી કીરપા થકી પો;
તી મનની હામ એમ વીચાઈ મન વીજે, આણંદ કુલ્યા અં-
ગ, હસી વચન મુખ ઓચરી, સાહેલી કેરે સંગ. પ્રતી ઉતર ત્યાં
કાલાવીજો, તમે પીતા હું તન; તમને ગમ્યો તે મુજને ગમ્યા,
હરખ્યું માફ મન; એક ગાય બીજી દીકરી, જ્યાં આપે ત્યાં
જાય, લખ્યા લેખ કરમે સહી, તે મીઠ્યા નવ થાય, માફ મન

રાજ સહી, તમે જે ધારી વાત, એ રીતે તીહાં કાઢાવીયું, દા-
સી સાથે વાત; સમેદર એ જઈ કહ્યું, તમ પુત્રિનું રીજ્યું મન. એ
નરને પરણાવો મુને, એમ બોલી મુખ વચન. ત્યારે રાજ રી-
જ્યો, જુશાબી વાધી ઘેરઘેર મંડપ રચ્યો. મોકળો; સામાન
કર્યો બહુ પેર હોસનાર તીયાંથી ગઈ પોતાના ઘરે મોજર
સમજાવ્યો પોતાના સ્વામીને ચતુરાઈ થકી તે ઠાર, સારકસ્યાન
નો રાજ્યો આબ્યો છે આપણે ગામ જીવતદાન આપ્યું પુ-
ત્રિને રાક્ષસનો ફેડ્યો કામ, તેના ગુણનો પાર જ નથી શું એસી-
ગળ થાયું રાય; એક ગુણ આપણા કીજીએ તો જસ વાધે
પુર માંહ; અંકાવળી આવી અહીં, તેણે દીડુ રાયનું મુખ, આ-
થક પડી તે ઉપરે, તજીને બેઠી મુખ, માત તાત રાજ થયા,
પુત્રીનું રીજ્યું મન; પીરોશાએ તેડાવી કહ્યું. પ્રસન થઈને મન
જન લઈ આવો તમા. એવું કહ્યું મુખયા ત્યાં; મારે કામ
જે કીજીએ, તો સરવેનો જશ વાધે જીગ માંહ. ગુણ એશિગ-
ળથાઓ એહને, તો હરખે માર મન; હશ કરી એમ બોલી-
યા, સ્વામી સાથે વચન.

ચોપાઈ—ત્યારે મુજકરશાહ બોલ્યા વાંણ, સાંભળ રાણી
ચતુર મુજલણ; નવ કહેવી તે કહેજી વાત, ક્યાં ગાંધર્વ ક્યાં મા-
નવ જાત. દેવતાને દુલભ છે વસ્ત, તે માનવો કેમ ઝાલેહસ્ત;
કુંવરી કેરું રાજ છે મન, વળી માતપીતા છે પ્રસન. વળી તારી
સંપૂર્ણ મહેર કરો. કામ એ રૂડીપેર; ગુણ ગાઓ તો કરોએ
કાજ, એશિગળ થાઓની આજ. કરવું આપણે એવું કાજ,
એવો સ્વાલ કર્યો તે જાગ; કાસદ એક આબ્યો તેટલે, બોલાવ્યા
રાયને એટલે. કાગળ એક કરમાં આપીયો, જાણે મુખ થકી
બોલ્યાવાણ; સીરોશાએ મોકલ્યા આંહી, મહી લખ્યા પ્રમાણે
કરજે ત્યાં. શીજીરાંજી ગામ, મુજકરશાહ રાજનું નામ; જખી-
તંગ શી સરગપેરી શુભ નામ, પીરોશાના દંડવત પ્રણામ.
લખી વીનતી એ છે સાર, અંકાવળી છે મારી કુમાર; તેનો જામ

છે કન્યાકાળ, તથી ગમતો ગાંધર્વનો બાળ. ઇછા વરે વરે છે
સહી, એમાં આપણો કાંઈ જોરો નહી; કેહે છે માનવી સાથે વર,
નહીતર દેહ પાડીને માર. એવી હોડ પાડીને રહી, માટે અને
શું કરીએ અહીં; સાર કરતાં તણો જે જુગ; તેનું પટ માંહે દીકું
રૂપ, સની ખોળ કરી લાવજો. જન લઈ વેહેતો આવજો, અ-
હીયાં સામન કરીએ તૈયાર; સાત દીવસમાં આવજો આ-
ઠાર, એવું પત્ર વાંચ્યું તે દત. મુજ કરે શાહનું હરખ્યું મન, વેહેવાં
ગોળ ધાણાને પાન; સજ્જન તેડાવી બાળ્યા વાણ, તેડ્યો કુવરને
આણી ઉત્તાસ, મુજ કરે શાએ ખેસાડ્યો પાસ; ગાંધર્વ મળ્યા
છે અપાર, તે સર્વમાં વધારે ભાર. એના બળપ્રાક્રમનો પાર જ
નથી, સેહે સ્થ રાક્ષસમાં સ્ત્રી સર્વથી; મુકાવી મારો દીકરી, તે
શુણ કેમ જાડે વિસરી. મુજ પુત્રીને તો બાળની કહી, તે વચન
તો લોપાએ નહી; નહીતો કરત તમારો દાસ, સેવા કારણ આપત
તમ પાસ. માટે ભાઈ મારાની દીકરી જાણ, તેને કબજા કરો
નીરવાણ; એમ કહીને તિલક કર્યું, શીકળ સોપારી કર માંધર્યું
જાણે તારા મધે જેમ થથી, એવું રૂપ રહ્યું છે હથી; ગાંધર્વ
સરખા ગોરાં ગાંત, રાજકુવર આગળ તરણા માત્ર. જોઈ
કાંતીને હરખ્યું મન. નરનારી સડે થયાં પ્રસન્ન; રવે મઆંધણી
હરખી કાપ, પીઠી ઓળી રાજને ત્યાં. દીસ વસ્ત્ર સોળે શ-
ણગાર, નાટારંગ યાય અપાર.

દોહરા—સ્વર્ગપુરમાં ખુશાલી થઈ રહી, ઓતવિઓતના
માંહે કામ; અંદરવા ઘેરઘેર જરોતણા, અમુલખખી છાનાંસાર.
રોશનાઈ ધણી થઈ રહી, બિદકાર ઉદોત કરોઠાર; રંગ તાન
વાળે ઘેરઘેર, છત્રી વાળવાય. નરનારી સડે મગન છે કરે ખુ-
શાલી ત્યાં; ભક્ષ ભોજન બધી ભાતનાં, અમર વસ્તુ અહારે;
નગર ભોજન નીતે કરે, શાભા અપરમપાર. રાજમંડપ તણી
રચના, કેહેતાં કહી નવ જાય; વીથકર્મી જુલામને, તથી બહુ
રચનાય. રતન મણી જડાવ સડે, લોત્રમ શામે લાગ; મુવણ

(૧૨૫)

રથેભ શાભી રહ્યાં, શામે પાડ પરવાળ. તકીયા ગલેચાજડાવ
રંગમેરંગી ધાર; જળહણ જોત જળકી રહી, નવ જાણે દીવસ
કે રાત. ઈંદ્રપુરી કાણુ માત્રેછે એની મંડપ રચનાય પીરોશાહ
હરખીઓ ઘણું, આણુંદ અંગ ન માય. અંકાવલીને ખુશી
ધણી, પીઠી ચડોછે કાય; આબુપણની ગણતરી નથી ત્યાં સો
દાસી કરે રક્ષાય. અપહરણે સવળી સુંદરી, સૌ ઉદેકાર ઉ-
દોત; આબુપણ વચ્ચે શાભી રહ્યાં, જાણે વિજળી કેરી જોત.
રંગરાગ ખેઠાં કરે, અંકાવલીની પાસ; હાસ વિનોદને ચાતુરી,
સહ મનમાં હુલાસ. લગ્ન દિવસ આપ્યો તહીં, મુજકરશા
લાવ્યા જનન; ઉતારો આપ્યો સહી, દીધાં આઝાં માન. રૂવે
ખયાં હોશનાર, ખે અવરે જીજી ગહુ નાર, પુરૂષ પ્રતાપી
પ્રાકમી ગાંધર્વના કુમાર; જનનની પાસે સહ ઉતર્યા, ઉતાર્યા
વર રાય. તારા મધે જોમ અંદરમા, તેમ શાભી કુવરની કાય;
એવું રૂપ શાભી રહ્યું, જોતામાં હરખ્યા સહ મન. આખ
ટાઢી સહની થઈ, નગર વાસી જન.

ચોપાઈ—આની ખેઠાં સહ અન્યોઅન્ય ત્યાંય, આણુંદ
સૌને અંગ ન માય; સૌ સજન સહોદર મળી જોડ, પાંખ્યા
સૌના મનના કોડ. ખાનપાન કરાવ્યાં તહીં, લગ્નતણી વેળા
તો થઈ; અંકાવળીને ચણુગારી તહીં, તેની ઉપમા ના જાય
કહી. વાળેવાળે સોતીની લેહર, પેહરીને ખેડીછે ઘેર; નેવ અ-
ણીઆણી અંજન સાર, કંઠે આબુપણનો નહીપાર. કાને
ઝાંઝની જગડે જોત, જાણે વાનું થાય ઉદોત; લેલાટ ચાંદલો
લટકે સાર, જાણે વીજળીનો ચમકાર. દંત મધે શામે રેખાય,
જાણે તારા શામે મુખમાંય; અંધુર મધે શામે પરવાળ, ના-
રંગી સરીખા શામે ગાલ. કુચ ઉપર કંચુકી તંગ, તે મધ્યે જ
ડાવછે તંગ; તે ઉપર છુટીછે વેણ, જાણે મણીધર કેરી ફૂણ.
વચ્ચે કસુંખી ઝાકમ જોર, મુખ મધે શામે તંબાળ; પેહરાઓ
ચુડો હાથી દંત, તેના શાભા દીસે અનંત. વળીઆં વીટીકંકણ

(૧૨૬)

સાર, સર્વ આબુષણ રતન જડાય; કટી મેખના શાભે કટીલંક
તેનો વળીજો આણે અંક. જંગાઓ જાણે કદળીનો છોડ,
તે મધે ક્ષણ નહીં ખોડ; પગની પાની કુમકુમ વરણ કમકમ
કરતી ધરેછે ચરણ. કલાં કાંખી લંગરને હાર, તેનો નાદયાયે
ધમકાર; મદભરી હાથણી હોય જમ, ચાલ તેની શાભે
તમ. સજ્યાં વસ્ત્ર સોળે શણગાર, મુખે જપેછે રાજકુમાર;
સ્વામી સ્વામી જપેછે મુખ. કયારે પામીશું તેનું મુખ. રાજ-
કુવરને હરખ ન માય, તેની શાભા સીવણું આંચ; મુખ શાભે
જાણે કમળ સમાન, રૂપે જાણે ઉગ્યો ભાણ. નેત્ર જાણે મો-
હનીનો ફંદ, ભયુટી જાણે પુનમનો ચંદ્ર; કપાળ શાભે શીપ
આકાર, નાશીકા જાણે તેલની ધાર. એવું રૂપ રહ્યું છે વશી,
જાણે આભમાં મુરજ સથી; સડળક શાભે વીશાળ, મુગટ
માંહે શાભે લાજ. શાભીરહી છે વાંકી પાધ; શરીરેય જડીત્ર
ખાંધ્યો તે જગ, ફરતી મોતીની ત્યાં જુલ. શાભી રહ્યાં તે
માંહે કુલ, હીરાદંત શાભે વીલાસ; વાણી મુણતામાં આવે
વાહાજ, કંઠે છે મોતીની માળ. મુખ તિલક કર્યું છે લાજ,
જરીનો વાધો શાભે ઉદોત; જાણે દીનકરે કેરી જ્વેત, કટી-
લંક જાણે કેસરી. જ્વેતાં આંખ સઉકોની ઠરી, જાણે ઇંદ્ર સ-
ભાનો રાય; તેથી શાભે માનવની કાય.

દોહરા—જગન સમો થયો તહીં વરઘોડો થયો તૈયાર; ચાર
પાળા શાભી રહ્યા, તેની શાભા અપરમપાર દીવ વસ્ત્ર સો-
બી રહ્યાં ઘોડે થયા અશ્વવાર; બીજાં વાહન શાભી રહ્યાં કેટલો
કહુ વીશતાર; હસ્તીઘણાં કલોજમાં રતન જડીત્ર છે શઉ સાજ;
પગમાં તોડા સોના તણા, શાભી રહ્યાં ગજરાય, ધજા ને જા-
ખકી રહ્યા, યાગ છત્રીસે નાદ દોજ દમકો વાગી રહ્યાં, કાને ન
પડે સાદે રૂચનાઈની શાભા કેહેવાતી નથી અપરમપાર અ-
ચાર મેતાય ખુટે તાંહાં જાણે ઉદોતકાર તે ઠાર; અપહરો નજર
સારહાને કરે તેની શાભા કહી નવ જાય મુજ ફરશાહ જાણે

સહી તે હરખ અંગ ન માય જાદકણી પાછળ થઈ; રૂવે બચાં
 હોશનાર સાર અવર અપહરો અતી ઘણી તેની શાભા અ-
 પરમપાર નગરવાશી રવરગ પુરી તણા, જીવેસધળા લોક. મુખ
 જીવે વર રાયનું સમી જાયછે સોક છત્રે જરખાં અટારીએ
 કોઈ બહાર જોવા કારણ સહી નીસર્યા, નાહના મોટા નર નાર;
 ઈંદ્ર તણી સહી અપહરો તે શાભા કહી નવ જાય; તે જોઈ મુ-
 ખ વર રાયનું મન મગન થઈછે કાય કામદેવથી અધીકછે ઈ-
 દ્રરાજ કોણ માત્ર, દીવ વચ્ચે ઝળકી રહ્યાં ઘણી શાભાએ ગાત્ર
 ઘેરઘેરને બહાર બાહાર વર વખાણેછે રૂપ, ધનધનએ માન-
 વી મરત લોકનો ભુપ ધન ભાગ બંકાવળી તણુ, એ નરનો ઝા-
 લશે હાથ. જનમ સદ્ગુણ એનો થશે એમ કરે સહી વાત. ફરવો
 વરઘોડો શેહેરમાં પછે ગયા મંડપ દવાર; તહાં જઈ ઉભા ર-
 હ્યા વરતો જોજો કાર; રાણીએ લીંચી પોંખીને ખેસાડ્યા માં-
 હરામાંહ અંતરપટ વચમાં ધરી કન્યા પધરાવી તહાં વેદની
 ધુન પ્રાણુ કરે, જોશીએ સારથાં લગ્ન; હસ્ત મેલાપક ત્યાં ક-
 ર્યાં આણંદ થયા સહી મગન, દ્રુણ રીત તો ત્યાં કરી પોહો-
 ત્યા મનના કોડ નરનારી પરણીને ઉઠીયાં ખેડીએ જીગતેજોડ.

ઓપાઈ—દ્રુણ આચારની રીતો કરી, રાજકુંવરને કન્યા વરી
 પોતી મનડા કેરી આથ થયા પ્રસન્ન આણી ઉલાસ કર્યા મં-
 ગળ ખાધો કનસાર જોજો કાર વરતો તે ઠાર; કન્યાદાન આ
 પીયું તે રાય, આણંદ તેને અંગ ન માય; આખ્યાં મણી મુગ-
 તાને માત્ર વાહન અથ અને શુભપાલ; દીવ્ય વચ્ચે આબુશણ
 સહી તેની શાભા નવ જાયે કહી આપીયા મેડા મેહેલને અ-
 વાસ, સેવા કારણ આપી દાસ અમરમાં સીધી નવ નીધી સહી
 કશી વાતની ઉત્તમત નરહી વાજતે માજતે કર્યા વીદાય સ-
 જન સરવે મળવાને જાય મેહેલમાં ઉતરયાં નરને નાર, રાજ-
 કુંવરને કર્યો જીહાર. મળી બેઠી સહી ગયા મુકામ; પોતી મન-
 ડા કેરી હામ. બંકાવળી બેડાં સ્વામીની પાસ, કંઠ માંહે ધાલી-

ને હાથ.પ્રેમ પ્રેમ ગયોછે ત્યાં મળી પોતી ખેડના મનની રેણી.
 હાથ વીનોદ કરે અપાર નર મુંગત દેહે ગાલ; ઉમંગ ઉપનીયો
 ખેડને ત્યાંય કામાતુર થઈ ખેડની કાય, સુખ સખ્યા ઉપર
 સુતાં જઈ અમુલ મોતી વીંધાયું તહીં; વીનતાને પોતો અખી-
 લાખ કો વળગી સુતી પાસ, ચાર પહેર રજની રંગે રમી વ-
 રેહની વદના સઘળી સમી; પ્રાતસકાળ થયો પછે ત્યાં, વીનતા
 પાસેથી ઉઠ્યો રાય; દંતધાવન રનાન કરી; સજી શણગારને
 ખેડાં ઠરી અંકાવળી એકલી તહીં રવેળ્યાં તાં મળવા ગઈ
 શરીર તણી તેને શુધ નથી, નગન રૂપ સુતી સરવથી; છુટી વેલ
 વીખરાયા વાળ; દાતનો ધાઓ દીસે ગાન, અધુર રંગ પરવાળા
 સહીતે પરીક્ષા દીડી નહીં. ક્રૂર ઉપર નખ વાગ્યા અપાર ગતી
 બંગ દીડી તે નારે રવેળ્યાં મન હરખી રહી; ઇછા એની પુ-
 રણ થઈ અંકાવળી કહી દીધો સાદ, ઉઠો ખેન આણી ઉલા-
 સ નારખે થઈને સુતાં નાર, કાજ થયાં હવે મનમાં સાર;
 એવાં વચન સુણી તે ઠાર; જડપ કરોન ઉડી નાર; વચ્ચ સ-
 જીને ઉભી થઈ રવેળ્યાંની પાસે ગઈ, ખેડી ખેડેન તે અંતે
 પાસ. અન્યો અન્ય કરેછે હાથ.

દોહરા—રવેળ્યાં મુખ ઓચરી; તારી પોતી મનની આશ
 સુખ સાગર તે ભાગવ્યું, સુતી સ્વામીની પાસ; ખેડેન તુજ પ્ર-
 તાપથી પોતા મનના કોડ, લાવો લાખેણી લીધો સહી, સુખ બા-
 ગવું જીગતે જોડ, હાથ વચન તુજને કહું મારા બાગ તણો
 મોજર. નરનું સુખ દેવું હશે, મુજને કોહોની નાર; ચારે અંકા-
 વળી મુખ ઓચરી, કોઈ આશક માથુકની યાય, મુગડ નર-
 ની સંગે રમે, તો સંદેહ મનનો જાય. ચિત્તે સુખ સ્વામી તણ
 જાજી નથી એમાં સાર; એવાતનો સંદેહ બાગશે ન્યારે તું
 પરણેશ નાર, એમ વીનોદ કીધો મળી, પછી માગી વીદાય મા-
 તા પીવા પુત્રી તાંહાં થકી જંજીરા ગઢ જાય; રાજ સણીને
 મળ્યા, રાજકુંવરને કર્યો જીહાર; જડીત ખેડેલને માળીમાં, ઉ-

મરાવતીનો વાસ. વધબવ ભાગવો બહી બાતનો, નરનારી બેઠ
પાસ; કનક સીંહાસનામેઠાં સહી, સીર પર ચમર ઢોળાય છ-
તરીસે વાળં વાજી રહ્યાં બીજી ઇંદર સબાનો ભુપ; રંગ મંડ-
પ અતી રણીઆરણી, તેની શોભા શી કહું મુખ; તાંહાં અ-
પછરા તાન કરે સહ, લેશ માતરે નહી કુખ; ગાન કરે સહ તા-
રાણી ઉમેદ આણીને અંગ બંકાવળી બેસે સહી, સ્વામી કેરે
સંગ. દેવાંગના સહ દેવ તણી, તે માનવને દેહે માનાં બંકાવળી-
ની દાસી છે માટે કરે છે ગાન, શસ્ત્ર અપછરા સહી, એક એક-
થી ૩૫ અપાર. તે સરવથી સરદાર છે, બંકાવળી ગુણ બં-
ડાર; માટે સહ આધીન છે, સરવે રહી છે હજુર; મુખ ભાગ-
વે છે નર નારી તણું, દીન દીન વાવે નુર.

ઓપાંધ—ધણા દીવશ એમ ભાગવ્યું મુખ રાજકુંવર પછે
બાલ્યો મુખ; બંકાવળી પ્રતે બાલ્યો વાણ, સાંભળ વીનતા અ-
નુર મુજાણ. માત પીતા સહેદર જન; તેને મળવા કેર મન
લાખા મનમાં ધરતી હશે કુખ, તજ બેઠી હશે સરવે મુખ;
મારે વીજીગે તજશે પ્રાણ, તેની હયા મુજ શિય જાણ; તે પ-
ણ બાગ બગીચા મહેલ, ત્યાં જાને કરશે સહેલ. જી તારા
મનને ગમે નાર, તો મળીએ કુટુંબ પરિવાર એવાં સ્વામીનાં
મુણી વચન પ્રસન થયું વીનતાનું મન; તમને ગમતુ હોય
બરથાર, તો વહાણે વાતે જાએ તે ઠાર; માત પીતાની જઈ
માયુ રજાય કાલે કુચ કરીશું રાય. એમ કહી સંતોખ્યો કંથ,
માગી શીખ બીધો તે પંથ, જાહાં છે પોતા કેરી માત, તેની આ-
ગળ કહી માંડી વાત; કુખ ધરે છે મારા સ્વામ; તેને માત
પીતા મળવાનું મન. હું પણ સ્વામી સાથે પણ સગાં સહેદરને
જઈ મળુ; માટે માતાજી રજ દીજીએ, વાંહાંણું વાતે સીધ કી-
જીએ હેવાં પુત્રીનાં મુણી વચન, હરખ્યું તે નારીનું મન. તેને
સ્વામીને વીનવ્યો જઈ, હકીકત પુત્રીની કહી. પુત્રિ જમાઈ
માગે છે રજ, આપોતો પોતા કેરે દેશ પળાય; માટે વિદાય કરો

નરને નાર, મળે જઈ કુટુંબ પરીવાર. ત્યારે રાજ યયો રણી
આત, રાણી પ્રતે ખોલ્યા વાત; કાલે સવારે કરશું કામ; પહેાં-
આડીશું પુત્રીના હામ, એમ રાણી સાથે ખોલ્યો રાય. પછે તે
વીનતા આવી ત્યાં, અંકાવળીને કહ્યું તે ઠાર; કાલ વીદાય ક-
રીશું નાર, તારા આપે કહ્યુંછે મુખ. પુત્રી કેરાં ટાળશું કુખ,
આપીશું ગજરથને તોખાર, વદાય કરશું રાજકુમાર. ધણોહ-
રખ તે મનમાં ધરી, પછી સ્વામી પાસે પરવરી; સંઘળી વાત
પીરતારી કહી. મુખસેજ ઉપર સુતી તહીં. વીનોદ કરતાં
વીતી રાત, ઉગ્યો રવી યયો પ્રભાત; દંત ધાવત કીધું અસ્નાન
પરમેશ્વરનું ધર્યું ધ્યાન, અમરત મેવા કીધા અહાર,
હવે તેડાવો રાજકુમાર.

દોહરા—પીરેશા મન રીજીઓ, તેડાવ્યો રાજકુમાર; પાસે
લઈ ખેસાડીઓ, સભા મધે સાર. સરપાવ લાખોનાં આવિયો,
આબુશણ અમુલ; વસ્ત્ર આપ્યાં બલી ભાતનાં, શોભા શી કહું
અતુલ. માણેક લાલ લીલમ સહી, મુગટા મણી મહા મોટ;
બરી પેટીઓ ત્યાં સહી, તેને શાની ખોટ. અથ આપ્યા એક
સો ત્યાં, પાંખાળા તેની જાત; ગગન મારગે પરવરે, અરમખી
પટોળી ભાત. હસ્તી એક અધરાવતી, અંગે શામિ શુભ ગ્રાજ;
પલાણે ફરતાં મોતી સહી, મધે જડીત પરવાળ. વાહન બીજાં
અતિ ધણાં, તેની શાભાનો નહિ પાર; કવી કહે શું વરણ્યું,
એક રસનાએ ઠાર. એકસો દાસી આપી સહી, એક એકથી
અદકુ રૂપ; સો રાક્ષસ આપ્યા હરલેશમાં, તે સાથે ખોલ્યો બુપ.
સીરકસ્તાન મુકીને આવજી, પાછા આપણે મુકામ; પુલની
પ્રમાણે મુકજી, એમ ખોલ્યા તે ઠામ. અંકાવળીને શાશરવાસો
કર્યો, અપરમપાર; આબુશણ ભાતભાતનાં, વિદાય કર્યો તે
ઠાર. નરનારીને વિદાય કર્યાં, સજ્જતને મળવા જાય; તહીંમિઠી
પાછા ફર્યા, આહુંદ અંગ ન માય. રાજરાણી પાછાં ફર્યા,
મળી મિઠી તે દીશ; રાજકુંવરે ત્યાંથી કુચ કર્યાં, સસરાને નામી

શીશ વાજતેગાજતે પરવરચા, કુચ મુકામે જાય; રાક્ષસસાથે
ઝડપમાં, આણંદ અંગ ન માય. થોડાદિવસમાં આવિયા,
સીરકસ્તાન મુકામ; પોતીકા બાગમાં ઉતરચા, પોહોતી મનની
હામ. ખમરે થઇ રાણીને તહીં, લાખા મેમુદા નાર; કુચ ગયું
દીલડા તણુ, તેણે સજ શોળ શણુગાર. આવીને ચરણે નમી,
આલીંધન દીધુ તે ઠાર; સુખના સાગર ઉલટ્યા, મળીયા
રાજકુમાર. બંકાવળી બેઠી જઈ, તણે નાર તે ઠાર; ઇંદ્ર
તણી શોભા સહી. સીધ કરે તણુ નાર.

ઓપાર્શ્વ—પછે રાજકુમારે વિચાર્યું તહીં, પીતાને કાગળ
લખવો અહીં; તણુ નારી હું પરણ્યો આપ, તે પીતાતણો પ્રતાપ
એવું મનમાં ધાર્યું તે વાર, તણે રાણીને પુછ્યા સમાચાર;
પીતા માતાને કાહાળ્યું સહી, બંકાવળીને મળવા આવો અહીં.
તારે રાણી કહે સાંભળો રાજન, તમને ગમેતે કરો આદીન;
સાચુ શશરાને મળીશું આજ, તોતો સરજે મનના કાજ. હેવી
વાણી સાંભળી તે તણી, કાગળ લખવા બેઠો સહી; પોતે મન
આણી હુઝાસ, લખ્યો કાગળ ચીત રાખી પાસ. સ્વતથી સી-
રકસ્તાન ગામ, રાજજી જલદસંગ નામ; લખીતંગ તાજજમુખ
ગુલામ, કરજીડીને દંડ પ્રણામ. કાગળમાં લખી છે વીનતી,
લખ્યા પ્રમાણે કરજી પ્રચીપતી; તમ પ્રતાપ પામ્યો બહુ, હું
રાક્ષસી માયા જીતો સહુ. ગાંધરવી લોકને વશ કર્યા, તે સર્વે
તમારી દયા; અપહરો નારી પરણી લાવ્યા, તે સાથે બાગમાં
આવ્યા. તે માટે લખી મેં વિનતી, મળવા આવજી પ્રચીપતી;
તમો મળશો તારે થાશે સુખ, સત માનજી કહું છું મુખ. માટે
કાગળ લખી મોકલીઓ સહી, કાસદ લખને આવ્યો તહીં;
એનો પ્રતિ ઉતર કાવજી, મળવા વેહેજા આવજી.

દોહરા—લખી કાગળને આપીઓ, કાસદને તેણી વાર;
સીરકસ્તાનમાં પરવરચો, મારા પીતાતણો જ્યાં ડુવર. કાગળ
લખને આપજી, સભાતણો જ્યાં સાચ. બીજા હાથે જીએ નહિ,
આપજી હાથોહાથ, એવું કહિને મોકલ્યો સીરકસ્તાન તેણાં વાર,

જઈ કરીને પહેાંચીઓ; ચાર ઘડી મોતર, સવાભરી બેઠા સહુ.
કચેરીમાં તેણીવાર, ત્યાં કાશદને જઈ કરી નમીને કર્યો જુ-
હાર; મહારાજ કાગળ લીજીએ, એમ કહીને આપ્યો હાથ. રા-
જાએ કાગળજોઈ કરી, આપ્યો રૂઢીઆ સાથ; ઉકેલીને વાંચીયો
ખુશી થયા મનમાંહે. ઘનઘન દાહડો આજનો, ઉઠ્યા સભાથી
તાહે; વજીર તેડી વાણી કહી, કાગળ આવ્યો આજ. ગાંધરવ
લોકને વશ કરિ, કન્યા લાવ્યો વિખ્યાત; માટે ત્યાં જાબું સહી,
લાવ્યો પદમણી નાર. અપહરણ સહિત તે આવિયો, ચાલો
મળવા તેડે રાજકુમાર; જનાનો તઈયાર કર્યો, જઈને કહ્યા
સમાચાર. પછે કાશદને આપી આસા, તે ગયો બાગ મો-
તર; હકીકત સઉ માંડી કહી, મળવા આવે રાજા આદાર.
પછે રાજકુવરે વસ્ત્ર ધર્યાં, નારિએ રાજ શણગાર; સજ થઈ
બેઠા સહુ, જુવે વાટ નીરધાર. ત્યાં જનાનો તઈયાર થયો, સજ
થયો ત્યાં રાય; તારે ચાર પુત્ર કહે અમે આવીએ, મળવા
બાબીને ત્યાંય. રાજા કહે ચાલો સહિ, અકલ દિણા સાર;
જુઓ આ દેવ કન્યા લાવીયો, તમે ગુણકાને દવાર. અ-
શ્વાર થઈને આવજો, મુજ પછવાડે રાજકુમાર; જુઓ અતુ-
રાઈ કુંવરની, પછે કરજો વિચાર મન સાથ.

ચોપાઈ—આવ્યાં માખાપ મળવાને કાજ, મળી બેઠી બેઠા
આજ; પોતાને વિનતી તહીં, માખાપ આગળ માંડી કહી.
બંકાવળી આવડને ચરણે નમી, સાસુ શયરાવા મનમાં ગમી;
ધણ ખુશો થયા તેણીવાર, મુશ્તક હાથ મુખ્યો તે વાર. સભા
સહુ ત્યાં અચરત થઈ, ખુશ હિ સઉનેવાધિ તહીં; ખાનપાન
કરાવ્યા મુખવાશ, મન મધે આણી ઉઠાસ. પછે પીતાએ માગી
રજાય. સભા સડને કહ્યુંછે ત્યાં, ચાલો અસવારી કરો તૈયાર;
બંકાવળીને આશિશ દિધી સાર, મળી કરીને ઘેરજ ગયા રા-
જકુવર તે ઠામે રહ્યા, એમ કરતાં વિતાવહુ દીન; તાર પછે શું
વિતું તન, સર્વ સાથે રંગે રમે. ભાજન મન બાવતાં જમે, પછે
નારિને ગરમ રહ્યો; બંકાવળીને પુત્ર થયો, ઘણાદિવસ એમ

કરતાં ગયાં. રાજકુવર ત્યાં મોટા થયા, વરશ સાતનો થયો જે-
ટલે; રાજરીત સમજ્યો તેટલે, અંકાવળી ધણુ હરખી મન. સ્વા-
મી પ્રતે ખોલી વચન. એનો જનમ લખાવો અહીં; રાજકુવરે
સાંભળ્યું તહી, જોશી તેડાવી કીધું કામ. જોશી ખોલ્યા તેણે કામ,
નામ બળવંતજી પાડો તમે; લખ્યા પ્રમાણે કહું છું અમો, એવું
સાંભળી થયા રળિયાત, પાડ્યું નામ મળી સઉ સાથ. વળી
જોશી ખોલ્યો તે દાર, રાજકુવર પ્રતે નિરધાર; ધણું ભાગ્ય-
શાળી છે એહ, સત કરીને માનજો એહ. એવું સાંભળ્યું જેણી
વાર, હરખ્યા ધણું તે રાજકુમાર; ત્યાં ખુશી થયા જન સઉ,
જોશીને ધન આપીયું બહુ. જોશી પોતાને ધેરજ ગયા, દ્રવ્ય
લેઈને સુખીયા થયા; એમ કરતાં વિતા બહુ દન. રાજકુવરે
વિચાર્યું મન. પુત્ર આપણો મોટો થયો, હેત ધરીને ખોલજ
કહ્યો; તારે પુત્ર ખોલ્યા તે વાણ, સાંભળો તાતજી ચતુરસુખાણ.
દાદાજીને મળવાના કોડ, ચરણે નમીને કહું છું કરજોડ; મોટે
જવાદોની તમો, ખુશી થઈને કહું છું અમો. તારે વિચાર્યું
પોતે મન, સાંભળિ વચન ખોલ્યો રાજન; પુત્રજ તમે કહ્યું
નીરવાણ, ઈયાદ આજ્યુ જલદપુર જાણ. તેને તેડવા મોકલ્યા
છે દાસ, પુત્રનું મુખ જોવાને કાજ.

દોહરા—રાજકુવરે એમ ખોલીઆ, સાંભળ બળવંતતન;
જાઓ મળીને આવજો, આજથી ચોથે દન. માણુશ દાદાજીનું
આવીયું, તમને તેડવા કાજ; તેની સાથે પરવરો, ઘોડે ચડીને
આજ. ત્યાંથી પુત્ર પરવર્યો, ગયો સારકસ્તાન મોખર; રાજસ-
ભામાં આવી કરી, ચરણે લાગીઓ તેની વાર. તારે જલદસંગ
ધણું રીજીઓ, તેડ્યો પુત્રને પાસ; ખોળામાં ખેશાડી કરી, ચુંબન
દીધું ગાજ. પુત્ર દેખીને ધણું હરખીઓ, ઉઘટ અંગ નમાય;
ચતુરાઈ દીઠિ ચોગણી, ખુશી થયા મન માંહ. રાજજો
નિચાર્યું મન વિજે, ભાએગશાળી છે એહ; હવે હુંવો વરધ
થયા, વિચાર કરિ પછે તેહ. વજીર તેડ્યો પોતા તણો, વિચાર
કર્યો તે સાથ; વજીરને કહ્યું મુખ થકી, એને પાટ ખેસાડો.

આજ્ઞાએથી બોલાવી પુછીશું, શુભ મહુરત નીરવાર; તે ખ-
તાવો મુજને, નિશ્ચયે કરી આ વાર. સભા ભરાઈ બેઠી સ-
હિહલટ, સહને મન; ગોળધાણા વેચી કરી, બોલ્યો મુખેવચન
સભા સહ જન દેખતાં, રાજાએ કર્યું છે એ કામ; બળવંતને
તેડી કરી, બેસાડ્યો તેણે ઠામ. રાજ્યાચન બેસાડીયો, વાગ્યાં
ઢોલ નીશાન; જોજો કાર સભામાં થયો, ખુશી થયા સહ જન.
રાજરાણીએ સાંભળ્યું. હરખ્યા ઘણા મન માંહ; પુત્રનો પુત્ર
રાજ પામીઓ, આણુંદ અંગ ન માય. રાજ ચત્રાવે આણું-
દથી, રાજ રીજી મન; ખખર થઈ કાકા ચારને, તે ઉદાશ
થયા છે તન. અમ છતાં રાજ એ કરે, એ કોના ઘરનો ન્યાય.
મુજ પીતાએ વિપરીત કર્યું, એ તે શું કહેવાવડેવું વિચારી
નીસર્યા, ગયા પીતાની પાસ; ત્યાં જઈ વિનતી કરી, એ શું
કીધું તાન. તારે પીતા કહે પુત્ર સુણો, તમ લાયક નહોત્ય રાજ;
ધકોતેર તરસે એ થકી, માટે સોપીયું રાજનું કામ. તમે રાજ
ચત્રાવવું શીખ્યા નથી, તો શું કરીએ કામ; યુદ્ધામી ડાઘ દે-
ડાવિયા, રમીયા જીગડુ તે જોડ. માટે મોટી એખ તમને સહી,
સહ હશ્યા પુરના લોક; તમો આઓપીઓ ખુબી કરો, અલ-
ખત ભાગવો અપાર. હુકમ કરે બળવંતજી, તે પ્રમાણે રહે.
આ વાર; હેવું કહીને મોકલ્યા, પુત્ર ને પેલા ચાર. નીચુ
જોઈને તે ગયા, આઘ્યા પોતાને ફતાર.

છપો—ભુડું દેહમાં ફુખ, ભુખ પણ તેથી ભુંડી; ભુડું
દેવનું કામ કામ કલંક ને કુટી ભુડું અતી અનાદ, ભુડું
સ્ત્રિ ફુખ થાય ભુડું ભાર ભરવું; ભુડું કાસેફ ધણું, કરવું
ભુડાથી ભુડું ધણું, રહે રાજ ગયા તણું.

દોહરા—તે ખખર ગઈ છે બાગમાં, હરખ્યો ધણું તે રાય;
રાણીએ જઈને કહ્યું. તમ પુત્ર પામીયો રાજ. બંકાવળી ધણું
રીજ્યાં, બીજી રીજી એ તાર; મુજ સધયરનો પુત્ર તે પામ્યો
રાજકારનાર. ઘણો હરખ ત્યાં થઈ રહ્યો, વધામણાં ઘેરઘેર;

હવે કાગળ આપીયો, રાજ પામ્યો તેની પેરે, પુત્ર રાજ પીતાનું કરે પોતે ગજાવે પેરે; બાગબગીચા બંગલા બોધ કરી, હરજોરે બહુ પેરે. આયપીએને આણંદમાં, આજીવ થાય પેરે પેરે; એ વાત રહી એટલે, કહું ચારે બાઈની પેરે.

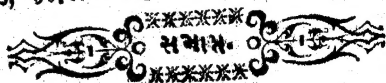
ઓપાધ—ચારજણા વોચારજ કરે, મનમાં ઘાટ પોતાનો ધડે; ધણી ચતુરાઈ કરે છે સહો, પણ બળવંત આગળ ચાલે નહીં. એમ થઈ ગયા બહુ દન, કાયલી થયા પોતે રાજન; આકુળ બાકુળ પોતાને મન, બોલ્યો બળવંત પીતાને વચન. દાદાજી એક કહું વીનતી, તે સાંભળી કાને કથી; હું બળવંત વજ્રબહુ ધણું, નાચાલે ચારે કાકા તણું. ધણું બળ મારું છે જાણ ચારે કાકાનું નવ ચાલે વાણ; ચારે રાજકામ ના સોંપુ એહને, સત કરી માની લીધો મને. આપ અખત્યાર આપીયો, સંદેહ એટલો મનનો બાગીચો; એવી મોહાર કરી આપી સહી, બળવંત નીચીન બેઠો તહીં. નવ ચાલ્યું ચારેનું તહીં, મનમાં સમજીને રહ્યા સહી; હવે વાત એક નવી થઈ, દાદાજી મરણ પામ્યા તહીં. બળવંત રાજ પોતાનું કરે, કાકાને મનમાં નવ ધરે; આયપીએને ખુશી કરે, બીજી વાત મનમાં નવ લહે. એ વાત અહીં આંધી રહી, બંકાવડીએ સાંભળ્યું તહીં; તેણે બળવંતને કહાવ્યું તહીં, તમો કાકાને છેદતા નહો. તમો કાકાને શું કહીએ કથી, તમને શીખ્યામણ દેવી નથી; તમો છો ચઢેદ વિદ્યાગુણ જાણ, તેમાં જાણુ શું કહીએ વાણ. વેદપુરાણ કહે છે કથી, પીતા કાકામાં અંતરે નથી; પીતાનું રાજ પુત્રજ કરે, ધરમ આણ તો તેની ફરે. એવું કાગળમાં લખ્યું છે સહી, કાસદને મોકલ્યો તહીં; જઈ કાસદે કર્યો પ્રણામ, કાગળકરમાં આપ્યો તે કામ. વાંચી હરખ્યું અંતહકરણ, માત પીતાના ચાંપુ ચરણ; વચન તેમનું મીઠ્યા કરે, તો રવરવ નરકે સંચરે.

દોહરા—બળવંત બુધે આગળો, વાંચ્યું માતાનું પત્ર; કાકા ને ચરણે નમ્યો, આપી મોહારને છત્ર. અમલ પડ્યો આપો

વળી, આપો કરનો કટાર; આ રાજ આસન આપુ વળી કીધાં
 બહુ મનુહાર. માહરા માત પીતાએ તેડાવીઓ, અમો જઈશું
 અમારેગામ; આઓ પીઓ ખુબી કરો, રાખજો પીતાનું નામ.
 આરે ચીતમાં હરખીયા, દીધી બહુ આશીશ; માત પીતાની બ.
 ગતી કરે તેને સનમુખ; શીશુ ગદીશ. પછે આત્તા માગી સં;
 ચરચો, ઉલટ અંગ નમાંય. પ્રદક્ષણા કરી પરકંમા, માત પી-
 તાને પાય; રૂપ દેખી રીજી ઘણું, કરી એવાં શુભ કાજ.
 આપણે જઈએ બંક પુરી, આપી પુત્રને રાજ; જોશી તેજ્ય
 જીમતશું, દીધાં ઝાઝાં માન. લગન લાખણું કહેા તમે, રાજ
 તપે જેમ બાણ; ત્યારે જીગતે જોશી ખોલીયા, ગરૂ ધૂરૂપ
 યોગછે સાર. રાજ ખેસાડો રીજમા, તપશે તેજ અપાર;
 વચન સુણી હરખ્યા ઘણું, કીધાં સઘળાં કાજ. દીન પુત્ર્ય
 કીધાં ઘણાં, બળવંતને સોંપીયું રાજ; વીમાને ખેશી ખેજણા,
 બંકાવળી મોઝાર. માનવી રૂપ મટી ગયું, પામ્યા દેવાંશી અ-
 વતાર; સુખ ભોગવે સ્વર્ગનું, પામ્યા સુરેપદ ધામ. પ્રાકમ
 કીધાં અતી ઘણાં, જીગમાં રહું એક નામ.

ઓપાઈ—જેણે સુખે સમરચા શીરામ, જીગમાં રહે એક
 તેનું નામ; અનદાન કીધાં બહુ કામ, કર્યું જેણે પરમાર્થ
 કામ. એતો પાત્ર વૈકુંઠ ધામ, જીગતે જસ વાઘે પુરગામ;
 જીગ જશ મહીમા જેહનો, કહે કવી તેને જીવતો જાણવો.

કુહા—એવાં પ્રાકમ જે કરે, રાખી હૈડામાં ધીર; નામ રહે
 નવ ખંડમાં, જેવો વીકમવીર. એ કથા જે સાંભળે, કરે જે
 પુત્રનેદાન; આ લોકમાં હુંશ પામશે, પરજોકે બહુ માન.
 બુધી પ્રમાણે ચાતુરી, ધરનિ મન ઉલાસ, જે ગાય શીખને
 સાંભળે; તેની વૈકુંઠ વાસ. શ્રોતા વક્તા સાંભળે, પોહોચે
 મનતા કોડ; કમદાસ કહે બોલજો, જેને શ્રી રણછોડ.

ખજર.

ગ્નાયોપડીતથા ફરેક
 ભતનાં પુસ્તકો તથા
 કાયદાઓ કમદાવાદ
 માં સાણેકયોકમાં ચો-
 ડીના સામે મેડા ધીપર
 શામગનલાલદેવચંદ-
 ની દુકાનેથી તથા કમદા
 વાદકમદાવાદ ગ્નાદીસમાં

થી મળશે.

સને ૧૮૮૪

સંવત ૧૮૪૦

